

Idite k Josipu!

Kad pritisnu boli – u toj suznoj doli,
Idite k Josipu!
Nesreća kad bije – a pomoći nije
Idite k Josipu!
Kada duša zdvaja – pati od očaja,
Idite k Josipu!
Žalost kad vas muči – jer nemir je u kući.
Idite k Josipu!
Teška kad vas tuga – muči radi duga,
Idite k Josipu!
Kada vjeru gubi – koga srce ljubi,
Idite k Josipu!
U napasti jakoj – u potrebi svakoj,
Idite k Josipu!
Kada snaga pade – zdravlju nema nade,
Idite k Josipu!
Kad se život gasi – žića minu časi,
Idite k Josipu!
Duša kad poleti – u raj gore sveti,
Idite k Josipu!

Mons. Marijan Radanović

TEMA BROJA:

Bog utjelovljen u bijedi

Gdje smo mi?!

Poštovani čitatelji dragog nam *Zvonika*!

Mnogo toga u životu možemo birati, ali gdje, kada i kod koga ćemo se roditi, nitko od nas nije mogao birati. Ono što svakako možemo jest upoznavati i vrednovati ljepote koje su oko nas i biti zahvalni na onome što nam je od Boga darovano. Unatoč svim ljepotama i prednostima „domaćeg terena“, svjedoci smo mnogim migracijama iz sela u gradove, iz Srbije u razvijenije europske države, pod geslom „trbuhom za kruhom“. Je li moguće gladovati usred bogate i plodne ravnice? Je li moguće da nam zaista ovdje nije lijepo? Što je postalo mjerilo dobrog života današnjice? Što veća primanja ili kvaliteta suživota? Što je uzrok smanjenju malog gospodarstva, obrtničkim trgovina, stočarstva i nadničara? Je li se možda i naš pogled na svijet promijenio?

Naš dopisnik fra Péter Dezső proveo je tri mjeseca u misijama u Južnom Sudanu te je s nama u rubrici „Tema“ podijelio svoje dojmove koji su više nego začuđujući i svakoga od nas navode da se malo zamislimo nad našim životima. Vjerujem da svatko tko bude pročitao njegov tekst, u sebi će Bogu zahvaljivati što se tamo nije rodio, no isto tako možemo se zapitati što je zapravo bijeda? Je li to manjak posjedovanja osnovnih životnih potrepština ili manjak životne radosti?

Davne 1984., na svetkovinu svete Terezije Avilske, našu subotičku katedralu pohodio je najpoznatiji hrvatski misionar, sada već sluga Božji, otac Ante Gabrić. U svojoj propovjedi koja je u cijelosti zabilježena u vjersko-informativnom listu „Bačko klasje“, proročki izgovorio je ove riječi: „Eto i mi polako

postajemo misijske zemlje, ovdje u zapadnom svijetu, gdje su tolika sela – većina ljudi niti krštena nije. Sela naša bez svećenika, sela naša bez redovnika i redovnica. Tko će nam dati te svete svećenike, tko će nam dati redovnike i redovnice? Roditelji dragi, vi! Vi ste prva sjemeništa, vi ste rasadnici tog Božjeg dara, svećenika i redovnika.”

Zaista, danas na europskom kontinentu uvelike manjka duhovnih zvanja, mnoge župe više nemaju svoga svećenika, naši stari po selima još se jedva sjećaju redovnica. Naše velike i prelijepe crkve polako postaju prevelike i „preskupe“ za održavanje, krštenje, prve pričesti i krizme polako prelaze u folklor, a ljubiti „u dobru i zlu, zdravlju i bolesti“ postaje praktično nemoguće. Ne znam kako vama, ali u odnosu na nekad, sve mi to sada izgleda pomalo bijedno.

No kako god se činilo, vjerujem da svi ponosno i sa strahopoštovanjem možemo izgovarati stihove pjesme našeg bereškog pjesnika Ante Jakšića:

„Blagoslovljena ova zemlja moja iz koje sam došao na sunce među ljude.

Blagoslovljene ove njive naše koje nam rode i darivaju zlatne klasove.

Blagoslovljene tvrde ruke seljaka koje nas hrane kruhom svagdanjim.

Blagoslovljeni ovi zlatni klasovi koje mi nosimo na oltar vječne ljubavi.

Blagoslovi, čuvaj, Gospodine, ove ljude na dragim našim poljima.

Ove njive mirisne, ove njive ponosne, ove zlatne klasove.”

Isus nas razumije

Isusovo uskrsnuće smisao je naše vjere. Krist se rodio, trpio i umro da bi uskrsnuo i tako nam otvorio vrata raja. No je li naše prihvaćanje Isusova uskrsnuća uistinu vjersko ili tek na razini neke povijesne obavijesti? Koliko je zapanjujuće divna istina da se Božji Sin u vremenu utjelovio pa tek da je umro za naše spasenje i onda uskrsnuo. To je toliko nevjerojatno da čovjek kada počne uistinu o tome razmišljati ostaje zbunjen. Jedino mu vjera može omogućiti da prihvati kako se to zaista dogodilo.

OSNAŽIVANJE VJERE

Međutim, čovjek je slab, lako se zbuni i uplaši, za sve traži dokaze i lako se pokoleba pred nekima koje drži autoritetima. Ponekad su izazovi svijeta preveliki

da bi sačuvao vjeru, a ponekad za vjerom traga, ali je ne nalazi pa ga to umara i predaje se. Isus nas potpuno razumije. Svojim utjelovljenjem postao je ljudima bliži te shvaća sve ono što čovjeka tišti, jer vrlo dobro zna kako je živjeti u ljudskom tijelu. On razumije i sve probleme koje ljudi imaju s vjerom. Zna da ponekad ne mogu pobijediti želju razuma za dokazima i objašnjenjima, zna da je teško prekoračiti granicu iz razumskog prema vjeri, zna da vjera često nije snažna i popušta. Zato Isus ne osuđuje naša vjerska lutanja, naša traganja niti naše osjećaje mraka i napuštenosti.

Koliko nas razumije, pokazuje i time što nakon uskrsnuća nije odmah otišao k Ocu, nego je sa svojim učenicima kao uskrsli proveo još četrdeset dana da bi ih učvrstio u vjeri. On im je najavio što će Mu se dogoditi i da neće ostati u grobu, no oni nisu razumjeli, jer ljudski razum ne može u to proniknuti. Isus se nije na njih zbog

toga naljutio niti ih je ostavio u mraku ljudskih spoznaja. Evanđelja svjedoče da nakon pronalaska praznog groba, prva misao bila je da su Ga ukrali – sasvim logično ljudsko objašnjenje. Zato On dolazi među učenike, ukazuje se, dopušta im da Ga dodirnu, blaguje s njima, poučava ih. Ne zamjera im što im tako dugo treba da prihvate sa sigurnošću činjenicu njegova uskrsnuća, već je strpljiv s njima i priprema ih za navjestitelje, kojima ni prijetnje smrću neće moći ugasiti žar vjere koji je On zapalio. Zbog te vjere, zemaljski život im nije bio lak. Protjerivani, zatvarani i na kraju gotovo svi umrli mučeničkom smrću, ali nisu se pokolebali, nisu žalili niti odustajali od poslanja koje im je Isus povjerio, jer vjera koju su imali stalno ih je tjerala da unatoč svim nedaćama i opasnostima budu radosni svjedoci Radosne vijesti.

I mi, poput Tome, želimo neki dokaz da je Isus uz nas, želimo Ga „opipati“, vidjeti znakove njegove prisutnosti. Kao da tapkamo u mraku, pa takovi ne možemo biti ni svjedoci Radosne vijesti. Isus razumije naše tjeskobe, ali želi i da se to promijeni. Kao što nije ostavio svoje učenike, neće ni nas, ali dat će nam da uočimo znakove Njegove prisutnosti tek onda kada pogled sa svojih briga okrenemo prema Njemu.

ISUS JE I S NAMA

Dok razmišljamo o prvim kršćanskim vremenima, svjesni smo da smo i mi krštenjem primili poslanje biti Kristovim svjedocima u svijetu. Ali nemamo taj žar koji su prvi kršćani imali, nemamo ni tu snagu vjere koja može pobijediti sve protivštine. Zabrinuti smo, osobito u posljednjih godinu dana, za svoj život, za svoje zdravlje. Kako nam je sve teže, tako nam je i vjera sve krhkija. I mi, poput Tome, želimo neki dokaz da je Isus uz nas, želimo ga „opipati“, vidjeti znakove njegove prisutnosti. Kao da tapkamo u mraku pa takovi ne možemo biti ni svjedoci radosne vijesti. Isus razumije naše tjeskobe, ali želi i da se to promijeni. Kao što nije ostavio svoje učenike, neće ni nas, ali dat će nam da uočimo znakove Njegove prisutnosti tek onda kada pogled sa svojih briga okrenemo prema Njemu. Tada ćemo Mu odškrinuti vrata kroz koja će ući i učiniti našu vjeru snažnijom, a tim i nas će učiniti sposobnima da izvršimo povjerenu zadaću svjedočenja.

Priče iz Afrike

Bog utjelovljen u bijedi

AFRIČKI „KAOS“

Obalu afričkog kontinenta prvi put ugledao sam s 10.000 metara, s prozora zrakoplova, dok sam letio u Južni Sudan, u jednu od najsiriomašnjih zemalja svijeta. Za dobrodošlicu, na maloj zračnoj luci Jube, glavnog grada Južnog Sudana, dočekali su nas ljudi u skafanderima i prskalicama u ruci te je prvo što sam udahnuo od afričkoga zraka bilo zapravo dezinfekcijsko sredstvo protiv virusa ebole. Nakon šetnje na užarenom asfaltu zračne luke, na graničnom prijelazu stali smo u dugačke

nego i u kuće i sobe), na što sam se morao naviknuti u ta tri mjeseca provedena u Africi.

Na putu do samostana imao sam prilike iskusiti kako preživjeti pravi kaos u prometu koji se odvija nevjerovatno, bez logičnosti i bez ikakvih prometnih pravila. Kao u jednom velikom živom organizmu, pješaci, motoristi, auti i kamioni na načelu jačega obilazile jedni druge, i to s obje strane, i s lijeve i s desne. S obzirom na to da u glavnome gradu nema struje, pa tako ni semafora, taj prometni kaos pokušavaju kontrolirati prometni policajci koji stoje grupirani na svakom desetom metru, izaziva-

jući, nažalost, često još veći kaos. Tim policajcima je mjesečna plaća toliko mala, da su oni zapravo prisiljeni zaustavljati i kažnjavati zbog preživljavanja, a u slučaju da kod zaustavljenog auta sve bude ispravo, doslovno bi počeli prositi, za sebe i za svoju obitelj.

Druga zanimljivost na putovima jesu mali plavi kamioni s cisternama, koji kruže okolo po gradu noseći i prodajući vodu iz nedaleke rijeke Nila, s obzirom na to da u gradu nema vodovoda. Na sreću, naš franjevački samostan, koji je ujedno i župa, ima svoj bunar i solarne panele pa smo u kući imali i struje i vode, no kuće oko nas u susjedstvu bile su doslovno kolibe od blata. Stanje je, naravno, mnogo strašnije izvan grada, gdje ljudi uistinu nemaju ništa. Ipak, nisam bio iznenađen okolnostima, jer sam imao prilike iskusiti kako na nekim salašima oko

redove, a kaotična i usporena administracija silno me je podsjećala na devedesete godine na Balkanu, tako da sam se osjećao skoro kao kod kuće. U čekaonici sam napokon primijetio lice svoga subrata misionara Drage, rodnom iz Hercegovine, koji već više od dvije godine služi u Južnom Sudanu. Po mene je došao džipom, koji je jedino valjano prijevozno sredstvo u središnjoj Africi, osobito u kišno doba kada su svi putevi blatnjavi, jer čak ni u glavnome gradu nema asfalta. No srećom, po mom dolasku, polovicom prosinca, započelo je sušno razdoblje u kojem šest mjeseci ne padne ni kapi kiše, a temperatura u hladu iznosi više od 40 stupnjeva, tako da smo putem do samostana umjesto blata imali prašinu koja pokriva sve i ulazi svuda (i to ne samo u automobile

Subotice, u srcu Europe, ljudi ni danas nemaju struje, kako djeca uče u mraku, a u usporedbi s tim, u Južnom Sudanu ipak se prije nekoliko godina vodio rat.

Nažalost, država doslovno nema razvijenu ekonomiju, nema ni poreza, ništa se ne proizvodi, nadalje nema prosvjete, pošte, a ni zdravstvenog sustava. Ipak, u duhovnome smislu, nedostatak mogućnosti na neki način prisiljava ljude da se oslanjaju na Boga. Mi, u dobrostojećim državama, imamo iluziju da smisao i sreću života možemo sami stvoriti, kupiti, organizirati, postići ili čak zaraditi. U Africi, čovjek je ogoljen, ruke su mu prazne i vezane pa mora priznati da je samo stvaranje, kako je u svojim temeljima ovisno biće, i duhovno i materijalno, i to o Bogu.

VJERNICI ISKRENA SRCA I DUBOKE ŽELJE ZA GOSPODINOM

Osobno sam iskusio kako ovdje vjernici na svetu misu nipošto ne dolaze iz običaja, već iz duboke vjere, iz nutarnje želje da susretnu Gospodina, da mu iskažu svoje poštovanje i da ga najozbiljnije slave. Za susret s Gospodinom ne žale vrijeme, svi oni dolaze pripravljeni, pribrani i unatoč svome siromaštvu, uvijek će zaodjenuti svoja najljepša odijela i haljine. Iako u crkvi bude i više od 40 stupnjeva, muškarci će se uvijek pojaviti u dugim hlačama. A na svetim misama svi sudjeluju vrlo aktivno, vidi se na njima da su svi prisutni i duhom i umom, svi odgovaraju, svi pjevaju, puno njih žele čitati, žele ministrirati, ukupno se osjeća kako su zapravo oni počašćeni i radosni što su privilegirani sudjelovati na svetoj misi, što ih Bog privlači k sebi.

Župno zemljište inače je veliko: tu se, naravno, nalazi crkva, nadalje naš samostan koji je na neki način odvojen, pa pastoralna dvorana s uredima, nogometno igralište, velik vrt i veliko dvorište. Kapija župe je tijekom dana širom otvorena pa, osim vjernika koji dolaze obaviti službene stvari sa župnikom, u dvorištu pod hladom drži se vjeronauk, razni susreti skupina, tu vježbaju i zborovi – pa je nekako cijelo dvorište uvijek ispunjeno pjevanjem i zvukom bubnjeva. Glazba naravno privuče još više ljudi s ulica, osobito djecu koja bi automatski počela plesati, a kad bi imali lopte, igrali bi nogomet na igralištu. Tako da je župno dvorište uvijek živo i veselo, puno ljudi i života.

NEPOZNATI SVIJET

Inače, ljudi ovdje žive vani na „ulici“, žive jedan nama nepoznat društveni život. U svoje kolibe znaju se povući samo preko noći, ali tijekom dana nitko od njih ne „sjedi“ kući. Na ulicama svi nešto kupuju ili prodaju, žene čak i kuhaju vani, tamo su im i trgovine i radnje i sve se događa na neki način javno. Rijetki su koji imaju

dovoljno novaca da bi školovali svoju djecu, tako da su i djeca zapravo cijeli dan na ulicama. Nažalost, često se ta djeca igrajući ogrebu ili se povrijede, a kako nema tetanusa, odnosno nema uopće nikakvih lijekova, često umiru od trovanja krvi. Zanimljivo je da su na ulicama i životinje, uglavnom koze, kokoši i psi.

Ceste Jube pune su motociklista i to na tisuće, a svi su oni zapravo taksisti. Nažalost, kako nema nikakvih tvornica ni proizvodnje, tako nema ni radnih mjesta pa muškarci iznad 15 godina iznajmljuju motore i kao taksisti zarađuju nešto minimalno za svoje preživljavanje. Doslovno ih ima na svakome čošku, u malim skupinama po pet-šest čekaju klijente. I ja sam imao nekoliko prilika voziti se „taksijem“. To su bile uistinu „lude“ vožnje u gužvi po prahu, bez prometnih pravila i bez ikakve zaštite u vidu kaciga i slično. S nevjerojatnim smo se manevrima probijali u prometu, dok nam je užareni afrički zrak puhao u lice.

Iako su stanovnici Južnog Sudana crni, atmosfera je ipak više arapska. Oni su se 2011. godine odvojili od Sudana, koja je muslimanska zemlja. Što se vjere tiče, uspjeli su ostati kršćani (uglavnom su katolici), ali mentalitet, običaje, pa i jezik preuzeli su od muslimana. Na primjer, ne jede se svinjsko meso, ne prodaje se alkohol, a službeni jezik je arapski. Rat za neovisnost trajao je dugo, a nakon odcjepljenja, počeo je rat za vlast među glavnim plemenima. Taj rat nažalost traje i danas te je politička situacija vrlo nestabilna. Sve uvijek ovisi o tome hoće li vođe plemena znati međusobno surađivati ili neće.

Zanimljivo je da su blizu ekvatora noći i dani iste duljine tijekom cijele godine. Sunce izlazi ujutro u šest sati, a navečer u šest zalazi, svaki dan skoro točno u minutu, tako da su za mještane te dvije prirodne pojave glavni orijentiri. Bez struje, ljudi nemaju svjetla u svojim domovima pa liježu vrlo rano, a ujutro već ustaju prije zore, tako da s prvim zrakama sunca, doslovno započinje život u gradu. I ja sam već oko devet sati uglavnom bio u krevetu. Tijekom noći na ulicama nema rasvjete pa vojska drži policijski sat, da bi barem donekle kontrolirali bande koje haraju naokolo. Noći su inače tihe i prevruće, a tek nakon tri sata u noći temperatura se spušta ispod 25 stupnjeva. Naravno, poslijepodnevna je *siesta* obvezna, osobito za nas Europljane. Ako se čovjek ne čuva, po toj vrućini organizam će mu toliko iscrpjeti, umoriti i oslabiti, da će dati prostora virusima malarije ili tifusa.

Druga zanimljivost jest da su izlasci i zalasci sunca jako kratki. Ujutro u petnaest do šest je još potpuni mrak, crna noć, a u šest sati je već dan. Isto tako navečer u petnaest do šest još je dan, a u šest sati kao da je netko ugasio svjetla. Znači, za samo petnaest minuta noć prelazi u dan, a dan u noć.

Mi, u dobrostojećim državama, imamo iluziju kako smisao i sreću života možemo sami stvoriti, kupiti, organizirati, postići ili čak zaraditi. U Africi je čovjek je ogoljen, ruke su mu prazne i vezane pa mora priznati da je samo stvorenje, da je u svojim temeljima ovisno biće, i duhovno i materijalno, i to o Bogu.

NA PUTU DO KUĆE ZA DUHOVNE OBNOVE

Udaljena 20 kilometara od Jube, nalazi se kuća za duhovne obnove. U toj kući imali smo kratke duhovne vježbe za Božić. Najprije smo se džipom morali probiti kroz nevjerojatni gradski promet, sve do rijeke Nila. Bijeli Nil dvaput je širi i možda pet puta brži od Dunava – uglavnom ogromna i silna rijeka. Preko Nila vodi samo jedan most, koji povezuje Jubu s Ugandom i Kenijom. Iz tih dviju država dolazi sva hrana, svi građevinski materijali, doslovno sve za život. Kada bi se taj most srušio, za nekoliko dana zasigurno bi izbila glad u glavnome gradu Južnog Sudana, gdje živi oko pola milijuna ljudi. U koloni kamiona i motociklista, sretno smo prešli most i krenuli prema afričkim savanama. Nažalost, nikakve divlje životinje nismo vidjeli, jer ljudi u svom siromaštvu te životinje love i jedu, tako da blizu naseljenih mjesta divljih životinja nema.

Na drumskoj cesti, u prašini džip se sporo kretao. Da bismo prešli 20 kilometara trebalo nam je više od sat vremena. Na putu smo susretali pješake, čak i djecu koja znaju svaki dan pješačiti u školu i natrag, oko 10–15 kilometara. Žene bi na svojim glavama nosile na tržnicu banane ili neko drugo voće ili čak kanistre s vodom. U sušnoj sezoni uvijek je nestašica vode, a nažalost nema svako selo svoj bunar te ljudi moraju kilometrima hodati do najbližeg bunara ili čak do Nila. Pored rijeke u najnovije vrijeme Kinezi kupuju zemljišta te otvaraju svoje farme. Oni imaju dovoljno novca za izgradnju vodovoda na tim farmama te je za njih to vrlo dobro ulaganje. Na putu smo susretali i krda goveda. Mještani bi meso tih krava znali prodavati, ali zbog nedostataka škrinje i

hladnjaka, goveda se više koriste kao sredstvo plaćanja.

Prolazili smo kroz mala sela, gdje su između koliba svugdje bili naoružani vojnici, kako bi osigurali osnovnu zaštitu od harajućih bandi. Nailazili smo i na veliko i vrlo staro drveće pod kojim su točno prije sto godina prvi misionari zatražili odobrenje od mještana za izgradnju prve crkve u tome kraju. Ti misionari u prosjeku su živjeli stotinjak dana. Uglavnom su umirali od žute groznice, malarije ili tifusa. Prije dolaska primio sam sva moguća cjepiva protiv tih bolesti pa sam bio u nadi da ću na tome afričkom tlu ipak preživjeti svojih sto dana, odnosno tri probna mjeseca.

Kuća za duhovne vježbe zapravo je ogromni kompleks s 50 smještaja. Tišina koja okružuje kuću, stvara uistinu udobni ambijent za odmor i razmatranje, a Bogu hvala, mještani se vrlo rado koriste tom mogućnosti. Kako sam već spomenuo, državljani Južnog Sudana uglavnom su katolici. Imaju svoje biskupije – biskupe i svećenike. Naravno, u zemlji djeluje više od 50 katoličkih redova. Bez njih i bez UN-a, odnosno bez ostalih karitativnih organizacija, država ne bi mogla funkcionirati. Misionari uglavnom vode škole i bolnice, a neki redovi specijalizirali su se za učenje mještana na zanate i zemljoradnju.

RADOST I ZAJEDNIŠTVO UNATOČ SIROMAŠTVU

Našoj župi pripada i jedan izbjeglički kamp s 35 tisuća ljudi. Nakon rata iz Jube i okolice, pobjedničko pleme Dinka prognalo je sve članove plemena Nuera. Sreća da su UN brzo intervenirali i na taj način zapravo spriječili veliki pokolj, koji bi vjerojatno bio sličan

pokolju u Ruandi. Ti ljudi nakon sedam godina još uvijek su u kampu i još uvijek pod naoružanom stražom UN-a. UN im, osim zaštite, osiguravaju dnevnu hranu i vodu. Čak je teško i zamisliti 35 tisuća ljudi u šatorima, na prostoru veličine ne većem od nekoliko nogometnih igrališta. U tom kampu svaka obitelj ima, ni manje ni više, nego jedan šator. U suhoj sezoni, kad je na suncu oko 55 stupnjeva, ispod tih šatora je neizdrživo. A u kišna doba, naravno sve prokišnjava, pliva, cijeli kamp je zapravo jedno veliko blato, a tada se pojavljuju i komarci koji šire malariju pa je u to vrijeme cijeli kamp bolestan, a osobito djeca.

Ipak, ti su ljudi vrlo žilavi pa čak ni pod takvim neljudskim uvjetima ne gube nadu ni volju, jednostavno se ne predaju. Sami sebi znaju organizirati kulturna događanja, djeci školu, razna slavlja te održavaju svoje običaje. Imaju četiri kapelice u koje mi fratri odlazimo nedjeljom služiti za njih svete mise. Unatoč svome siromaštvu, ti ljudi u kampu uvijek su nekako veseli i vrlo rado nas primaju. U drvenoj kapelici svi se okupe oko svećenika, svi ga žele pozdraviti, ali isto tako i primiti njegov pozdrav i blagoslov. Ti ljudi zaista su zahvalni svećeniku što im dolazi, što ih smatra dostojnima da im posluži presveto Tijelo Kristovo. Oni se u svojem jađu uistinu raduju svetoj misi, raduju se Božjoj prisutnosti, a u tom siromaštvu i sveta misa dobiva neko dublje značenje, kao da se Bog sam želi utjeloviti u toj bijedi, a svakako se osjeća da ti ljudi mnogo više i mnogo jače čekaju njegov dolazak.

Misa je trebala već davno početi, ali se još uvijek formira zajedništvo, ljudi se još uvijek rukuju, pozdravljaju se i svojim pogledima stvaraju jedinstvenu atmosferu. Ti ljudi uistinu žele slaviti, žele slavlju dati kvalitetu i dubinu, onu pravu duhovnu vrijednost, a za sve to valja se pripremiti. Na početku mise, kapelica je ispunjena starcima, mladima, djecom – i naravno svi pjevaju, svi su prisutni u pravom smislu te riječi, ali zato su i došli – da bi slavili Gospodina. Pjesme su dugačke, koje ljudi proživljavaju emocionalno, s osmijesima ili uz plač. Istina je da jednostavan čovjek više moli pjevajući. I makar sveta misa traje više od dva sata, nikomu nije dosadno, nitko ne žuri kući. Mladi počinju plesati, cijela

zajednica je svom dušom prisutna, osjeća se zajedništvo, osjeća se prisutnost Boga, svi se raduju i čovjek bi poželio da barem cijeli dan potraje to slavlje, da barem nema kraja. I nakon završnog blagoslova, naravno, svi ostaju u kapelici, još jedanput svi dolaze k meni, pozdravljaju me, pružaju mi ruke, zahvaljuju. Mlada trudna žena traži blagoslov za sebe i za svoje čedo, djeca su sva oko mene i oni se žele rukovati sa mnom. Iza kapelice žene već kuhaju blagdanski ručak, na koji smo svi pozvani i na kraju još dobijem od njih poklon, jednu Coca-Colu. Tim ljudima slavlje je u svakom slučaju izražaj nade i zanimljivo da upravo najsiromašniji imaju najviše nade. Upravo se najbjeđniji okreću prema Bogu i čini se da se u najvećem jađu otkriva pravi bit i prava poruka evanđelja. Za razliku od toga, mi na zapadu u svome bogatstvu izgubili smo osjećaj za duhovno, za zajedništvo, za slavlje, izgubili smo Boga iz svojih vidokrugova, a time smo izgubili i nadu.

ZEMLJA SUSRETA SA ŽIVIM BOGOM

Vraćajući se iz kampa, prolazimo pored jednog nogometnog igrališta. Zanimljivo je da tim mladim dečkima dok igraju uopće nije važan rezultat, oni ni ne igraju da bi pobijedili. Njima je mnogo važnija ljepota igre, dodavanja, suigra s drugima, a ako koji put lopta uđe u gol, to je samo šlag na torti. Nažalost, zbog tog njihovog stava koji je mnogo bliži evanđelju nego neki naši stavovi, utemeljeni na uspjesima i pobjeđivanju, afričke zemlje na ozbiljnim prvenstvima nikad ne osvajaju neke značajne rezultate.

I dok objeđujem jednostavnu hranu, malo riže i graha, s jednostavnim ljudima i u jednostavnim okolnostima, razmišljam o svojim uspjesima. Jesu li ta tri mjeseca u Africi bila uspješna za mene, je li uspjeh uopće važan? Zar nije mnogo važnija ljepota suživota, prijateljstva što sam sklopio s nekima? Zahvalan sam Bogu što me pozvao u Afriku, da mi je dao milost da pobijedim sve svoje prepreke, predrasude, strahove i navezanosti na udobnost, da mi je pokazao kako je zapravo vrlo malo potrebno za ljudsku sreću: ljudi koji te okružuju i u njima prisutan Bog.

Blagoslov i dobrosusjedstvo: Udruga „Gerhard” i njihov susjed svećenik

Službeni glasnik crkvene organizacije „St. Gerhardswerk” iz Stuttgarta, koji djeluje pod pokroviteljstvom sina Bačke, umirovljenog nadbiskupa Freiburga mons. Roberta Zollitscha, izvijestio je o blagoslovu prostorija i okoliša Humanitarne udruge Nijemaca „Gerhard” u Somboru.

„Humanitarna udruga Nijemaca *Gerhard* u Somboru ima svoje sjedište i prostorije na prostoru župe Uzvišenja sv. Križa. Tijekom četiri godine, prvi susjed bio je župnik **Slavko Večerin**, tadašnji generalni vikar Subotičke biskupije, koji je prošle godine imenovan za biskupa subotičkog. Novi svećenik je **Luka Poljak**, koji je rođen u Hrvatskoj. Svim zaposlenicima Udruge posebno je drag, osobito zbog zanimanja za povijest i baštinu podunavskih Švaba, te tečno govori njemački jezik. Njegov prijedlog da se blagoslove prostorije Udruge, 10. veljače 2021. godine, vrlo je rado prihvaćen. Članovi i uposlenici Udruge, pripadnici njemačke nacionalne manjine, svi katoličke vjere, iznimno su radosno sudjelovali u tom tradicionalnom blagoslovu. Uz poštovanje nužnih higijenskih mjera, blagoslovu su prisustvovali predsjednik odbora Udruge **Petar Rang** te njegov zamjenik **Mihael Plac**, uz nekolicinu zaposlenika i volontera. Vlač. Luka Poljak blagoslovio je zgradu, prostorije i okoliš na njemačkom jeziku, po njemačkom običaju, ispisujući kredom tekući blagoslov na glavnom dovratku ulaza u Udrugu. Nakon blagoslova, svećenik je iskoristio vrijeme za druženje i razgovor sa svima

prisutnima. Njemačka zajednica iznimno se raduje takvom lijepom susjedstvu”.

Tako stoji u travanjskom izdanju službenog glasnika crkvene organizacije „St. Gerhardswerk” iz Stuttgarta, koja djeluje pod pokroviteljstvom umirovljenog nadbiskupa Freiburga mons. Roberta Zollitscha (rodnom iz Filipova – Bačkog Gračaca u Subotičkoj biskupiji) piše izjaviteljica **Leonore Grottker**. „Sa svojim prvim susjedima iz Udruge *Gerhard* od mog dolaska u Sombor njegujem izrazito lijepe dobrosusjedske odnose. Rado se i često družimo, surađujemo, a meni je velika radost što mogu redovito komunicirati na njemačkom jeziku te tako njegovati i održavati znanje jednog od stranih jezika kojima se koristim. Na vlastiti sam poticaj blagoslovio prostorije i okoliš tog Centra, a članovi su me lijepo dočekali, priredivši križ i svijeću te su ispekli mnogo kolača za moj posjet”, kaže u izjavi za *Zvonik* vlač. Luka. „Život u Bačkoj, mnogima kojima govorim o tome, zvuči često kao nekakva društvena utopija: na jednom, relativno malom prostoru žive složno i mirno različiti narodi, različitih kultura, jezika i vjere. Kao i u životu, nije uvijek sve savršeno, jer visoki ideali uvijek dolaze s velikim zahtjevima i još većim iskušenjima. Ni jedan cilj koji ima vrijednost, neće biti lako ostvariv. Svatko od nas ima prilike doprinijeti što boljem ostvarenju i življenju tih ideala skladnoga suživota, počevši od jednostavnih znakova pažnje. Jedna od takvih prilika mi se ukazala u gradu Somboru, s mojim prvim susjedima iz Udruge *Gerhard*”, zaključuje on. /Zv./

Cijepljena Ilona Kovács, najstarija Novosađanka

Dom zdravlja „Novi Sad” objavio je da je 2. travnja cijepljena **Ilona Kovács (107)**, najstarija Novosađanka, župljanka župe **Imena Marijina u tom gradu**.

Ilona je cijepljena u svojoj kući na novosadskom naselju Satelit, gdje su je posjetili **dr. Jelena Lucić-Jovanović** i **dr. Marko Vučenović** i dali joj drugu dozu cjepiva protiv koronavirusa. Baka Ilona redovita je župljanka središnje novosadske župe, gdje svakog 15. listopada na velikom župnom slavlju zahvaljuje Bogu njezin rođendan. Još uvijek je vrlo pokretna i vrijedna, na misu dolazi gradskim autobusom, a do nedavno je išla na misu pješice u crkvu sv. Elizabete Ugarske na Telepu. Živi sa sinom. Rođena je u Bačkoj Topoli 1914. godine. Po informacijama koje su prenijeli neki mediji, ona je, za sada, najstarija građanka Srbije cijepljena protiv koronavirusa. /M. T./

Podjela sakramenta krizme u Beregu

Na Uskrsni ponedjeljak, 5. travnja, trojica mladića i sedam djevojaka iz završnih razreda osnovne škole primili su sakrament svete potvrde u Župi sv. Mihovila arkandela u Beregu.

Sakrament kršćanskoga punoljetstva podijelio im je **preč. Róbert Erhard**, naslovni opat, župnik župe Imena Marijina u Novom Sadu. Mladi krizmanici u misnom su slavlju, u okviru kojega su primili sakrament, nosili šokačke nošnje, kako je to u Beregu tradicija prigodom krizmanih slavlja, a pridružila su im se i ostala djeca koja su sudjelovala na misi. „Divno je vidjeti i doživjeti narod koji ponosno nosi i čuva svoje bogatstvo. Gospodin neka vas nježno blagoslovi i jača u spoznaji identiteta”, poručio je, među ostalim, krizmatelj. U misnome je slavlju koncelebrirao bereški župnik **vlč. Davor Kovačević**, a pomagao stalni đakon i školski kateheta koji je, uz župnika, mlade pripravljač za primanje sakramenata **vlč. Stipan Periškić**. U pripravi slavlja, crkvenoga vanjskog i unutarnjeg

prostora, skupa s roditeljima krizmanika, organizacijski je sudjelovao i **Milorad Stojnić**, župljanin te župe i student TKI, te domaći sin **vlč. Daniel Katačić**. /M.T./

Novi Sad: Pola stoljeća braka Mire i Rajka Kožula

Na Treću vazmenu nedjelju, 18. travnja, članovi župne zajednice Imena Marijina, supružnici **Mira i Rajko Kožul**, vjenčani prije 50 godina, obnovili su svoja bračna obećanja na svečanoj svetoj misu u svojoj župnoj crkvi, crkvi svojega vjenčanja. Misu je predvodio župni vikar **vlč. Daniel Katačić**.

U radosti koju su podijelili sa svojim sinom i kćeri, njihovim obiteljima i župnom zajednicom, jubilarci su primili i poseban blagoslov pape Franje. Sadržaj povelje blagoslova u prijevodu na hrvatski jezik glasi: „Sveti Otac Franjo udjeljuje svim srcem apostolski blagoslov Rajku i Miri Kožul povodom 50. godišnjice sklapanja sakramenta ženidbe (zazivajući) po zagovoru Blažene Majke obilje Božjih milosti i darova Božjih. Novi Sad, crkva Imena Marijina, 18. 4. 2021. U Vatikanu 11. 3. 2021, kardinal Konrad Krajewski, apostolski milostinjar”.

U svojoj je propovijedi župni vikar **Katačić**, među ostalim, podsjetio da bračni drugovi na dan svojega vjenčanja svoju zakletvu potvrđuju na križu. „Križ, također, povezuje nebo i zemlju. Gospodinov križ duga je koja spaja bračne drugove s nebom. S pogledom uprtim u križ, s prisjećanjem da si na tom istom križu položio obećanje vjernosti u

dobru i zlu koje će trajati cijela života, sve je moguće izdržati. Onog trenutka kad nestane zajedničke i osobne molitve, obitelj se raspada. No dok ima molitve, makar i sve izgledalo kao da mu dolazi kraj, on ipak neće doći niti će poraziti supružnike. Dan prije njihova vjenčanja, blaženi car Karlo, posljednji austro-ugarski car i hrvatsko-ugarski kralj, rekao je svojoj budućoj supruzi Ziti, za koju se danas također vodi proces za proglašenje blaženom, sljedeće riječi: *Sada moramo pomoći jedno drugome stići u Nebo*. Bit ću slobodan pa ću ovu izreku bl. Karla proglasiti definicijom bračnog života. Potičem danas, ne samo Miru i Rajka, nego sve vas koji već imate svoje supružnike ili ćete ih uskoro imati, da ozbiljno shvatite bračni poziv i da u njemu ostavljate svoj poziv na svetost – nikad individualno, nego uvijek zajedno sa svojim suprugom ili suprugom. Suprug i supruga odgovorni su ne samo za svoju djecu nego i jedno za drugo.

Zajedničkom molitvom sve se može, a bez toga sve propada”, kazao je propovjednik.

Na misi je pjevao župni zbor, dok je zajednica mladih za slavljenike otpjevala Hvalospjev ljubavi iz Prve poslanice Korinćanima. /M. T – D. K./

Subotički biskup na oporavku od zaraze koronavirusom

Subotički biskup mons. Slavko Večerin, zbog zaraze koronavirusom koncem ožujka bio je primljen u Opću bolnicu u Subotici, gdje je tijekom dva tjedna bio hospitaliziran.

Nakon što se njegovo opće stanje značajno popravilo, stekli su se uvjeti da 8. travnja bude otpušten na daljnje kućno liječenje. Subotička biskupija, i biskup Slavko osobno, izražavaju zahvalnost svećenicima i vjernicima što su ga u tom teškom razdoblju bolesti pratili molitvama. Nadalje, velika zahvalnost ide liječnicima, medicinskom i drugom osoblju Opće bolnice u Subotici, a na osobit način **dr. Bojanu Bagiju**, načelniku Jedinice za intenzivnu njegu, i njegovu timu, što su se zdušno brinuli za biskupovo ozdravljenje i oporavak. Tijekom boravka u bolnici, biskup je imao priliku osobno iskusiti predanost i požrtvornost medicinskog osoblja, prema kojima i na ovaj način izražava duboko poštovanje. /**Ordinarijat Subotičke biskupije**/

**Liturgijska slavlja
hodočasničke godine 2021.
na Bunariću**

Upravitelj marijanskoga svetišta Subotičke biskupije na Bunariću kod Subotice, vlč. Marinko Stantić, objavio je raspored liturgijskih slavlja i susreta u svetištu tijekom tekuće hodočasničke godine.

[illegible]

Ona je započela na Drugu vazmenu nedjelju – nedjelju Božjega milosrđa, 11. travnja, a planirano je da se završi 7.

listopada na spomendan Kraljice svete Krunice. „Središnji hodočasnički događaj, Bunaričko proštenje, planirano je za posljednju nedjelju u osmom mjesecu, 28. kolovoza, no kako će se taj plan ostvariti rano je govoriti zbog epidemijske situacije”, kaže Stantić. Izloženi lik Bunaričke Gospe nalazi se trajno u svetištu, koje je za osobne posjete i pobožnosti otvoreno cijele godine. Pojedine župe imaju mogućnost organizirati hodočašće i prisustvovati na vlastitim slavljinama koje mogu dogovoriti s upraviteljem svetišta telefonskim pozivom na 024/566-546. /Zv./

Pod Gabrićevim križem od kad je Hrvatskoga Majura

Nekada selo s više od 200 salaša, školom i trgovinom, Hrvatski Majur danas je samotni kraj u kojemu se održalo šest gazdinstava. Preostali žitelji vrijedni su ljudi i drže do svojega vjerskog i nacionalnog nasljeđa. Simbolizira ga Gabrićev križ na kraju salaškoga šora, koji na svaki Veliki četvrtak postaje mjesto molitve, susreta i zajedništva. Moljenje pod križem tradicija je stara koliko i Hrvatski Majur.

Gabrijela Gabrić, vjernica koja živi ondje kaže da je nekada Hrvatski Majur bilo „salaš do salaša“. „Sada je ostao naš salaš na sredini. Ljudi su se oduvijek skupljali

kod križa, samo su dolazili u sumrak, s fenjerima, uz čije se svjetlo molio Put križa. Ove godine bili smo malo ranije, a i nema nas mnogo. Salaši su uglavnom prazni. Lijepo je moliti skupa, to treba doživjeti i vidjeti. To su sve naši katolici koji su tu pobožnost redovito obdržavali. Nama je crkva daleko, u Subotici ili u Maloj Bosni, čijoj župi pripadamo”, kazala je ona.

Njezin sin **Martin Gabrić** kaže da je kao dijete i momak dolazio pod križ i molio se sa svojima. „Molili smo pod od fenjerima i lampama, a bilo nas je i do šezdeset. Sada je naša stvarnost da nas bude do petnaestak”, kaže on. Gabrićev križ je, po podacima na postamentu, prvi podigao **Ivan Gabrić** 1897. godine, a obnovio ga je **Joso Gabrić** s obitelji 2019.

Molitveno okupljanje pod križevima krajputašima bila je tradicija svih kršćanskih obitelji iz subotičke okolice atara. U nekim selima i na nekim salašima ona živi i dalje se njeguje. /J. S. – M. T./

Nedjelja Božanskog milosrđa u Šušnjar kapeli u Subotici

Na Drugu vazmenu nedjelju, nedjelju Božanskog milosrđa, 11. travnja, u jedinom sakralnom objektu posvećenom Božanskom milosrđu u Subotičkoj biskupiji, vjernici subotičke Župe sv. Jurja, skupa

sa svojim župnikom preč. Istvánom Palátinusem, molili su molitvu na čast Božanskoga milosrđa.

Ta kapela, poznata vjernicima i kao Šušnjar kapela, nalazi se na Senčanskom groblju u Subotici. Posvećena

je u godini Božanskog milosrđa, na svetkovinu 2016. godine. Nakon molitve kod novopostavljenoga križa na molitvenom platou, blagoslovljenog na tom groblju 13. rujna 2020. godine, župljani su se molili za bolesnike, za one oboljele od koronavirusa, za prestanak pandemije, kao i za liječnike i medicinsko osoblje, rođake i pokojnike. /M. T. – P. I./

Župa Imena Marijina u Novom Sadu obogaćena novokrštenicima

Tijekom mise Vazmenoga bdijenja, koja se u Župi Imena Marijina u Novom Sadu na Veliku subotu navečer slavila na mađarskom (u 17.00) i na hrvatskom jeziku (u 19.30), središnja novosadska župa postala je bogatija za četrnaestero braće i sestara koji su primili sakramente kršćanske inicijacije.

Nakon katehetske pripreve za kandidate za primanje sakramenta krštenja, potvrde i euhari-stije, koja je trajala od 24. veljače i koju su predvodili kapelani vlč. Gáspár Józsa i vlč. Daniel Katačić, sakramente im je tijekom najsvečanije liturgije Crkve podijelio župnik i naslovni opat preč. Róbert Erhard. Njih petero primilo ih je

na misi služenoj na mađarskom jeziku, a devetero na misi na hrvatskom jeziku. Svojim su sudjelovanjem u svetim činima uz kandidate bili i njihovi kumovi te rodbina, a i cijela zajednica posvjedočila je radost zbog svojih novih članova. /Zv./

Uskrs u Subotici: „Otvorena su vrata čovječanstvu za preobražaj”

U subotičkoj katedralnoj župi sv. Terezije Avilske, liturgijsko slavlje i obrede tijekom dana Velikoga tjedna i Vazma na hrvatskom jeziku predvodio je katedralni župnik mons. Stjepan Beretić.

U propovijedi svečane uskrsne mise, Beretić je nadahnuo govorio o Uskrsu i njegovim učincima na život kršćana. „Isus je uskrsnuo, prvi u povijesti svijeta. Njegovo je tijelo oslobođeno od raspadanja,

smrti i bolesti. Nad njim stari, bezbožni svijet nema više nikakvu vlast. To je spas ljudske naravi i ljudskog tijela od raspadanja. Isusovo tijelo produhovljeno je, preobraženo Duhom Božjim. Plodove Isusova uskrsnuća doživljavamo u sakramentima. To uskrsnuće u svakome od nas raste do punine, sve do sudnjega dana. Tada ćemo uživati čitavu vječnost savršeni sklad naravi prirode i prijateljstva s Bogom i ljudima. Isus je uskrsnućem preobrazio ljudsku narav, otvorio vrata preobrazbi cijele prirode, cijeloga čovječanstva i ljudske povijesti”, kazao je propovjednik.

Rekavši da je snaga Uskrsnuća u nama, udijeljena po krštenju, Beretić je nastavio: „Uskrsli Isus zauzima sve prostore, čitav je kod svakoga čovjeka, istovremeno na Nebu i na zemlji. On sjedi zdesna Bogu, a to znači da Isus ima svu vlast nad Nebom i nad zemljom. On je i na zemlji, kroz službenike Crkve dijeli sakramente, propovijeda, čini nas dionicima svoga Uskrsnuća i dijeli nam svoju baštinu.

Upravlja Crkvom i ljudskom poviješću. Uskrs je stvarnost koja u nama živi i želi se razviti. Uskrs pokazuje kakvu veličanstvenu perspektivu i život u izobilju ima čovjek. Stoga Uskrs treba slaviti! Neka nas Uskrs podsjeti da ni jedan neprijatelj čovjeka i čovječanstva nema vlast nad nama. Posljednju riječ ima Uskrs, gdje će neprijatelj biti pobijeđen, gdje će vidjeti uzaludnost protučovječanskih napora, gdje će vidjeti da je prevaren i da se jedino nije isplatilo činiti zlo”, zaključio je propovjednik.

Na misama i obredima vazmenoga trodnevlja pjevao je Katedralni zbor „Albe Vidaković” pod ravnanjem **mo. Miroslava Stantića**. Muku Gospodina našega Isusa Krista na Cvjetnicu pjevali su solisti **Marko Križanović, Zlatko Matković, Andrija Blesić, Ivan Blesić, Emina Tikvicki te Stjepan Beretić**. U Svetome trodnevlju i na Uskrs bile su pjevale skladbe gregorijanskog korala, J. S. Bacha, B. Antonića, Š. Markovića te prigodne skladbe koje je ta potrebe subotičkog katedralnog zbora napisao M. Stantić. Najnoviju skladbu autora na tekst „Žrtvovan je Krist, Pasha naša” tijekom mise otpjevale su **Emina Tikvicki i Kristina Matković**.

Čuvari Božjega groba i ovoga su vazmenog trodnevlja bili u bunjevačkim muškim nošnjama prisutni na Veliki petak i Veliku subotu, pokraj uređena Isusovog groba. Vjernici su i tijekom cijeloga trodnevlja, od ranih jutarnjih do večernih sati, imali prigodu za sakrament ispovijedi, jer su svećenici Subotice i okolice neprekidno bili na raspolaganju za taj sakrament.

Na Cvjetnicu, Nedjelju muke Gospodnje, subotičke su obitelji na Kalvariji molile svoj križni put, kojega je predvodio **vlač. Dražen Skenderović**. Za pobožnost križnoga puta, Kalvarija je bila otvorena tijekom Velikoga tjedna. /Zv./

Svjetski molitveni dan u Novom Sadu

Ovogodišnje molitveno okupljanje žena iz kršćanskih crkava Novog Sada upriličeno je 5. ožujka u prostorijama Ekumenske humanitarne organizacije. Organizator je bio Ekumenski odbor žena Srbije.

Svjetski molitveni dan globalni je ekumenski pokret žena koji je u SAD-u započet nakon završetka Američkog građanskog rata. Od 1927. godine ustanovljava se svakog prvog petka u ožujku. Okuplja žene raznih vjeroispovijesti i tradicija. U Novom Sadu organizira se ekumenski od 1973. i pokreću ga supruge protestantskih pastora. U novije vrijeme sudjeluju žene iz Katoličke Crkve rimskog i bizantskog obreda, Slovačke evangeličke Crkve, Reformatske kršćanske Crkve i Evangeličke metodističke Crkve.

Ovogodišnji svetopisamski predlošci došli su iz pacifičke zemlje Vanuatu. „Molimo se za probleme i poteškoće s kojima se susreću ljudi u ovoj državi. S obzirom na udaljenost, mogli bismo reći da je to država na kraju svijeta. Smatraju je sačuvanim rajem na zemlji. U zajedništvu i ekumenskoj molitvi pozvane smo uputiti poziv na pomirenje, očuvanje prirode, ali prije svega za očuvanje života i zdravlja svih stanovnika planeta. Tema

se temelji na dobro poznatoj prisposobi o dvama graditeljima iz Mt 7”, rečeno je u uvodu molitvenoga skupa. U nastavku susreta predstavljen je Vanuatu. Vanuatasku kulturu i tradicionalne vrijednosti nose uglavnom ljudi iz Melanezije, ali i manji broj ljudi drugog podrijetla. Otoci koji čine tu državu posebnom i mjestom očuvane prirode pate od brojnih prirodnih nepogoda. Svako selo ima poglavara i svoj stil upravljanja. Žene se okupljaju u seoskim kućama za sastanke, gdje raspravljaju o važnim pitanjima. Vanuatu je postala republika 1980., kada se oslobodila od kolonijalne vlasti.

Za molitvu slavljenja, poslužio je prvi redak Ps 127, dok su pjesmu dobrodošlice otpjevale žene s Vanuatua. Susret je nastavljen molitvom Očenaša na mađarskom, hrvatskom, slovačkom, rusinskom i srpskom jeziku, nakon čega su slijedile životne priče žena s Vanuatua. Predložak svetopisamskog odlomka za glavno razmatranje, završni dio Isusova govora na gori (Mt 7 24–27), pročitao je također na svim jezicima. Uslijedilo je razmatranje.

Predložak SMD iduće godine sastavljaju žene iz Ujedinjenog Kraljevstva uz geslo *Jer ja znam svoje naume koje s vama namjeravam* (Jer 29,11). /M. T./

Veliki tjedan i Uskrs u Župi sv. Roka u Subotici

Za razliku od prošle godine, kada su vjernici Župe sv. Roka Sveto trodnevlje i Uskrs slavili u praznoj crkvi, ove godine proslavili su ga u zajedništvu.

Već na Cvjetnicu okupio se vrlo lijepi broj vjernika na sve četiri mise. Bilo je tako i na misi Večere Gospodnje, na obredima Velikog petka i na Vazmenom bdijenju. Lijepo je bilo i na blagoslovu uskršnjih jela u subotu poslijepodne.

Ovogodišnje Vazmeno bdijenje bilo je posebno za petero odraslih vjernika koji su primili sakrament potvrde. Obrede su predvodili župnik **mons. Andrija Anišić** i župni vikar **vlč. Dražen Skenderović**. Liturgijski odjel Pastoralnog vijeća pobrinuo se da svaki dan Božju riječ čitaju čitači naše župe. Kod misa i obreda posluživalo je petnaestak ministranata. Župni zbor pod ravnanjem **s. Silvana Milan**, uz orguljašku pratnju **mr. sc. Ervina Čelikovića** oduševljeno je pjevao sve dane i tako uzdizao i duše vjernika k Bogu.

Zahvalni smo milosrdnom i dobrom Bogu što smo ove godine, iako pandemija još nije

prošla, mogli mirno i svečano sudjelovati u crkvi i zajedno proživjeti i proslaviti najsvetije dane crkvene godine. Raspeti i uskrsli Gospodin obilno nas je obasipao svojim darovima mira i radosti. Osjećalo se to na svim svetim misama i u svim susretima tih dana. /A. A./

Možemo li sačuvati crkvu sv. Ivana Krstitelja u Kolutu?

Postoji velika volja potomaka nekadašnjih mještana Koluta za obnovom crkve sv. Ivana Krstitelja u njihovu rodnu selu (rodnom selu njihovih predaka). Ona je u vrlo ruševnom stanju, a pojedini njezini dijelovi stari su oko 500 godina.

Selo Kolut prvi put pominje se 1261. godine. Koliko je to mjesto bilo značajno, govori činjenica da se već tada u Kolutu nalazila velika samostanska crkva. Dolaskom turskih osvajača u Bačku, Kolut postaje još značajniji. Turci su u svom pohodu na Mohač 1526. godine, upravo kod Koluta prelazili Dunav. Za potrebe otomanske vojske na mjestu razrušenog samostana, u prvoj polovici XVI. stoljeća podignuta je velika džamija. Narednim slabljenjem otomanske vojske, Turci su se povukli južnije, a na prostore Podunavlja naselili su se Hrvati iz etničke skupine Šokaca. Šokci su, naselivši se tako i u Kolut, u selu zatekli veliku džamiju, koju su isprva samo preuredili u katoličku crkvu. Novi mještani srušili su sjeverni zid džamije 1754. godine te dozidali crkveni brod, uklopivši tako izvorni prostor džamije u oltarnu apsidu. Tako se danas za godinu izgradnje crkve, koja je posvećena svetom Ivanu Krstitelju, uzima pomenuta 1754.

Svega dvije godine poslije, u Kolut su doseljeni podunavski Nijemci, koji su modernizirali i ekonomski razvili selo. U narednim desetljećima, dio šokačkoga stanovništva raselio se u susjedna mjesta ili asimilirao. Tako već od početka XIX. stoljeća ne možemo govoriti o značajnijoj hrvatskoj zajednici u Kolutu. Crkva je temeljno obnavljana 1825. godine. Sazidane su dvije velike sakristije i novi toranj. Od tog vremena pa sve

do konca Drugog svjetskog rata, o župi Kolut govori se kao o čistoj njemačkoj župi.

Nakon Drugog svjetskog rata, njemačko stanovništvo zatočeno je bilo u logorima te poslije protjerano, no sve do 1952. Kolut je imao svoga svećenika. Nakon gašenja župe i pripajanja susjednom Beregu, misna slavlja su se sve rjeđe održavala, da bi naposljetku crkva 1972. godine bila proglašena neaktivnom. Od tada crkva kontinuirano propada, a tome su posebno pridonijeli pojedini mještani koji su tijekom devedesetih godina opljačkali vrijedne predmete. Danas je dio krova urušen, prozori su polupani i crkva nije sigurna za ulazak. Prema posljednjem popisu stanovništva, u Kolutu živi oko 150 katolika: većinom Hrvata te nekoliko Mađara.

Kao rezultat velike želje za obnovom makar krovišta crkve, razgovarao sam s raznim ustanovama i udrugama kako u Srbiji tako i u Njemačkoj. Pokrenuo sam stranicu na Facebooku „Kolutska crkva – Koluter kirche” koju dopunjujem fotografijama nekadašnjega i sadašnjeg izgleda crkve. Postoji posebno velika volja potomaka kadgodašnjih mještana Koluta za obnovom crkve te bi Subotička biskupija kao vlasnik objekta trebala pokrenuti službeni poticaj, pozabaviti se dokumentacijom i pokrenuti akciju prikupljanja sredstava: prvi predračun kaže da je za uklanjanje starog krova, postavljanje nove građe, lima i oluka potrebno 79.000 eura. Činjenica je da ta crkva, čiji su najstariji dijelovi stari gotovo 500 godina, pored velike sakralne vrijednosti ima i neprocjenjiv povijesni značaj. /Nikola Čutura/

Obljetnica hrvatske provincije Karmelskog svjetovnog reda

Dana 23. ožujka u Somboru je proslavljena dvogodišnjica ustanovljenja Hrvatske karmelske provincije sv. oca Josipa svjetovnog reda.

Obljetnica zajedništva te karmelske obitelji svečano je proslavljena svetom misom u somborskom Karmelu, koju je predslavio o. **Bernardin Vizmeg**, duhovni asistent OCDS, u nazočnosti braće i sestara tog ogranka Karmelskog svjetovnog reda. „Naša Karmelska obitelj ima posebnu milost jer nam je Gospodin darovao svoju

majku i nama majku i sestru, da bismo osjetili toplinu njezina naručja iz kojeg nam daruje mir. Ona nas prati, ona nas štiti, ona nas uči kako biti Božji. Naše nakane po njezinim rukama usmjeravaju nas Kristu a po snazi Duha Svetoga i mi postajemo plodni te možemo reći poput Bl. Djevice Marije: *Neka mi bude, neka se vrši volja Božja!*”, poručili su članovi ogranka Karmelskog svjetovnog reda u Somboru. /Zv./

Pri kraju obnova crkve Srca Isusova u Senti

U tijeku je obnova vanjskog dijela župne crkve Presvetog Srca Isusova u Senti. Ta crkva i župna zajednica u njoj ove godine slave 125. obljetnicu izgradnje, a unutrašnjost crkve ranije je u velikoj mjeri obnovljena.

„Kada bude dovršena, naša crkva, kao druga po brojnosti vjernika u Senti, bit će to vrlo reprezentativan vjerski objekt, kako to zaslužuju ljudi koji ovdje dolaze iz tjedna u tjedan”, kazao je vlč. **Robert Ivković**, stalni đakon na službi u toj župi za Tv Pannon. Trenutne radove na obnovi, odnosno drugu etapu ulaganja, podupiru mađarska Vlada i Mađarsko nacionalno vijeće. Vrijednost radova je 39 milijuna dinara.

„Ta etapa uključuje vanjsku obnovu crkve, zamjenu prozora i obnovu ograde te odvođenje kišnice, što će nam riješiti veliki problem”, kazao je **István Rác Szabó**, koordinator te župe. Preostaje najveći posao, koji uključuje potpunu obnovu unutrašnjosti crkve koji bi trebali započeti iduće godine. Prva etapa obnove odvijala se IPA projektom Mađarska – Srbija „ORGAN – Glazba bez granica”. Bilo je to ulaganje vrijedno 178.000

eur, tijekom koje su obnovljene i iznimne orgulje te crkve. Radovi na drugoj etapi započeli su 15. ožujka, a očekuje se da će trajati do kraja godine.

Grad Senta ima pet katoličkih župa i šest crkava te je po broju župa u Subotičkoj biskupiji drugo naselje nakon Subotice. Po brojnosti vjernika Župa Srca Isusova je druga, nakon Župe sv. Terezije od Djeteta Isusa. /**M. T./**

Biskup Večerin o Nacrtu zakona o istospolnim zajednicama

Subotički biskup Slavko Večerin pružio je 1. travnja podršku stavu Svetog arhijerejskog sinoda Srpske pravoslavne Crkve, koji je izrazio protivljenje nacrtu Zakona o istospolnim zajednicama u Republici Srbiji, prema kojem bi se istospolnim parovima u budućnosti omogućilo sklapanje građanskog braka.

„Želimo ostati vjerni Božjem naumu o braku, odnosno o muškarcu i ženi koji je izražen i zapisan na prvim stranicama Svetoga pisma: *Na svoju sliku stvori Bog čovjeka, na sliku Božju on ga stvori, muško i žensko stvori ih* (Post 1,27). A na drugom mjestu stoji: *Stoga će čovjek ostaviti oca i majku da prione uza svoju ženu i bit će njih dvoje jedno tijelo* (Post 2,24). Time je jasno naznačio da je brak zajednica muškarca i žene koju Bog blagoslivlja i određuje joj jasnu svrhu: *I blagoslovi ih Bog i reče im: Plodite se, i množite, i napunite zemlju, i sebi je podložite!* (Post 1,28) Stoga Crkva nikada nije, niti sada može, niti će ikada moći blagoslivljati istospolne zajednice i izjednačavati ih s bračnom zajednicom muškarca i žene, koju je Krist Gospodin uzdigao na dostojanstvo sakramenta ženidbe. Takav stav nedavno je potvrdila i Sveta Stolica u dokumentu

Kongregacije za nauk vjere *Responsum* (Odgovor), kojim odgovara na upit i izraženu sumnju u vezi s blagoslovom zajednica istoga spola. Kongregacija za nauk vjere dala je negativan odgovor na mogućnost blagoslova istospolnih parova: *Crkva nema niti može raspolagati ovlašću blagoslivljanja istospolnih zajednica. Te se blagoslove zato valja smatrati nedopuštenima* – navodi vatikanska agencija *Vatican News*. Zato Kongregacija ističe, da svećenicima nije dopušteno blagoslivljati homoseksualne parove koji traže neku vrstu vjerskog priznavanja svoje zajednice.

U tom smislu smatramo da bi donošenje Zakona o istospolnim zajednicama, u predloženom obliku, bilo vrlo štetno za budućnost cjelokupne društvene zajednice u Srbiji. Takvim Zakonom bi se – kako se to također navodi u priopćenju Svetog arhijerejskog sinoda – diskriminirala bračna zajednica i obitelj, kao kršćanska i Zakonom zaštićena vrijednost. Zato izražavamo nadu da prijedlog Zakona u tom obliku neće biti prihvaćen, nego da će se u skupštinskoj raspravi pronaći drugi odgovarajući načini da se osobama koje žive u takvim zajednicama osiguraju nužna prava i mimo izjednačavanja s tradicionalnim i kršćanskim bračnim i obiteljskim zajednicama. Istovremeno, pak, ističemo da ni jedna osoba ne smije biti izložena bilo kakvoj vrsti diskriminacije zbog svojih uvjerenja ili stanja pa tako ni zbog homoseksualne orijentacije”, navodi se u priopćenju biskupa Večerina.

Dan sv. Josipa – Godina sv. Josipa

Dana 8. prosinca 2020. godine, Sv. Otac papa Franjo objavio je apostolsko pismo „Patris corde (Očinskim srcem)”. Povod papinskog pisma bila je 150. godišnjica proglašenja sv. Josipa zaštitnikom Crkve. Naslovu Očinskim srcem Sveti Otac htio je naglasiti da je sv. Josip očinskim srcem i brigom volio i odgajao Isusa,

kojeg su evanđelisti nazvali – Josipov sin. U Sv. pismu nema mnogo zapisa o sv. Josipu, ali zabilježeno je makar samo kratko da je „bio pravedan” (Mt. 1,19). Te riječi u potpunosti karakteriziraju Josipovu ulogu i odanost Bogu, njegovu jaku vjeru i vjernost prema obitelji s Marijom i Isusom. Papa Pavao VI. piše: „Očinstvo sv. Josipa se pokazalo u tome da je on položio svoj život tajni utjelovljenja, Svetoj obitelji, vjerničkoj ljubavi i da je svoje sposobnosti stavio u službi Mesije”. U ulozi spasenja imao je tolikog utjecaja da su ga vjernici jako cijenili i štovali pa su mnoge crkve, škole, ustanove, društva i udruge nazvali po njemu. Sv. pismo upućuje nas „Ite ad Joseph” (Idite k Josipu). U sjemeništu i gimnaziji Paulinum je Dan sv. Josipa uvijek bio obilježavan s posebnom pozornosti. Ne zato što naš rektor ili neki učenici nose njegovo slavno ime, nego zato što je sv. Josip poslije Blažene Djevice Marije najveći svetac naše Crkve. S obzirom na to da ove godine živimo u posebnim prilikama zbog pandemije, Sv. Josipa i otvorenje Godine sv. Josipa skromno smo obilježili. U crkvi se srijeda obilježava kao Dan sv. Josipa. Mi smo odlučili da tijekom cijele godine srijedom častimo sv. Josipa posebnom pobožnošću.

Natječaj iz biranih predmeta

Tijekom nastave na daljinu, 12. ožujka objavljen je natječaj pod naslovom „Birani predmeti” za učenike osnovnih i srednjih škola. Svaki učenik je mogao birati predmet kojeg je obradio prema uputi, napisao radnju i poslao povjerenstvu za procjenjivanje. Za taj natječaj javili su se učenici iz 25 osnovnih i iz 14 srednjih škola. Iz prijavljenih osnovnih škola, deset učenika je dobilo nagrade, a iz srednjih škola sedmorica. Među dobitnicima nagrade dvojica su naših gimnazijalca, Adam Huszár i Abel Gubena. Njihovi mentori su bili prof. Ottó Csorba i včl. László Tojzán. Svima nama drago je što su baš oni predstavljali i nas i našu školu te su tom prigodom i nagrađeni.

Uskrsno darivanje

Korizma je najsvetije vrijeme crkvene godine i pripremno vrijeme za Uskrs. Evanđelje nas u korizmi upućuje i stavlja naglasak na molitvu, na post i na dobra djela, misleći na odricanje i darivanje. Crkva je od prvih stoljeća bila vjerna Isusovoj poruci da vodi posebnu brigu za siromahe i nemoćnike. Tijekom tisućljeća, Crkva je organizirala razne karitativne akcije i ustanove, koje su podržali imućni ljudi pa je tako mogla veliku dužnost i dijeliti. U Subotičkoj biskupiji djeluje djelotvorna organizacija Caritas biskupije. Ta organizacija pomaže prema potrebi i našu ustanovu. Ovoga Uskrsa gimnazija i sjemenište Paulinum dobila je značajni poklon od Pokrajinske vlade. Poklon-paketi sastojali su od prehrambenih namirnica i od higijenskih sredstava. Na našu radost, ove godine mi smo mogli dijeliti i darivati Caritasu biskupije. Osim toga, obradovali smo i naše vršnjake u kolegiju Emaus u Mužlji. Drago nam je što smo mogli dijeliti prema uzrečici „veća je radost dati, nego dobiti”.

*Bog koji nikada ne umre
jednog davnog petka, bile su mu kapi krvi
i trnova kruna na glavi, a tri se dana poslije
Njegovo uskrsnuće slavi.
Tko je taj, koji je nadvladao i oduzeo smrti moć?
Tko je taj, koji je obrekao da će opet doći?
To je Kralj slave, koji od mrtvih ustaje!
To je Isus Krist, Bog koji nikad ne umire!*

20. obljetnica biskupskog posvećenja mons. Đure Džudžara

„Obilje Božjega blagoslova, zdravlje i sreće našem vladici Đuri u prigodi 20. obljetnice njegovoga biskupskog posvećenja u Rimu, 19. ožujka 2001. godine, želimo i molimo se za njega. Na mnogaja i blagaja ljeta, vladiko”.

Tako su katedralni župnik u Ruskom Krsturu o. Mihajlo Malacko, svećenici kapelani, časne sestre i vjernici ruskokrsturske katedralne župe čestitali dvadesetljetni biskupski jubilej svojem vladici mons. Đuri Džudžaru.

Mons. Džudžar rođen je u Đurđevu 22. travnja

1954. godine. Zaređen je za svećenika 7. rujna 1980. i inkardiniran u Križevačku eparhiju. Više godina bio je službenikom u Kongregaciji za Istočne Crkve u Rimu. Dana 3. ožujka 2001. imenovan je naslovnim biskupom Acrassa i pomoćnim biskupom Mukačeva u Ukrajini. Za biskupa ga je zaređio sv. Ivan Pavao II, papa u bazilici sv. Petra u Rimu, dok su suposvetitelji bili kardinali **Angelo Sodano** i **Giovanni Battista Re**. Dana 28. kolovoza 2003. imenovan je prvim egzarhom novoutemeljenog Apostolskog egzarhata za katolike bizantskog obreda u Srbiji i Crnoj Gori (od 2013. samo „Srbiji”), dok je 6. prosinca 2018. imenovan eparhom novouzdigute Eparhije sv. Nikole – Ruski Krstur. Biskupsko mu je geslo: „Gospodine, u Tebe sam se uzdao”. Od ožujka 2016. dopredsjednik je Međunarodne biskupske konferencije sv. Ćirila i Metoda. /Zv. – M. M./

Patrijarh Porfirije primio nadbiskupa Hočevara

Patrijarh srpski Porfirije primio je 14. travnja u Patrijaršijskom dvoru u Beogradu nadbiskupa i metropolita beogradskog mons. Stanislava Hočevara SDB.

To je bio prva službeni posjet nadbiskupa Hočevara koji je patrijarhu čestitao izbor i ustoličenje u tron predstojatelja Srpske pravoslavne Crkve, izrazivši

svoju posvećenost razvitku prijateljskih odnosa između Katoličke Crkve i Srpske pravoslavne Crkve. /kc.org.rs/

Šid: zahvala Božjem milosrđu za život u pandemiji

Vjernici župa i filijala kojima upravlja vlč. Nikica Bošnjaković različitim su se aktivnostima u čast Božjeg Milosrđa zahvalili Bogu što ih je sačuvao u vrijeme aktualne pandemije.

Vjernici župa i filijala šidske općine, kojima uprava vlč. Nikica Bošnjaković (Šid, Morović, Kukujevci, Gibarac, Vašica, Batrovci, Sot, Jamena) pripremali su se za svetkovinu Božjeg milosrđa devetnicom koja je započela na Veliki petak. Svakoga dana okupljali su se u 18 sati u svojim crkvama i molili kronicu i zazive Božjem milosrđu na nakane koje je Isus u viđenju izrekao sv. Fausitni. Župnik je pozvao sve one koji ne mogu odlaziti u crkvu na devetnicu, da je mole u svojim domovima pred slikom Milosrdnog Isusa, koju su dobili u blagoslovu kuća.

Na svetkovinu Božjeg milosrđa, župnik Bošnjaković je u homiliji podsjetio vjernike koliko je veliko Božje milosrđe i koliko je važno da ga štujemo. „Današnja nedjelja i današnja svetkovina podsjećaju nas da nam Bog stalno daje nove prilike za život. Dajući nam prilike, Bog nas želi preodgojiti, da ne živimo za ovaj svijet, nego da se svojim duhom više s njime povežemo. Međutim, čovjek je često ustrajan u svome životu za svijet pa se Bog u preodgoju služi različitim metodama, koje su ponekad i vrlo bolne za nas, kao što je gubitak bliske osobe. Naši grijesi blokiraju Božje djelovanje u nama, no Bog nam daje mnoštvo prilika. Danas slavimo upravo te prilike. I nije slučajno baš danas čitano evanđelje o Tomi koji nije vjerovao dok nije vidio i dodirnuo rane Uskrsloga. Isus je htio da se baš tom slikom slavi Njegovo Milosrđe. Njegovo tijelo je uskrslo, ali je zadržalo rane. Rana je i na Njegovu Srcu, a iz nje idu zrake Njegova Milosrđa. Isusove rane su nastale zbog nas i naših grijeha, zato je Bog dopustio da one ostanu i nakon uskrsnuća, da bi ljudi shvatili da naši grijesi i danas ranjavaju Isusa”, rekao je vlč. Nikica Bošnjaković.

Župnik je u nastavku homilije pozvao vjernike da ljube kao što to čini Milosrdni Isus: „Imajte moje ljubavi u sebi, poručio je Isus. Njegovom ljubavlju možemo pobijediti zlo koje se nalazi u nama. Najveće Božje očitovanje ljubavi je Njegovo Milosrđe. Tu je nada da ćemo živjeti, da će Bog pomoći u našem životu. Ali moramo se povesti za Njegovim milosrdnim Srcem, jer On želi da Mu uzvraćamo ljubav koju nam je pokazao. Također, mi smo produžene ruke Njegovog Milosrđa prema onima koji su od Boga udaljeni. Takve trebamo dovesti bliže Milosrdnom Isusu”, zaključio je Bošnjaković.

Poslije homilije, na svim nedjeljnim misama toga dana vjernici su dolazili dodirnuti sliku Milosrdnog Isusa i Bibliju, koje su stajale ispred oltara. Tom prilikom uzimali su i molitvu sv. Faustine, koju su nakon toga svi zajedno izmolili. /Prema: srijembiskupija.rs/

Mons. Fermín Emilio Sosa Rodríguez imenovan apostolskim nuncijem u Papua Novoj Gvineji

Papa Franjo imenovao je na Veliku srijedu, 31. ožujka, mons. Fermína Emilia Sosa Rodrígueza, savjetnika Apostolske nuncijature u Beogradu,

apostolskim nuncijem u Papua Novoj Gvineji te mu je istodobno dodijelio naslovu nadbiskupiju Viruno, uzdigavši ga na dostojanstvo nadbiskupa.

Mons. Fermín Emilio Sosa Rodríguez rođen je u Izamalu, u Meksiku, 12. travnja 1968. Za svećenika je zaređen 12. srpnja 1998. godine, a svećenik je nadbiskupije Yucatán u Meksiku. Diplomirao je kanonsko pravo. U diplomatsku službu Svete Stolice stupio je 1. siječnja 2003., a služio je u papinskim predstavništvima u Papui Novoj Gvineji, Obali Bjelokosti, Burkini Faso, Sjedinjenim Američkim Državama, Kanadi i Srbiji. Pozna je španjolski, engleski, talijanski i francuski jezik. /IKA/

Preminuo Hans Küng – švicarski teolog

Švicarski teolog Hans Küng, sudionik Drugog vatikanskog sabora, preminuo je u 93. godini života u svojem domu u njemačkom gradu Tübingenu.

Hans Küng rođen je 1928. godine u švicarskom gradu Luzernu, a školovao se u Njemačkoj i Rimu. Za svećenika je zaređen 1954. godine. Teologiju je doktorirao 1957. godine na Sorboni u Parizu. Najprije je nekoliko godina služio kao svećenik, a nakon toga počinje djelovati kao profesor. U svojim knjigama preispituje temeljne katoličke dogme, kao što je nepogrešivost pape, Kristovo božanstvo i bezgrešnost Blažene Djevice Marije. Redoviti profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Tübingenu postao je 1960. godine te je kao stručnjak sudjelovao na Drugom vatikanskom koncilu, gdje je imao priliku suočiti se s Josephom Ratzingerom, budućim papom Benediktom XVI. /IKA/

Papa Franjo: Financije moraju biti u službi općeg dobra

Papa Franjo uputio je pismo sudionicima virtualnih proljetnih sastanaka Grupe Svjetske banke i MMF-a. U svom pismu Papa naglašava važnost razvoja pravednog i ravnopravnog društva za sve te poziva da svijet nakon pandemije bude solidaran i uključiv i da se u njemu zajamči pristup dobrima svim zemljama i narodima.

U pismu Papa primjećuje da se posljednjih godinu dana, kao posljedica pandemije Covida-19, „naš svijet bio prisiljen suočiti s nizom ozbiljnih i međusobno povezanih ekonomskih, ekoloških i političkih kriza”. Bilo bi pogrešno, smatra Papa, zadovoljiti se povratkom na nejednakom i neodrživom modelu ekonomskog i društvenog života gdje neznatna manjina svjetskog pučanstva posjeduje polovicu njegova bogatstva. Papa u pismu ističe kako imamo dug prema prirodi, kao i ljudima i zemljama pogođenim ekološkim srozavanjem kojeg uzrokuje čovjek i gubitkom bioraznolikosti. Na kraju pisma, Papa izražava nadu u pronalasku mudrih rješenja za sveobuhvatniju i održiviju budućnost, u kojoj su financije u službi općeg dobra, gdje su ranjivi i marginalizirani u središtu i gdje se zemlji, našem zajedničkom domu, posvećuje primjerenu skrb. /IKA/

Sveta Stolica: Crkva ne može blagoslivljati istospolne zajednice

Kongregacija za nauk vjere dala je negativan odgovor na mogućnost podjeljivanja blagoslova zajednicama istospolnih parova, napominjući da to ne podrazumijeva osudu osoba koje u njima žive.

Crkva nema ovlasti za blagoslivljanje istospolnih zajednica. U skladu s odgovorom na „sumnju” u vezi s blagoslovom istospolnih zajednica koji je Kongregacija za nauk vjere objavila u ponedjeljak, 15. ožujka, ti blagoslovi nisu dopušteni. Stoga svećenicima nije dopušteno blagoslivljati homoseksualne parove koji traže neku vrstu vjerskog priznanja svoje zajednice. Papa Franjo je o tome obaviješten i dao je svoj pristanak za objavu odgovora i objašnjenja koje je potpisao prefekt Kongregacije za nauk vjere, kardinal Luis Francisco Ladaria Ferrer i tajnik kongregacije, nadbiskup Giacomo Morandi. Kongregacija u svom odgovoru ističe temeljnu važnost razlikovanja između osoba i zajednice. Naime, negativan odgovor na pitanje o blagoslovu istospolnih zajednica ne podrazumijeva osudu pojedinaca koji su njihov dio i koje valja prihvaćati s poštovanjem, suosjećanjem i osjetljivošću, izbjegavajući svaki znak nepravde diskriminacije, kako je već napisano u dokumentima Učiteljstva. /vatican.news/

Tambura instrumental festival

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* od 15. do 17. ožujka u suorganizaciji s Glazbenom školom Požega održala je virtualni VIII. Tambura instrumental festival.

Nakon prošlogodišnje stanke prouzrokovane koronavirusom, na tom međunarodnom natjecanju tamburaša u kategoriji osnovnih, odnosno nižih škola, nastupila su 52 učenika, dok su u srednjoj školi sudjelovala 23 učenika. Natjecanju se priključilo i šest studenata Muzičke akademije iz Zagreba i Akademije za umjetnost i kulturu iz Osijeka, četiri komorna tamburaška sastava, a ove godine prvi put i učenici iz Bosne i Hercegovine. Svi sudionici morali su poslati izvornu snimku svojega cjelovitog nastupa, a članovi žirija, koji su bili raspoređeni po odgovarajućim kategorijama, birali su najbolje. S obzirom na veliki broj sudionika, dodijeljene su i brojne nagrade, a novina je nagrada za najboljeg nastavnika-mentora festivala, kao i da se onim učenicima koji su osvojili najviše bodova u nižoj, odnosno srednjoj školi, među studentima, kao i komornim sastavima dodijeli glavna nagrada – Grand prix, koja je ove godine i novčana.

Virtualna izložba Bunjevačkih i šokačkih novina i Vile

Uoči proslave praznika hrvatske zajednice u Srbiji – sv. Josipa, 18. ožujka je na Youtube kanalu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata postavljena virtualna izložba povodom dviju značajnih obljetnica – 150. obljetnice izlaska prvog broja *Bunjevačkih i šokačkih novina* (1870.) i njezina podlistka *Bunjevačke i šokačke vile* (1871.).

Autorica izložbe Katarina Čeliković, diplomirana knjižničarska savjetnica, priredila je scenarij virtualne izložbe. Producent te filmske priče je Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, narator Filip Čeliković, a

redatelj Srđan Simijanović.

Izložbu prati glazba Albe Vidakovića, Preludij i fuga u C-duru i Fantazija i fuga u f-molu; za orguljama je Saša Grunčić.

Projekt je ostvaren uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Izložba je 2020. godine priređena „uživo“, u organizaciji ZKVH-a, NIU „Hrvatska riječ“ i Hrvatskog nacionalnog vijeća, suradnik u pripremi izložbe bio je Vladimir Nimčević, a grafički dizajn autorski je rad mr. sc. Darka Vukovića.

Dvobroj Nove riječi za 2020. godinu

Izišao je dvobroj Nove riječi za 2020. godinu, časopisa za književnost i umjetnost koji izlazi u sunakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU „Hrvatska riječ“.

Na 350 stranica, dvobroj je podijeljen na devet cjelina u kojima su tekstovi trideset i četvero autora, različite dobi, a među njima su i mladi suradnici kojima uredništvo otvara prostor za objavu vlastitih književnih uradaka. Časopis donosi dvije tematike: Duhovna lirika Hrvata u Vojvodini i Suvremeno pjesništvo Slovaka iz Vojvodine, tu su i cjeline Građa hrvatske književnosti u Vojvodini i interpretacije, Obrade i interpretacije umjetničkih praksi te Kulturna baština Hrvata u Banatu, kao i stalne rubrike posvećene kritičkim iščitavanjima hrvatske književnosti u Vojvodini i čitanjima književne produkcije.

Digitalizirani opusi Bele Gabrića i Pavla Bačića

U povodu stote obljetnice rođenja dvojice hrvatskih velikana koji su svojim djelovanjem zadužili hrvatsku zajednicu u Vojvodini (Srbiji), kulturnog djelatnika i publicista, sakupljača narodnih pjesama i običaja bunjevačkih Hrvata Bele Gabrića (Verušić, 10. ožujka 1921. – Subotica, 4. kolovoza 2001.) i

književnika, glazbenog pedagoga i skladatelja Pavla Bačića (Subotica, 1. kolovoza 1921. – Subotica, 22. lipnja 1984.), Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata digitalizirao je dio njihova opusa.

Sadržaj se može naći na mrežnom portalu ZKVH-a, na linku: <http://www.zkvh.org.rs/index.php/digi-knjige> te je dostupan onima koji se bave kulturnom poviješću Hrvata u Vojvodini. Memoriranje vlastitoga trajanja i naslijeđa odvija se projektom Godine novog preporoda.

Bogu na slavu, ljudima na radost

Iz tiska je izašla knjiga igrokaza *Bogu na slavu, ljudima na radost* autora vlč. dr. Marinka Stantića. U knjizi se nalazi pet igrokaza: *Pred vratima Raja, Mudriji od kralja, Prvi oratorij, Ograda puna rupa i Materice koje se pamte*.

Od spomenutih predstava tri su već bile izvođene tijekom proteklih godina, a dvije su u pripremi. Igrokazi su neizravne propovijedi kojima je autor želio na zanimljiv i nenametljiv način provući kršćanske vrijednosti.

U eteru plavih visina

Književno-teatarski kružok HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice priredio je u povodu Uskrsa virtualni poetski program naslovljen *U eteru plavih visina*. Na društvenim mrežama Facebook, Instagram i YouTube (gdje se još uvijek mogu pogledati) svake večeri od 29. do 31. ožujka 2021. godine emitiran je po jedan videozapis kazivanja stihova duhovne poezije (Ritam, Raspeti i Radosti).

Kazivani su stihovi hrvatskih pjesnika poput Đure Sudete i Silvija Strahimira Kranjčevića, svjetski znane Terezije Avilske te hrvatskih pisaca iz Vojvodine Marka Kljajića, Augusta Ćarmatija, s. Blaženke Rudić i drugih. Pjesme su čitali članovi KTK-a Bernadica Ivanković, Davorin Horvacki, Marijana Prčić, Katarina Piuković, Vedran Peić, Katarina Ivanković Radaković, Katarina Ivković Ivandekić, Darko Baštovanović i specijalni gost Lazar Cvijin. U videozapisima zastupljene su i fotografije koje su sačinile Anja Borović i Josipa Dulić, a sudjeluje i balerina Martina Pastva.

Izložba Ružice Miković-Žigmanov u Novom Sadu

U organizaciji Spomen-doma bana Josipa Jelačića u Kulturnoj stanici Svilara u Novom Sadu 7. travnja otvorena je samostalna izložba slika Ružice Miković-Žigmanov iz Subotice pod nazivom *Crteži*.

Subotička likovna autorica izložila je ukupno 128 radova – malih apstrakcija u obliku kvadrata, objedinjenih u grupama od po 16 komada. Osim autorice, na otvorenju izložbe govorili su i upravitelj Fondacije Spomen-dom bana Josipa Jelačića Darko Polić koji se osvrnuo na značaj Svilara u kojoj je izložba prikazana, dok je profesor novosadske Akademije umjetnosti mr. Darko Vuković otvorio izložbu naglašavajući vrijednost i posebnost prikazanih crteža.

Objavljen 15. svezak Leksikona podunavskih Hrvata

Iz tiska je izašao 15. svezak Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca.

U ovome svesku, koji obuhvaća slova L, Lj i dio slova M (M–Mal) – od članka „laboška” do povjesničara Gojka Malovića, na 162 stranice 42 autora napisalo je ukupno 165 leksikonskih članaka, koje prati 13 uputnica i 96 ilustracija. Na koncu sveska nalazi se 11 članaka i pet ilustracija kojima se dopunjuju raniji svesci.

Premинуo Milovan Miković

Književnik, urednik i publicist Milovan Miković preminuo je 9. travnja 2021. godine u Subotici, u 74. godini, nakon duže i teške bolesti. U književnom i kulturnom životu Miković je bio aktivan više od pola stoljeća, pišući i uređujući praktički do posljednjih dana života.

Rezultat toga je dvadeset objavljenih knjiga (poezija, eseji, romani, studije, publicistika), dok kao urednik potpisuje više od 150 naslova. Komemoracija u povodu Mikovićeve smrti održana je 12. travnja u Subotici, u organizaciji NIU „Hrvatska riječ”, a pokopan je istog dana na Bajskom groblju u Subotici.

2. 5. 2021.**PETA VAZMENA NEDJELJA****ČITANJA**

Dj 9,26–31; Ps 22,26b–28.30–32; 1Iv 3,18–24; Iv 15,1–8

U evanđelju Isus poziva svoje učenike da ostanu u zajedništvu s njim na način kako je to loza s trsom. Znamo da se loza razvija iz trsa, samo ako je nakalemjena na trs, ona može opstati. Isto je tako u životu kršćanina. Samo ako smo u zajedništvu s Kristom, možemo ostati vjerni kršćanskom životu, na što nas poziva sv. Ivan u drugom čitanju, kada govori da trebamo ljubiti djelom i istinom. Najočitije zajedništvo trsa i loze, to jest Isusa i kršćanina, jest u svetoj pričesti. Ako dostojno primamo svetu pričest ona nam daje obilje plodova i snage za vjernost kršćanskom životu. „Tajna duhovne plodnosti nalazi se u zajedništvu s Bogom, zajedništvu koje se ponajprije ostvaruje u euharistiji”.

9. 5. 2021.**ŠESTA VAZMENA NEDJELJA****ČITANJA**

Dj 10,25–26.34–35.44–48; Ps 98,1–4; 1Iv 4,7–10; Iv 15,9–17

Tko prihvaća Božju ljubav, toga ta ljubav oblikuje. Gospodin Isus daje nam u evanđelju zapovijed ljubavi. Odgovor na zapovijed ljubavi moguć je samo iz iskustva da nam je tu ljubav već prije Bog dao. Isus nam je dao primjer ljubavi koja ide do kraja – na križu je položio svoj život za nas, njegove prijatelje. Mi danas u redovitoj situaciji nismo pozvani na taj čin, no možemo svoj život dati za prijatelje tako što ćemo pronaći način da im posvetimo vrijeme, budemo utjeha i pomoć na putu svakodnevice. Isus je dao i primjer ljubavi koja ide do kraja, ali isto tako dao nam je u sakramentu svete euharistije i ljubav koja nas onda može oblikovati i dati nam snagu da donesemo obilan rod. Isus se dobro pobrinuo za nas i kada nas poziva na nešto, daje nam i primjer i sredstvo za uspjeh na putu, to su križ i euharistija.

16. 5. 2021.**SEDMA VAZMENA NEDJELJA****ČITANJA**

Dj 1,15–17.20a.20c–26; Ps 103,1–2.11–12.19–20ab; 1Iv 4,11–16; Iv 17,11b–19

Svijet nije loš. Svijet je stvorio Bog. No zlo vreba u svijetu, baš kao što je u početku vrebalo i u Edenskome vrtu. Adam i Eva dali su se zavesti. Juda, kojega Isus naziva sinom propasti, dao se zavesti, a i današnji čovjek često se daje zavesti. Stoga Isus u svom oproštajnom govoru moli Oca da štiti njegove učenike, njegove vjernike. Moramo biti u svijetu i svjedočiti svijetu Krista, zbog toga nailazimo na otpor jer je kršćanski govor za današnjeg čovjeka nešto što ga iritira i ne dopušta mu

odlazak u samodopadnost. No ako smo hrabri u ispovijedanju vjere u Krista i ako nastojimo biti u zajedništvu s njim, zlo nam ne može ništa. Važno je biti vjeran Isusovoj riječi, slijediti njegov primjer i on će nam poslati Duha branitelja.

23. 5. 2021.**PEDESETNICA. DUHOVI****ČITANJA**

Dj 2,1–11; Ps 104,1ab.24ac.29bc–30.31.34; Gal 5,16–25; Iv 15,26–27; 16,12–15

Ono najvažnije o tom Duhu ispovijedamo u vjeronjaku Crkve – On je Gospodin, tj. Bog poput Oca i Sina i s njima je oduvijek u zajedništvu, On proizlazi od Oca i Sina i dostojan je iste slave i časti kao njih dvojica. Prvo čitanje govori nam o silasku Duha Svetoga u slici ognjenih jezika koji, iako su različiti, ujedinjuju apostole i one kojima se naviješta poruka u jedinstvo vjere. Ta sloga jezika popravljala neslogu koju je u svijet donijela gradnja babilonske kule. Apostoli su bili u molitvi kad su začuli šum s neba. Lijepa je slika silaska Duha Svetoga – Marija u sredini, a oko nje apostoli u zajedničkoj molitvi. Oni su u zajedništvu. Slogu u tom zajedništvu dala je molitva. Ako u molitvi tražimo Duha Svetoga, onda nas on upućuje u svu istinu. Tada razborito djelujemo i možemo živjeti po Duhu, na što nas poziva drugo čitanje. Moramo znati da Duh ne potiče na nemoral, Duh ne potiče na nešto što je protuprirodno. Duh govori po Crkvi, tko ostaje u zajedništvu onoga što naučava Crkva, taj je na strani istine i u jedinstvu vjere.

30. 5. 2021.**PRESVETO TROJSTVO****ČITANJA**

Pnz 4,32–34.39–40; Ps 33,4–6.9.18–20.22; Rim 8,14–17; Mt 28,16–20

S vjerom u Presveto Trojstvo sve stoji ili pada. Složeni nauk o odnosu triju božanskih osoba crkveni su oci pokušali pojasniti koristeći se raznim slikama. Primjerice, ako spojimo tri baklje zajedno, one imaju jedan plamen, ali ipak su tri štapa. Sveti Patrik koristio je sliku djeteline s tri lista, sva tri lista imaju zajedničku stabljiku, proizlaze dakle jedan iz drugoga. Svi mi smo kršteni u ime Presvetog Trojstva, baš kao što Isus poziva apostole u evanđelju da to čine. Svaki put kad na sebi činimo znak križa, ispovijedamo temelj naše vjere. Činimo stoga taj znak sabrano, puni ljubavi i pouzdanja, svjesni onoga što činimo i svjesni tog Svetog Božjeg imena kojim obilježavamo sebe. Trojedinu Bog očituje otajstvo ljubavi, on je ljubav. Sveta Elizabeta od Trojstva, karmelska svetica, u svojoj je nutrini tjelesno osjećala tu ljubav Presvetoga Trojstva. „Presveto Trojstvo naša je očinska kuća, naše boravište iz kojeg ne bismo smjeli nikada izaći!” – govorila je.

Euharistijska služba, VI. dio

Priprava oltara i darova (2)

Još malo ćemo se zadržati kod pripreme oltara i darova koji prethodi euharistijskoj službi u svetoj misi. Premda se može učiniti da to nije toliko važno za šire čitateljstvo, jer se tiče klera i poslužitelja oltara, ipak valja podcrtati da u liturgijskom slavlju nema važnih ili nevažnih čina. I naizgled obični čini pripreme – donošenje kaleža, ulijevanje vode i vina... imaju svoju znakovnu rječitost i pristupa im se s brižnom doličnošću.

Kada je na misi sve pripravljeno na jednom mjestu (uglavnom to biva na stoliću u prezbiteriju) i kad nema posebne procesije za prinos, onda se s tog mjesta na oltar donosi isključivo pet stvari: misal (i stalak za misal koji ne bi trebao biti previše upadljiv), kalež, tjelesnik, pokrivalo za kalež (pala) i rupčić. Ništa drugo.

Tjelesnik ili korporal kvadratna je tkanina na koju se kod mise na oltaru polažu darovi kruha i vina (kalež, plitica, ciborij) za euharistijsku posvetu. Upotrebljava se uvijek kada se vrše bilo kakvi obredi u vezi s euharistijom. Tjelesnik mora biti pravilno složen, pažljivo otvoren i postavljen prave strane prema gore. On nije ukras pa ne dolikuje da ga se posebno ukrašava ili da je prošaran raznobojnim motivima (idealno bi bilo da je to komad bijelog lanenog platna jer se u povijesti tumačio kao znak platna u koje je kod ukopa bilo umotano tijelo Kristovo). Po tjelesniku se ne „pegla” rukama. Ako je više darova, onda i tjelesnik mora biti veći, jer svi moraju stajati na njemu. Na njega se ne stavlja ništa osim darova kruha i vina: ni mikrofona, ni misal, ni naočale, ni razne knjige, ni rupčić... Nakon pričesti, kad se pospremi oltar, valja pripaziti kod sklapanja tjelesnika da ga se ne podiže i pritom trese, jer zna ostati na njemu koja posvećena čestica.

Predsjedatelj prima u svoje ruke sve darove vjernika, a pogotovo mora osobno primiti darove kruha i vina. Predsjedatelj osobno polaže na oltar navedene darove, ne netko drugi. To je baš njegova zadaća. Izričito se kaže: „Kruh i vino za euharistiju donose se slavitelju koji ih položi na oltar” (OURM 140), ili: „Đakon pruža svećeniku pliticu s kruhom... i kalež” (OURM 178). Ne priliči da bilo tko drugi polaže na oltar, a onda pozove predsjedatelja da on to digni i spusti (!?). Ono što je položeno na oltar već je na neki način prineseno. U liturgiji nisu važne samo riječi nego i čini.

Đakon priprema oltar uz pomoć akolita (grč. pratitelj, pomoćnik viših službenika u liturgiji): stavlja na oltar

tjelesnik, ubrus, pokrivalo i misal. Kruh daje predsjedatelju u ruke, a kalež priprema sam kod stolića ili na strani oltara i daje ga pripremljenog svećeniku u ruke. Ako nema đakona, onda to sve čini (od biskupa) postavljeni akolit. Ako ni njega nema, onda to čini ministrant, samo što on ne priprema kalež niti postavlja tjelesnik na oltar.

Ponegdje je zaživio neliturgijski i vrlo neprikladni običaj da ministranti postavljaju tjelesnik i razvijaju ga na oltaru te na njega stavljaju kalež i plitice i to čak tijekom Molitve vjernika! To ni svakodnevni bonton ne prihvaća – dok traje molitva prije jela za obiteljskim stolom, nisam još vidio da domaćica postavlja „astal”, zvoni priborom i donosi pladnjeve! Dok ne završi Služba riječi u misi (sa zaključnom molitvom Molitve vjernika), ne može početi euharistijska služba.

Vodu i vino predsjedatelj (osim ako nema đakona i akolita) ulijeva na strani oltara, ne na sredini. Prikladno je da se vrčići za vino i vodu donose predsjedatelju bez poklopca ili čepova. Također bi bilo zgodno, prema prilici, da vrčići budu puni (neprikladno je gostima staviti na stol pola boce vina ili vode). Kod ulijevanja vina u kalež ružno je vidjeti kad svećenik naglo „istrese” vino, pogotovo ako ga je malo u vrčiću, i onda ga još pritom „cijedi”.

Ministrant mora dodavati vrčice tako da im ručka dođe svećeniku u desnu ruku. Nije zgodno da jedan ministrant drži vino, a drugi vodu. Nego jedan oboje, a drugi sprema vodu za pranje ruku. Predsjedatelj pere ruke ne stojeći na sredini oltara, nego treba poći potpuno na njegovu stranu (kao što ne peremo ruke ni kod kućnog stola za kojim blagujemo).

Prinoseći darove, predsjedatelj ih samo malo podiže iznad oltara. Ako diže odveć visoko, moglo bi se tome činu dati smisao koji nema. Od tog časa ne smije ništa na oltaru stajati što tu nije nužno za euharistijsku žrtvu – vrčići, posudica za pranje ruku, biskupova kapica i slično. U posljednje vrijeme ponegdje je na oltarima prisutan dezinficijens. Čemu to na oltaru? Toliki ministranti okolo koji mogu u pravi čas „naprskati” svećeniku ruke i skloniti. O, sveta jednostavnosti!

U svim obredima misnoga slavlja, pa i u ovom koji je posebno osjetljiv, predsjedatelj mora biti vrlo miran. Ružno ga je vidjeti kako stalno nešto vrti, traži, okreće se, hoda amo-tamo, opominje, uzima, stavlja, diže, vrti glavom... I drugi poslužitelji moraju biti vrlo disciplinirani, čuvati se prevelikog i nepotrebnog hodanja, došaptavanja, sapletanja, brzanja... Sve vršiti smireno, dostojanstveno i, zašto ne, elegantno.

Ivanovo evanđelje

(III. dio – Isusova čuda)

U četvrtom evanđelju imamo svega sedam opisa „čuda”. U Iv 6,2 jedna rečenica daje nam na znanje da je bilo i više, ali se autor ne zanima mnogo za izvanredne događaje. Iz Isusovih usta čujemo čak i suprotne riječi: *Ako ne vidite čuda i znamenja, nipošto nećete vjerovati* (Iv 4,48). Nazarećanin traži bezuvjetno pouzdanje prema njegovoj osobi. Moramo ga slijediti bez znamenja, jer je on Riječ koja se utjelovila (Iv 1,14).

Dok sinoptička evanđelja govore o „čudima”, dotle Ivan o „znacima”. Zašto? Autor te knjige vodi daleko dublje od izvanrednih događaja. Od Isusovih sugrađana, koji su promatrali ta djela, od nas koji čitamo taj tekst, Uskrsli traži daleko više. Što je bit znaka? Ako netko vozi automobil, onda zna da ga znakovi pored puta vode do cilja. Slično, ako se dogodi znamenje po Isusovim rukama, onda od tih čuda treba stići do izvora čuda, do osobe koja od nas traži pouzdanje u onoga koji je Očev poslanik. Ivan se koristi pojmom „znaka” jer Židovima i svim budućim generacijama daje na znanje: nije ovo ili ono izvanredno djelo važno, nego Nazarećanin, koji traži vjeru u njega, da je poslan od Boga Oca kako bi čovjeka podigao u život. Na zemlji u moralnom i vjerskom smislu, a u nebu i duhom i tijelom.

Izvjешća „znakova” uglavnom završavaju ovim riječima: *Učenici njegovi povjerovalaše u njega* (2,11); *Čovjek povjerova riječi, koju mu reče Isus...* (4,50); *Vjerujem, Gospodine* – kaže slijepac (9,38); *Da, Gospodine, ja vjerujem da si ti Mesija, Sin Božji, koji je došao na ovaj svijet* – tako kaže Marta (11,27). Izvor života je Isus. Ljudi na njega moraju usmjeriti svoju pozornost. Ta povezanost u vjeri i u moralu mijenja osobu i daruje joj novi način razmišljanja i djelovanja. To se zove „metanoja” tj. „obraćenje”. Nazarećanin mijenja čovjeka, ne „čudo”. Farizeji u 9. poglavlju Ivanova evanđelja naširoko istražuju znamenje ozdravljenja slijepca. Ponavljaju: „Mi znamo...” – kao da je sve otvorena knjiga pred njima. Ali ne stižu do osobe Nazarećanina, jer nevažne situacije: subota, jednostavnost bivšeg slijepca, čisto odbijanje Isusa zatvara njihovo srce.

„Znanje” je premalo za život. Treba i volja, koja prihvaća novi i konkretni dar Oca: Riječ, koja je: *Put, istina i život* (Iv 14,6).

Da bismo bolje razumjeli uzimamo jedan primjer. Narod pita: „Koji znak ćeš učiniti da ti povjerujemo...?” (Iv 6,30). Ondje se može pretpostaviti naivnost mnoštva, ali pogreška je velika. Znak je bio pred njima: Isus. Božji znak nije ovo ili ono „znamenje”. Otac je dao jedini pravi znak njegove ljubavi, a to je utjelovljeni Sin na zemlji. Znak je osoba na križu, jer se žrtvovao za nas, i osoba u uskrsnuću, jer je podignut kako bismo vidjeli naš izravni put prema nebu. Vjernik posjeduje veću inteligenciju od onoga: „Mi znamo...”. On stječe egzistencijalno iskustvo pomoću Uskrsloga, koji je veći od čovjeka. Na neki način dobra je slika djeteta: ono „ne zna” već vjeruje roditeljima da nešto tako i tako treba napraviti. Vjeruje zbog dobrote, ne zbog „dokaza”.

Zašto se Isus suzdržava od „znakova”, isto tako Ivan apostol u svome evanđelju od „čuda”? Zato što je čovjek kadar svoj pogled usmjeriti na nevažne situacije. Tko se divi onima koji su u braku 40–50 godina? Djeci, koja su poslušna roditeljima ili im pomažu? Je li cijenjen savjestan radnik u svojem poslu pred ravnateljem? U četvrtom evanđelju Isus je znak Boga Oca. Poslije njega čuda postaju rjeđa, događaju se, ali pravo čudo ne ostvaruje se u svijetu, nego unutar srca. Katolik je osoba koja je poslana od Oca da svojim bićem svjedoči o božanskim vrednotama. On je „čudo” – „znak” – „znamenje”. Vjernik, koji odano vrši svoje dužnosti, veće-manje žrtve u svojem životu, vrjedniji je i veći od bilo kojeg čuda u svojoj dobroti – kao što je i Nazarećanin bio daleko iznad svojih „znakova”. Židovi i generacije iza njih sve do danas, i u budućnosti, trebali su shvatiti njihova nutarnja promjena, primanje Isusove osobe čini najveće blago na ovome svijetu, ne neki izvanredni događaji, koji bi i u medijima bili proslavljeni...

Kršćanin po Kristu postaje znakom nebeskoga Oca. Taj „znak” živi i radi na tome da podigne njemu povjereni ljude. Takav čovjek je zaista suobličen Isusu i od njega nema većeg čuda, jer od palog Adama pretvoren je u Božjega sina.

Doručak s Uskrslim Kristom

Iako ni Isus, a ni njegovi učenici vjerojatno nisu mnogo razmišljali o nutricionističkim savjetima u vezi s važnosti doručka u svojim prehranbenim navikama, ipak je važno primijetiti da je evanđelist Ivan smatrao potrebnim zapisati značajni uskrсни poziv: *Hajde, doručkujte!* (Iv 21,12). Poziv na doručak upućen je učenicima tijekom Isusova trećeg očitovanja nakon uskrsnuća od mrtvih koje je opisano u Iv 21,1–19. To očitovanje zbilo se na obali Genezaretskog jezera – Tiberijadskog mora. Isusovi učenici su se vratili svom prijašnjem poslu – ribarenju. Vraćaju se redovnom načinu života kojim su živjeli prije negoli su sreli Isusa. Poziv zbog kojega su ostavili svoj redovan posao hvatanja riba i poslanje da postanu ribarima ljudi (Mt 4,19; Mk 1,17), promijenio je njihov život. Nije bilo moguće živjeti kao da se nije ništa dogodilo. Ništa više nije bilo kao prije, a trebalo je dalje živjeti.

RAZOČARANJE SVAKODNEVNIM POSLOM

Nakon Isusove muke i smrti, učenici izgledaju razočarani i vraćaju se starom poslu, starim navikama i prijašnjem zanatu. Nadali su se slavnom završetku Isusova mesijanskoga posla. A, eto nakon toliko vremena s njime, sve se izjalovilo. Proveli su tri godine s njime putujući po prašnjavim cestama, obilazili sela, gradove, slušali njegove propovijedi i obećanja, a on je završio svoj život kao razbojnik, razapet na križu. Umro je i pokopali su ga. Nade više nije bilo. Izgledi da će se išta promijeniti, ugasili su se. Sve je opet kao i prije. Odlaze na svoj posao koji su prije radili s istim osjećajima beznadnosti i besperspektivnosti.

No taj događaj na obali Tiberijadskoga mora vraća ih na početak njihova druženja s Isusom. Popis učenika koji su u to vrijeme bili s Petrom na lađi govori da su tog jutra na ribarenje pošli gotovo isti oni učenici koji su se našli u sličnoj situaciji prigodom prvog susreta s Isusom – Šimun Petar, Toma zvani Blizanac, Natanael iz Kane Galilejske, sinovi Zebedjevi i druga dvojica. Na prvom susretu s Isusom ostavili su mreže i pošli za njim. Isus im je obećao da će ih učiniti ribarima ljudi. Razočaranje i beznađe koje se može osjetiti u povratku na prijašnji posao ribarenja, govori o neuvjerenosti učenika u Isusovo uskrsnuće.

GLEDATI SVOJ POSAO DRUKČIJE

Isusovo pitanje: *Dječice, imate li što za prismok?* zvuči pomalo rugalački. Isus ih ne pita imaju li što jesti. Isus ih pita imaju li što za „prilog” uz glavno jelo. Bilo je očito da nisu ništa ulovili, a Isus je tražio od njih da tu činjenicu

prepoznaju i priznaju. Izgleda da im se Isus ruga i ismijava njihove odluke. Tjera ih da se prisjete onog prvog ribolova kad ih je prisilio da izvezu na pučinu i bace mreže za lov „u pol bijela dana, kad to nitko od iskusnih ribara, kakvi su bili apostoli, ne čini. Bila je to ludost, ali na njegovu riječ bacili su mreže i ulovili mnogo riba, toliko da su se uplašili da će im se mreže razdrti (Lk 5,4–7). Gotovo ista uputa kao i onoga dana: *Bacite mrežu na desnu stranu lađe i naći ćete* urodila je obilnim ribolovom. Premda je mreža bila puna velikih riba, sto pedeset i tri, mreža se nije raskinula. Bio je to znak po kojem su u neznancu na obali učenici prepoznali Gospodina. Poslušnost i razumijevanje Božje riječi, a još više suradnja s Isusom, donosi plod naporima učenika. Promjena perspektive, načina shvaćanja svojega posla i rada, donosi uspjeh i zadovoljstvo. Svaki naš posao suradnja je s Bogom.

DORUČKOM POČINJE NOVI DAN

Kad iziđu na kraj, ugledaju pripremljenu žeravicu i na njoj već pristavljenu ribu i kruh. Iako je zatražio od Petra da donese od riba koje bijahu ulovili, doručak je već bio pristavljen i spreman, bilo je potrebno da učenici samo dodaju svoj prilog. Isusov poziv: *Hajde, doručkujte!* zvuči kao majčinski zov djeci prije odlaska u školu ili poziv supruge mužu prije odlaska na posao. Poziv na doručak predmnijeva da učenike posao tek čeka. Novi dan je pred njima.

Nije poznato što su učenici mislili dok su doručkovali. Iz teksta je gotovo očito da je vladala tišina. Nitko se od učenika ne usudi upitati ga: *Tko si ti?* Znali su da je Gospodin. Prijašnje raspoloženje učenika dovelo ih je do odluke da se vrte starome poslu. Izgledalo je kao da je sve svršeno i da je druženju s Isusom došao kraj. Svoj posao i svoja nastojanja smatrali su bezuspješnim i razočaravajućim. Isusovim pozivom na doručak mijenja se perspektiva. Nije sve svršeno. Doručkom započinje dan. Posao suradnje s Bogom na koji ih je Isus pozvao tek započinje. Valja doručkovati i krenuti dalje. Doručkom ih Isus krijepi da izdrže napore koji slijede i stoje pred njima. Isus ih poziva da njegovom djelovanju dodaju svoj prilog i da s njime surađuju.

Isusov poziv: *Hajde, doručkujte!* upućen je i nama na početku svakog našeg dana. Osobito u trenutcima beznađa i razočaranja. Osnajmo se Isusovom prisutnošću u našem životu i radu. Doručak s Isusom jamči nam snagu da možemo postići bolje rezultate i biti uspješni suradnici na poslu izvršenja Božjega poslanja. I mi počnimo svaki novi dan dobrom navikom: doručkujmo s Isusom i krenimo u novi dan svojega života nove snage.

S. M. Estera Radičević, arhivistica provincije Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu

S. majka Amadeja Pavlović – JUNAKINJA TEŠKIH DANA

Časna sestra **Estera Radičević** rođena je u selu Kupina, filijali župe Velika Kopanica (kod Đakova). U rodnom selu završila je osnovnu školu, a u Slavonskom Brodu započela gimnaziju. U samostan sestara sv. Križa u Đakovu došla je 1968. godine, završila započetu gimnaziju, a 14. rujna 1974. položila prve zavjete. U Zagrebu je studirala povijest, a zatim je 15 godina radila u tajništvu BKJ (pa HBK), pa u Đakovu u tajništvu Instituta za teološku kulturu laika. Šest godina obnašala je službu provincijalne poglavarice, a sada radi u arhivu provincije i bavi se istraživanjem njezine povijesti.

Sa s. Esterom razgovarali smo u prigodi proslave Godine s. m. Amadeje Pavlović (1895. – 1971.), rođene Petrovaradinke i članice te redovničke družbe i jednom od dvije osobe podrijetlom s današnjeg područja Novog Sada koje su dobitnice priznanja „Pravednik među narodima” koju Država Izrael dodjeljuje nežidovima za doprinos spašavanju Židova za vrijeme holokausta. Godina, koja uključuje i prigodne aktivnosti u našim krajevima, započela je u studenom 2020. godine i teče uz svima nam poznati zdravstveni izazov, koji je svom silinom pogodio i samostan sestara u Đakovu.

Zvonik: Opišite nam rani život Karoline Pavlović. U kakvim je uvjetima živjela i kakav je bio njezin obiteljski vjerski odgoj?

S. Estera R.: Karolina Pavlović, poslije s. m. Amadeja, rođena je u Petrovaradinu 28. siječnja 1895. godine. Otac joj je bio Alojzije i bavio se vinogradarstvom, a majka se zvala Franca, rođ. Ambrišak. U obitelji je bilo petero djece – dva sina i tri kćeri. Obitelj je bila duboko religiozna i tu je Karolina dobila temelje vjerskog života. Majka je bila ta koja je učila djecu moliti, a poslije je tu brigu preuzela najstarija sestra Marica. Nedjeljom su svi išli na misu u župnu crkvu. U sedmoj godini poslala je u školu i u Petrovaradinu završila šest razreda, a sedmi i osmi u Novom Sadu. Završila je

trgovačku školu, koja je bila na mađarskom jeziku pa je poslala u Temerin na tečaj mađarskoga. Prvo radno mjesto dobila je u kotarskom području u Zemunu. Tu je pomagala bratu Franji da se školuje, a zatim bratu Josipu, poslije svećeniku Đakovačke biskupije. Daleko od obitelji, Karolina je bila u tijesnom saobraćaju s Bogom. Na misu je išla sestrama Milosrdnicama, a kao članica Marijine kongregacije, brinula je da siromašne djevojčice budu poučene u vjeri. Odgoj koji je dobila u obitelji bio je presudan za njezin dalji život i djelovanje. Kada je Karolini bilo 12 godina obitelj je zadesila nesreća te su morali prodati najprije vinograd, a zatim i kuću. Tu je došla do izražaja obiteljska sloga i međusobno potpomaganje pa su prebrodili sve teškoće.

Zvonik: Kada i gdje je Karolina upoznala Milosrdne sestre sv. Križa? Gdje je pohađala novicijat i položila zavjete?

S. Estera R.: Najprije nije razmišljala o redovničkom životu, a kad je otkrila da i nju Bog zove, najprije je htjela poći u Karmel. Zbog materijalne situacije obitelji, morala je čekati i svojim radom pomoći. U

svom Životopisu kaže da ju je vlč. Matija Pavić uputio u samostan u Đakovo kamo je stupila 1922. godine. Kao kandidatice, završila je u Zagrebu učiteljsku školu, a zatim i pedagošku akademiju. Vrativši se u Đakovo ušla je 1925. godine u novicijat i 15. kolovoza 1926. položila prve zavjete i počela raditi na nižoj i višoj školi u Đakovu.

Zvonik: Drugi svjetski rat zatiče s. Amadeju na odgovornim službama zamjenice poglavarice, a nakon toga i provincijalne poglavarice. Kakvo je bilo njezino postupanje u tim teškim godinama?

S. Estera R.: Narodna poslovice kaže: „Na muci se poznaju junaci!” To se s pravom može primijeniti na majku Amadeju. Bila je prava junakinja u tim teškim danima. Od 1943. do 1955., dakle u najtežim godinama, vršila je službu provincijalne poglavarice. Ta služba zahtjeva mnogo – brigu za sestre – njihovo duhovno, duševno, zdravstveno stanje, odnose s crkvenim i državnim vlastima, brigu za filijale i mjesta gdje su sestre radile, brigu za apostolat Družbe, da se karizma živi na pravi način. Ona je sestrama bila prava majka, doduše stroga, ali pravedna, i još danas sestre kažu da su u toj strogosti shvatile i osjetile njezinu veliku ljubav prema svakoj sestri i brigu za njezino zvanje. Morala je često voditi pravu borbu da se sestrama omogući da, primjerice, u pojedinim bolnicama dobiju kapelicu, jer bez mise i molitve nema redovničkog života. Njezina suradnja s crkvenim vlastima bila je iznimno dobra. Suradivala je s nadbiskupom Alojzijem Stepincom, posjećivala ga u Krašiću, s njim se savjetovala, kada su npr. vlasti vršile pritiske na sestre da odlože redovničko odijelo. Majka Amadeja izborila se da su sestre sačuvala uniformu pa i pod cijenu napuštanja uglednih radnih mjesta i u bolnicama i u školama. Radije su odlazile na župe i tu čak obrađivale zemlju i išle u nadnicu, kako bi se prehranile, nego da se odreknú svoga zvanja. Osobno smatram da je to najveća zasluga majke Amadeje da se sačuva redovnički duh i zajedništvo sestara, koje je svima bio trn u oku.

Za majku Amadeju je nadbiskup Stepinac rekao da je: *mulier fortis* – hrabra žena. Ona se nije bojala sjesti u otvoreni vojni zrakoplov i 1944. godine posjetiti sestre u Gospiću, propješačila je kilometre da dođe do pojedinih filijala. Kada su sestre počele u bolnicama dobivati otkaze pa se dogodilo da je u jednom danu dobilo otkaz 25 ili 50 sestara, majka Amadeja je bila ta koja je molila pojedine župnike da prime sestre na župu dok se ne snađu. Tako se otvorila nova grana apostolata: pastoralni rad na župama. Za to je trebalo mnogo hrabrosti,

jer to je bilo nešto sasvim novo i nepoznato i za sestre, i za župnike, i za ljude. Majka Amadeja neumorno je obilazila filijale i svima bila potpora, ulijevala hrabrost, sestre uvijek poticala da žive duhovnim životom. Godine 1945. oduzete su sestrama sve škole, imanje Josipovac pokraj Đakova. Na kraju su htjeli oduzeti provincijalnu kuću u Đakovu. Majka Amadeja učinila je nadljudske napore i, uz pomoć biskupa Antuna Akšamovića, uspjela ju sačuvati. Moglo bi se o tim danima mnogo govoriti, ali ovo je samo ukratko djelovanje majke Amadeje u tom vremenu.

Zvonik: Kako je došlo do toga da je s. Amadeji dodijeljeno priznanje „Pravednik među narodima”?

S. Estera R.: Da, to je još jedan dokaz da kod Boga nema vremena i da On ne zaboravlja ni „čašu vode”. U svibnju 2006. godine stiglo je u Đakovo pismo gdje Zdenke Grünbaum, rođ. Binnenstock u kojemu ona objašnjava da je od 1941. do 1945. bila skrivena u samostanu u Đakovu, pod lažnim imenom, jer je bila Židovka. Zahvaljuje časnoj majci Amadeji da je, jedina od svoje obitelji, koja je živjela u Osijeku, preživjela rat. Majka Amadeja bila joj je kao majka, kako svjedoči, brinula se za nju, pozivala je u svoju sobu, pitala da li nešto treba. Bilo je to iznenađenje za sve jer malo je bilo sestara koje su znale tko je dotična djevojčica. No 2006. još su bile žive njezine dvije suučenice, koje su mogle popuniti praznine koje je Zdenka imala u svom sjećanju. Godine 2007. posjetila je sa svojim suprugom i dvjema unukama Đakovo, grob majke Amadeje i prisjetila se tih dana kada je bila skrivena u samostanu. Godine 2008. pokrenula je postupak za proglašenje majke Amadeje

„Pravednicom među narodima” i 23. ožujka 2009. ta svečanost održana je u Đakovu. To je u najkraćim crtama to zauzimanje majke Amadeje, koja je bila svjesna da time izlaže cijelu zajednicu velikom riziku.

Zvonik: Što možemo naučiti iz i od života s. Amadeje? Kakvu poruku njezin život šalje vama, sestrama njezine redovničke družbe, a kakvu laicima?

S. Estera R.: Prije svega, kako se vjernik postavlja prema životu općenito, kako se praktički, a ne samo teorijski živi vjera u Boga i Njegovu Providnost. Majka Amadeja nije, da tako kažem, gubila vrijeme na nevažne stvari. Ona je iz obitelji baštinila vjeru, naučila moliti, živjeti u Božjoj prisutnosti. Obitelj je gnijezdo u kojem rastu, ne samo odrastaju djeca nego na primjerima roditelja rastu u vjeri, stječu povjerenje u Boga i čovjeka, uče kako se živi.

Provincijalna poglavarica
s. m. Amadeja Pavlović 1943. godine

Nama sestrama majka Amadeja prije svega je poticaj na vjernost redovničkim obvezama, vjernost Bogu po položenim zavjetima. Ona je, kako svjedoče sestre, unatoč svim svojim poslovima, uvijek bila na zajedničkoj molitvi, u rekreaciji, na svim zajedničkim vježbama, a to sve drži redovnički život. Ona je uvijek znala poticati sestre na revnost, vjernost, požrtvornost. Kada nije bilo komunikacije s matičnom kućom u Švicarskoj, pisala je Okružnice za dane Došašća i Novu godinu. Trebamo promatrati njezin život i primijeniti na današnje vrijeme. Možda su se neke situacije promijenile, ali Evanđelje, koje je majka Amadeja živjela, uvijek je isto, i jučer i danas.

Zvonik: U prigodi 50 godina od preminuća s. Amadeje provincija Milosrdnih sestara sv. Križa započela je Godinu s. Amadeje? Koja je nakana ove godine i koje aktivnosti planirate?

S. Estera R.: Nakana je prije svega da sebi približi osobu i djelovanje te zaslužne provincijalne poglavarice. Ona nije bila ni do sada zaboravljena. Sada je dozrelo vrijeme da se ponovno posvetimo njezinoj osobi na način koji ranije nije bio moguć. U međuvremenu HRT snimio je emisiju „Manjinski mozaik” u kojoj je prikazan lik majke Amadeje i njezina uloga u spašavanju židovske djevojčice Zdenke.

Na njezin smrtni dan, 26. listopada 2020., započeli smo ovu godinu svečanom sv. misom koju je predslavio nadbiskup đakovačko-osječki mons. Đuro Hranić. Molitvu Krunice izmolile smo u našoj crkvi, a zatim je manja skupina sestara, na čelu s provincijalnom poglavaricom s. Valerijom Široki, pohodila groblje i na grob majke Amadeje položila vijenac i zapalila svijeće. U prvim planovima bilo je predviđeno da bi oko toga datuma pohodili rodno mjesto majke Amadeje, Petrovaradin, ali sve je moralo biti otkazano. Na planu provincije, proučavamo život majke Amadeje na način da naša redovnička okupljanja posvetimo jednoj od tema iz okružnica ili pisama majke Amadeje. S. Meri za svaki mjesec pripremi jedan listić za vjernike kako bi se upoznali s njezinim likom i djelovanjem. Na ulazu u našu crkvu stavili smo bilježnicu u koju vjernici mogu upisati svoje nakane i svakog 26. u mjesecu za njih se služi sv. misa. Na jesen se priprema znanstveni skup o djelu majke Amadeje. Dr. Ivica Raguž, profesor na KBF-u u Đakovu, proučava život majke Amadeje i kao teolog valorizirat će njezinu duhovnu ostavštinu i napisati knjigu o životu i radu.

Zahvaljujući dobroti i velikodušnosti srijemskog biskupa mons. Đure Gašparovića i župnika Župe sv. Roka u Petrovaradinu, i kancelara Biskupije preč.

Marka Loša, te uz suradnju mons. Eduarda Španovića, generalnog vikara, postaviti će se u crkvi krštenja majke Amadeje (crkva sv. Roka u Petrovaradinu) spomen-ploča na trajni spomen na njezinu osobu. Ploča je u izradi i nadamo se da će doći vrijeme kad će se moći postaviti.

Zvonik: Približite nam svoju redovničku Družbu. Koja je njezina glavna karizma, koliko kuća postoji u Hrvatskoj, a koliko izvan nje te koliko sestara, odnosno postulantica imate?

S. Estera R.: Družba Milosrdnih sestara sv. Križa osnovana je u Švicarskoj, 1856. godine, kao odgovor na teške prilike koje su u XIX. stoljeću vladale svuda u Europi. Utemeljitelj Družbe je kapucin o. Teodozije Florentini, a njegova najbliža suradnica s. M. Terezija Scherer. Prvotna svrha družbe bio je odgojno-obrazovni rad u školama, ali kad je o. Teodozije postao generalni vikar biskupije Chur, i župnik katedralne župe, vidio je i druge potrebe. Bolesnici nisu bili njegovani, starci su bili zapušteni, radnici iskorištavani od poslodavaca. Vrijeme

Iz života majke Amadeje možemo naučiti prije svega kako se vjernik postavlja prema životu općenito, kako se praktički, a ne samo teorijski živi vjera u Boga i Njegovu Providnost. Majka Amadeja nije gubila vrijeme na nevažne stvari. Ona je iz obitelji baštinila vjeru, naučila moliti, živjeti u Božjoj prisutnosti. Obitelj je gnijezdo u kojem rastu, ne samo odrastaju djeca nego na primjerima roditelja rastu u vjeri, stječu povjerenje u Boga i čovjeka, uče kako se živi.

je to industrijalizacije, kada su ljudi u potrazi za boljim životom napuštali sela i odlazili u gradove, a tu su bili izvrgnuti bešćutnosti tvorničara. Djeca su radila u tvornicama već od šest godina. Tako je o. Teodozije pozvao svoju najbolju učiteljicu s. M. Tereziju, izložio joj planove svoga karitativnog djelovanja i uz njezinu suradnju i pomoć učinio čudesa u pravom smislu riječi. Jedino u čemu se s. M. Terezija nije složila s o. Teodozijem bila je njegova ideja da sestre vode tvornice koje je on kupio i u kojima je htio da radnicima omogućiti pristojnu zaradu, da njihova djeca idu u školu i vrtić, njihove supruge rade skraćeno. Za ono doba to su bile utopijske ideje i nisu imale budućnosti, jer su ostali tvorničari učinili sve da se ovaj pothvat uništi. Tako su tvornice jedna za drugom odlazile u stečaj i to je o. Teodozija stajalo zdravlja i života – umro je od moždanog udara u 56. godini života. Geslo pod kojim je

osnovao družbu jest „Potreba vremena, volja je Božja”. Kako bi spasila baštinu utemeljitelja i zaštitila njegovo djelo, majka M. Terezija nadljudskim je snagama, skupa sa svojim sestrama, otplatila sve dugove koji su ostali i nastavila apostolat koji je zacrtao o. Teodozije. Kako bi otplatile dugove, sestre su u svima državama tadašnje Austrougarske Monarhije išle u prošnju. To su činile već i ranije. Tako je 1857. godine u Đakovo došla prva sestra sv. Križa, s. Eugenija Welz. Bila je vrlo srdačno primljena od biskupa Strossmayera. U tom pohodu s. Eugenija pohodila je i ove krajeve, Mitrovicu, Rumu, Karlovce, Petrovaradin, Zemun i Novi Sad. Iz Novog Sada pisala je majci M. Tereziji 14. svibnja 1857. Iz pisma doznajemo smjer putovanja. Budući se radi o Petrovaradinu, citirat ću dio toga pisma. Ona piše: „4. svibnja otputovala smo u Petrovaradin (s njome je bila s. Albertina). Ovdje smo sakupile 89 guldena, ali je vojnicima poslano jedno

pismo, no još ne znam njihov uspjeh. U Novom Sadu sakupile smo 120 guldena, a sutra idemo u Zemun pa u Beograd i Pančevo...”. U Đakovo sestre dolaze 7. lipnja 1868. Prije tri godine proslavile smo 150 godišnjicu provincije.

Danas Hrvatska provincija broji 27 filijala. Od toga je u Srbiji jedna, na Kosovu dvije i u Crnoj Gori jedna. Nadu nam Gospodin jača pozivajući u zajednicu mlade djevojke. Tako danas imamo devet novakinja. Tri će u lipnju položiti prve zavjete. Kandidatura broji tri postulantice i četiri kandidatice. Pozivajući nove članice, dragi Bog računa na nas i mi ćemo se potruditi izvršiti Njegovu volju. Družba ima tri proglašene blaženice: s. Ulriku Nisch, majku M. Tereziju Scherer i s. Zdenku Schelingovu.

Zvonik: Sestre sv. Križa imaju kuću u Srijemskoj Mitrovici, no ranije su boravile u mnogo više mjesta na području Vojvodine. Iz kojih razloga ih više nema?

S. Estera R.: Djelovale smo na 16 mjesta samo u Vojvodini, a mjesta po kronologiji djelovanja su: Dječje pjestovalište u Subotici, sirotište u Velkom Bečkerek (Zrenjaninu), Vlastelinska bolnica u Starom Futogu, Državna bolnica u Novom Sadu, privatni sanatorij u Novom Sadu, Državna bolnica u Srijemskoj Mitrovici (Državna bolnica i župni pastoral, danas školski rad), Državna bolnica u Subotici, Franjevački samostan u Subotici, Državna bolnica u Somboru, internat u Srijemskim Karlovcima, ortopedsko liječilište u Srijemskoj Kamenici, sanatorij za tuberkulozu na Iriškom vijencu, Zdravstveni dom u Indiji (i župni pastoral) i župni pastoral u Kukujevcima. Jednostavan razlog odlaska je smanjenje broja radno sposobnih sestara.

Zvonik: Vaš samostan u Đakovu bio u središtu vjerničke i društvene pozornosti prošlog proljeća jer je mnogo sestara oboljelo od koronavirusa. Molimo Vas da nam iz osobnog iskustva približite to razdoblje i tu tešku kušnju.

S. Estera R.: Da, naš utemeljitelj je sestrama ostavio u baštinu Isusov križ i družbu nazvao po svetom križu – Milosrdne sestre sv. Križa. Niti jedan čovjek, pa nijedna od nas, ne može biti bez križa i svakodnevnih teškoća. Bilo je to zaista vrijeme kušnje. Kušnje naše vjere, kušnje pouzdanja u Božju providnost, kušnje naše ljudskosti. Kada je mnogo sestara završio u bolnici, kada je nekoliko sestara umrlo od koronavirusa, onda je stvarno bilo teško. Sv. Franjo rekao je: „Bog mi je dao braću”. Meni je dao sestre i zajednicu. U zajednici se sve lakše podnese i jedna drugu smo hrabrile, podržavale, nosile. Bile su upravo započele duhovne vježbe za sestre koje su trebale proslaviti svoj zlatni jubilej. Tako se u kući, uz nas stotinjak, našlo još pedesetak sestara s podružnica. Od ukupnog broja samo je nas 23 ostalo negativno. Trebalo je naći mjesta za izolaciju svih pozitivnih sestara. Najteže nam je palo to što dugih 40 dana – kao Isus u pustinji – nismo imale sv. mise niti zajedničke molitve. Oko nas i pred našim vratima doslovce su dan i noć „visjeli” novinari i televizijske ekipe. Mi smo bile prve koje smo oboljele pa im je to bilo zanimljivo. No dobro je doživjeti i to iskustvo i na taj način se suobličiti Isusovu Križu. Bilo je gotovo neshvatljivo da su, kada smo smjele izaći iz karantene, mnogi ljudi okretali glave od nas, kao da smo mi to namjerno učinile.

I na kraju, nešto vrlo znakovito. Od strane generalne uprave, čije je sjedište u Ingenbohl u Švicarskoj i na čijem čelu stoji Hrvatica s. Marija Brizar ponuđeno je bilo našim novakinjama i kandidaticama da mogu otići svojim roditeljima dok se koronavirus ne smiri. No one su najprije jednu cijelu noć imale klanjanje pred Presvetim i zatim odlučile ostati s nama. Neka ih Gospodin čuva! A koronavirus ni danas se nije smirio!

Cjepivo – za i protiv? (3)

Pitanja koja traže i čekaju odgovor

Bilješka o moralnosti korištenja nekih cjepiva protiv Covida-19 koju je objavila Kongregacija za nauk vjere ističe da se ne bavi svim moralnim pitanjima u vezi s cjepivom: *Ne namjeravamo suditi o sigurnosti i učinkovitosti tih cjepiva, iako je to etički važno i nužno, jer je ta procjena odgovornost biomedicinskih istraživača i agencija za lijekove.*

Bilo bi dobro da se Crkva što prije pozabavi i tim pitanjima koja su itekako važna kako bi se vjernici mogli mirne savjesti lakše odlučiti za ili protiv cjepiva, jer upozorenja o neučinkovitosti i nesigurnosti cjepiva ne dolaze samo od tzv. „teoretičara zavjere” nego i od ozbiljnih liječnika, znanstvenika i stručnjaka za to područje. Dakako, stručnjaci koji imaju suprotno mišljenje od „službenog” gotovo ne dobivaju nimalo prostora u javnim medijskim servisima pojedinih zemalja. Zašto?

Zašto Crkva ne istraži i ne dade jasan stav, ako već zastupa da je cijepljenje protiv Covida-19 nužno, koje se cjepivo preporuča, a sada je već jasno da se u nekim cjepivima koriste stanice abortiranih beba? Zašto su neke zemlje zabranile ili obustavile cijepljenje cjepivom „astra zeneca”, a neke nisu? Kako nekim zemljama ta cjepiva jesu „sumnjiva” i opasna, a nekima nisu?

Vrlo se malo ili uopće ne govori o negativnim utjecajima cjepiva kod mnogih koji su ih primili. Još manje se spominju oni koji su preminuli poslije cijepjenja ili se ističe da nikako nisu umrli zbog cjepiva. Zašto? Potrebno je razjasniti zašto se u statistikama mnogih zemalja navodi koliki je broj izliječenih (oporavljenih) pacijenata od Covid, ako je cjepivo jedini način zaštite? Kako i čime su se onda oni „izliječili” ili „oporavili”?

Zanimljivo je nedavno protupitanje postavio nadbiskup Hočevar novinaru lista „Danas” koji ga je pitao ima li Rimokatolička Crkva službeni stav o cijepljenju protiv Covida-19 i je li se netko od biskupa, nadbiskupa i kardinala uključio u državne medijske kampanje za cijepljenje, u vezi s kojim su mišljenja podijeljena i u Srbiji i svijetu? Nadbiskup je odgovorio: „Pitanje nužno pretpostavlja jedno osnovno pitanje: što je to virus COVID-19; gdje se rađa, odakle dolazi, što ga prouzrokuje? Tek kada budemo dobili precizan i jednoznačni odgovor na to pitanje, lako će nam biti da se nedvosmisleno očitujemo i o cjepivima. Nije zadaća crkvenog klera reklamirati cjepiva, već unaprjeđivati dosljednost, poštenje i odgovornost struke i onih koji su u službi zajednice”.

Ima još dugi niz pitanja koji se često pojavljivao na raznim mrežnim stranicama s konkretnim odgovorima, a koje ću ovdje namjerno ispustiti. Sva su ta pitanja opravdana, a iz onoga što se događa na dnevnoj razini, i odgovori se mogu nazrijeti. Ti odgovori, nažalost, mogu još više zbuniti one koji su zabrinuti ili su u strahu i tjeskobi zbog pandemije.

Evo tih pitanja: Ako se cijepim, mogu li prestati nositi masku? Ako se cijepim, hoće li se restorani, kafići, fitness centri, diskoteke... otvoriti i hoće li se ljudi moći normalno vratiti na posao? Ako se cijepim, hoću li biti imun/otporan na Covid? Ako se cijepim, hoću li biti zarazan po druge? Ako se cijepim, koliko dugo će cjepivo trajati? Ako se cijepim, moram li se još uvijek pridržavati mjere distanciranja? Ako se moji roditelji, djedovi i bake uključujući i mene, cijepimo, možemo li se međusobno grliti?

Koje su prednosti toga da se cijepim? Jeste li sigurni da me cjepivo neće ubiti ili narušiti moje zdravlje? Budući da me, statistički gledano, virus neće ubiti (postotak preživljavanja je 99,7 %), zašto bih se cijepio? Znači, ako se cijepim, mogu zaštititi sve ljude s kojima dođem u kontakt? Ako doživim ozbiljne nuspojave, dugoročne posljedice ili umrem od cjepiva, hoću li ja (ili moja obitelj) dobiti naknadu/odštetu od proizvođača cjepiva ili vlade? /Izvor: banned.video/

Isto tako bi bilo dobro da Crkva dade svoj sud o opravdanosti mjera koje su primjenjuju u procesu zaštite od virusa ili zašto su mjere u pojedinim zemljama često vrlo različite.

I na kraju, odgovor na pitanje cijepiti se ili ne? Budući da se radi o problemu koji nije naređen, nego postoji mogućnost izbora, vjernici bi se trebali držati one odredbe sv. Pavla u kojoj stavlja sud savjesti kao vrhovnu normu: *Ti imaš uvjerenje. Za sebe ga imaj pred Bogom. Blago onomu tko samoga sebe ne osuđuje u onom na što se odlučuje! Čini li tko nešto dvoumeći, osudio se jer ne radi iz uvjerenja. A sve što nije iz uvjerenja (da je dobro), grijeh je (usp. Rim 14,23).* Moj odgovor je dakle: onaj tko se odluči primiti cjepivo, mora to učiniti s uvjerenjem da je to dobro za njega. Isto tako, onaj tko odluči ne primiti cjepivo, također mora to učiniti zato što je uvjerenja da je za njega dobro ne primiti cjepivo. Je li to moguće? Ako medicina i znanost nisu uvjereni da je DOBRO da svi ljudi na svijetu prime cjepivo protiv Covida-19, onda zašto je promoviraju i dijele?! Na to pitanje tražim i čekam odgovor!

Vrijedi ljubiti!

Velečasni, kao kršćanskog mladića zanima me kako ispravno razumjeti ljubav i kako je živjeti? Hvala. /S. P./

Poštovani, to pitanje biva svakim naraštajem aktualizirano i kao takvo je neiscrpno jer sa svakim novim naraštajem dolaze nova pitanja, novi izazovi, ali uvijek s istom biti, biti što je sama ljubav.

KLASIČNA PODJELA LJUBAVI

Stara je i jako lijepa podjela ljubavi. Važno ju je navesti jer ljudi često pogrešno poimaju ljubav i ne prave razlike. Ona nije puki osjećaj. Ljubav možemo razumjeti kao:

1. **Philia** – prijateljska ljubav, ljubav koja drugome želi dobro, ljubav kojom drugome želimo pomoći, temelj je svakog zajedništva;

2. **Eros** – ljubav koja je obilježena čežnjom za onim što se ljubi. To je ljubav usmjerena prema osjetilnome svijetu (vid, dodir, okus...). Eros je i ljubav prema ideji ljepote – rođenje duše u ljepoti i dobroti;

3. **Agape** – ideal ljubavi, uključuje milosrdnost, zauzimanje i brigu za bližnje. Krajnji smisao te ljubavi jest potpuno se posvetiti dobru drugih po cijenu vlastitoga života. Ta vrsta ljubavi nadilazi prijateljsku i erotičnu ljubav.

IVAN MERZ – „PRAKTIČNI” TEOLOG LJUBAVI

Iako sam se kasno upoznao s djelima Ivana Merza, toplo preporučujem njegove knjige u kojima možete pronaći duhovno blago ne samo za mladiće nego i za djevojke. To kažem jer dobro znam kakva „klima” vlada među mladićima i djevojkama. S jedne strane, mladić ima priliku sagledati kako muško srce doživljava, svjedoči i voli ženu, a s druge strane djevojka ima prilike upoznati se kako postoje mladići koji su u stanju više uzljubiti žensku dušu i njezinu bit, a ne samo ono vanjsko.

Zato vam donosim sljedeće misli blaženog Merza, kao veliko svjedočanstvo prave ljubavi. Merz kaže: „Život nije uživanje, nego žrtva... A sa svojih 17 godina napisao je: „Bože, kako to da sam ovdje (na vojnoj akademiji) među ljudima bez srca za koje su djevojke samo živine?!” (Dnevnik, Bečko N. Mjesto, 7. XII. 1914.) I nije sve tjelesno loše, kako bi se moglo zaključiti, naprotiv, Merz jednostavno kaže: „Ljudsko je tijelo najljepši svijet i ures prirode – ljudsko tijelo je kao neka vanjska slika duše...”

ČISTOĆA SRCA – NAJLJEPŠI BISER MLADENAŠTVA

Tako piše mlado srce jednog blaženika koji je toliko uzljubio svoju voljenu, a povrh svega Boga: „Trijezan mladić uviđa negativne posljedice preuranjene ljubavi,

zato već u početku stvara odluku da će od sebe odbiti sve što bi ga zavelo na prerano druženje s djevojkom. Naobražen mladić vrlo dobro zna da čist život ne samo da ne škodi zdravlju već naprotiv mladiću daje neopisivu svježinu i snagu. On, također, zna da mu je već u mladosti Bog dao nagon da ga svladava i tako sustavno izgradi svoju ličnost. On je uvjeren da u srcu značajna čovjeka samo dvije žene smiju imati istaknuto mjesto: to je njegova majka te majka njegove buduće djece. Zato mora svetu čistoću srca čuvati kao najljepši biser mladenaštva. A da usčuva taj biser, izbjegavat će sve one prilike koje bi ga mogle navesti na zlo, a to su loši razgovori, ružne kazališne predstave, kino, a poglavito nečedni ples i alkohol... Bude li se naša mladež držala tih smjernica, dobit ćemo čeličnih karaktera, svetaca i rodoljuba; dobit ćemo čvrste i plodne kršćanske obitelji, koje su glavna osnovica narodnoj veličini i javnom blagostanju građana.”¹

VRIJEME IZAZOVA I ŠANSI

Možemo na svijet gledati sve kroz oči crnila i apokalipse. I ima istine, crnilo vlada kada ne spoznamo svjetlo, a apokalipsa, kao konačni kraj, poput vapaja je onima koji nisu u stanju ili se ne žele bitno promijeniti i u životu provesti Božju volju. A ta volja ogleda se u autentičnom življenju vjere koju ispovijedamo. Zato kršćanska mladost, a osobito starost, ne mogu biti u tami već u svjetlu u nadi. Zato, iako postoje problemi, na njih gledamo kao na šansu da nešto učinimo. U svijetu gdje vlada krivo razumijevanje ljubavi, mi kršćani moramo posvjedočiti što prava ljubav jest. Tamo gdje je naglasak u potpunosti na površnim stvarima, na dnevnoj politici ili varljivoj ekonomiji, moramo posvjedočiti što je doista bitno, a to je spasenje duša, ljubav prema Bogu! Zato se izdižemo iznad svega toga i ne ograničavamo djelo ljubavi.

Dragi mladiću i draga djevojko, neka se tvoje srce ne opterećuje onim „staračkim” i „ograničenim” je li ovaj ili ova od „naših” ili „čiji je/čija je”, nego neka se opterećuje dijelite li iste ili slične vrijednosti, jesu li vaša srca spremna živjeti po Božjem zakonu, jeste li otvoreni daru života i velikoj žrtvi jedni za druge!? U nama teče ista krv, ona krv koja se u Bogu našem, Isusu Kristu proljeva kao otkupnina za mnoge. To je vrhunac ljubavi – život vječni!

Svakim danom dobivamo novu šansu. Iskoristi je, dragi čitatelju. Živi i ljubi. Ne boj se ljubavi. Iz iskustva kažem, ne samo kao svećenik, nego kao onaj koji je iskusio takvu ljubav. Neće biti lako, ali vjeruj mi, vrijedno je!

Poštovani, vaša pitanja možete poslati na e-poštu: stipicnebojsa@gmail.com, kao i na Facebook profil Nebojša Stipić.

¹ Usp. Merz, Ivan. *Ti i ona*. Zagreb: Knjižnica Novi Život. 1926, str. 67–70.

Nevina dječica (II.)

Pobačaj je najveća opasnost za mir. Mislim da se ne bi smjela dizati niti jedna ljudska ruka ubijati život. Svaki je život Božji život u nama. I nerođeno dijete ima Božji život u sebi. Nemamo nikakvo pravo uništiti taj život bilo kojim sredstvima... Dijete je uvijek Božji dar. (Majka Terezija)

Upravo u trenutku začeca majka postaje majkom. Njezina zadaća upravo započinje. Od onoga trena nosi u sebi drugu osobu. Odsad je odgovorna za nju – postaje joj zaštitnicom, odvjetnicom, zagovornicom. Nosi u sebi živu osobu, sliku i priliku Svemogućega, ljubljena od Boga. To biće je odsad od Boga njoj povjerenjeno, ne samo tjelesno već i duhovno. Bog ima potpuno povjerenje u tebe, gotovo ti „na slijepo” prepušta svoje ljubljeno stvorenje. On zna da možeš, da si spremna ljubiti, Bog vjeruje u tebe. No druga osoba nije samo odgovornost već je prvobitno dar, Božji blagoslov. Znaj da je blagoslov nositi u sebi ljudsko stvorenje – ti si blagoslovljena. Bog želi ljubiti preko tebe. Želi da Mu kažeš kako ga On ljubi. I ne samo da kažeš nego da cijelim svojim bićem budeš slika i odraz Božje ljubavi prema njemu. To malo stvorenje započinje svoje putovanje prema svom stvoritelju upravo u tvome krilu. Zar nije fantastično? Voditi jedno živo biće prema Bogu – biti mu potpora, ljubav, milosrđe, biti mu majka.

I sam Bog htio je biti nerođeno dijete. Svemoguć

Stvoritelj htio je devet mjeseci provesti u krilu jednog čovjeka, potpuno bespomoćno, ovisno isključivo o ljubavi jedne žene. Bog je htio rasti u čovjeku, iskusiti najintimniji i najpovezaniji odnos ljubavi između dvaju ljudskih bića, Bog je htio majku. Time je posvetio to stanje, no posvetio je i svaku utrobu, svaku trudnoću i svaku ženu. Susret dvije trudnice, Marije i Elizabete, susret je blagoslova, preslika Duhova; nerođeni Isus blagoslivlja nerođenog Ivana...

Ako je ijedna od žena doživjela neizvjesnost trudnoće, onda je to Marija. Mlada djevojka koja nije planirala trudnoću. Ona je stavila sve na kocku – ljudski gledano mogla je sve izgubiti; zaručnika, dobar glas, zapravo sve što je imala. Mogla je ostati sama, dapače isključena iz zajednice.

Svako prihvaćanje majčinstva prihvaćanje je Boga, odgovor Bogu, a i odgovor čovjeku, toj drugoj osobi s kojom se upušta u jedno neizvjesno putovanje, u avanturu ljubavi i predanja. Majka postaje kraljicom koja ne vlada, nego služi. Dostojanstvo žene i majke vratila je Marija kada je ponizno prihvatila da nije veća od Boga – ako Bog hoće da mu služim kao majka, onda i ja to želim, i hoću, i mogu samo reći: *Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po tvojoj riječi* (Lk 1,38). Čovjek kao dragocjeni dar drugom čovjeku, traži odgovor ljubavi, traži predanje koja ide do kraja. Traži žrtvu ljubavi i vjeru u ljubav... Ali ja te mogu izabrati slobodno i bez straha jer moj oslonac i moja snaga je Svemoguć Bog!

Javno i intimno „ja”

Veze i odnose koje stvaramo tijekom života možemo razlikovati prema razini bliskosti i udaljenosti. Oni s kojima se čvrsto povezani dio su našeg intimnog svijeta, a oni s kojima nismo toliko povezani, pripadaju dijelu našeg društvenoga svijeta ili javnosti, prema kojima udaljeni. Bliske osobe znaju biti dio naše „sigurne zone” i s njima dijelimo neku vrstu ljubavi: prijateljske, rodbinske, duhovne, emotivne ili erotske. S tim ljudima često dijelimo svoje uspjehe i brige. U bliskim odnosima, iskrenost se podrazumijeva i često osobe prihvaćaju jedna drugu.

Ipak, u javnom okruženju ljudi se ponašaju drukčije. Postoje kodovi ponašanja koje slijedimo da ne bi nastali problemi npr. „prevelike bliskosti”, bilo da smo suviše iskreni ili da je druga osoba suviše izravna kada smo mi u pitanju. To podrazumijeva jednu vrstu „psihološke maske”, što na neki način postaje negacija bliskosti. Da se ne bismo osjećali „lice-mjerno ili dvolično”, dobro je da ljudi kažu ono što misle i u javnosti, ali na asertivni i prihvatljiv način. Kulturna komunikacija gotovo da nije moguća ako ljudi ne poznaju društvene kodove i razine bliskosti i udaljenosti kada je javni prostor u pitanju. Dok ljubav pripada više bliskoj razmjeni i intimnoj zoni odnosa, dotle ljubaznost pripada javnom dijelu odnosa. Ljubazni smo kada se prema nepoznatoj osobi ponašamo prihvaćajući je, iako je ne poznajemo i nedovoljno volimo. Stoga su „maske” dio legitimizirane udaljenosti, čineći naše javno „ja”, koje nam omogućava dobru i afirmativnu komunikaciju s drugima s kojima nismo bliski.

Problem nastaje kada „nečija maska” ne pruža jasne obavijesti o osobi ili onome što ona smatra i misli. Tada govorimo o određenoj vrsti inkongruencije ili podijeljenosti, kao i suzdržanosti, jer osoba jednu poruku šalje na društvenoj razini, a drugu na psihološkoj. Te dvije poruke stvaraju komunikološku disonancu i osjećaj zbunjenosti ili neiskrenosti prema sugovorniku. Cilj te podvojenosti može biti unutarnji konflikt u osobi, koji se projektira izvana i često radi ostavljanja dojma ili stvaranja određene slike o sebi kod drugih osoba. Isto kao i neki izlog prodavaonice nekada nudi nešto što ima

u njoj, a nekada nudi nešto što postoji u izlogu, ali ne i u prodavaonici.

Ipak, što su ljudi više upoznali sebe i jasno im je tko su, mogu izravno i jasno komunicirati s drugima, izlagati se i pri tome ne osjećati nelagodu. Tada je njihovo intimno „ja” i njihovo javno „ja” vrlo blisko. Osoba djeluje jasno, povezano i iskreno. Ona može biti bliska na jednoj razini, kao što umije biti bliskija u sferi vlastitih odnosa.

Jedan od problema koji susrećem u praksi jest nemogućnost osobe da se poveže s drugim. Razlozi su mnogobrojni. Na primjer, djevojka u kasnijim dvadesetim osjeća se u vezi sebe „dosadno” i ne želi razgovarati. Na taj način osiromašuje svoje odnose, a potom se i osjeća vrlo izolirano. Mladić iste dobi mi

govori o usamljenosti na koju ne umije utjecati. Inhibiran je u odnosima s drugima, nema povjerenja i sada već vjeruje da mu drugi žele nauditi. Ta postupna sumnjičavost javlja se kao dio iznevjerenih očekivanja, loših iskustava i emocionalnih povreda koje imaju posljedicu zaključak da je „opasno izlagati se, tražiti za sebe i biti blizak”. Dok se paranoidne ideacije odriču povjerenja u druge, naivnije osobe odriču se sumnje i time sebe izlažu mogućnosti da budu prevarene ili iskorištene.

Temeljno povjerenje u ljude može biti temeljeno na našoj procjeni u dobre namjere drugih. To je osnova svakog prijateljskog odnosa, čak i onoga koji se uspostavlja s nepoznatim ljudima. Ako osoba vjeruje da drugi ima lošu namjeru, definirat će odnos kao neprijateljski i moguće opasan. Osjećaj povezanosti uči se u obitelji. To je prva prirodna skupina s kojom smo emocionalno povezani i u kojoj više ili manje osjećamo pripadnost. Dijete svoje obiteljsko okruženje pounutrašnji i dobiva doživljaj dijela „sigurnog svijeta”, za razliku od „vanjskog”. Kako odrasta, ono istražuje „vanjsku stvarnost”, a u obitelji se pripravlja za nju. Što je veća vlastita sigurnost, manja će biti anksioznost u vanjskom svijetu, kao i veće povjerenje prema drugima. Zato je važno povezivati se, imati razne društvene rituale koji stvaraju osjećaj pripadnosti i kolektivnog identiteta.

30. travnja Josip Benedikt Cottolengo

* 3. svibnja 1786. † 30. travnja 1842.

Kanonik koji je živio za bolesne i siromašne

Sveti Josip Benedikt Cottolengo rođen je 3. svibnja 1786. u gradiću Bra u talijanskom Piemontu kao najstariji sin poreznog službenika. Godine 1811. je zaređen za svećenika. Sedam godina poslije postao je torinski kanonik. Jednoga rujanskog dana 1827. godine bio je pozvan k smrtnoj postelji jedne Francuskinje, koja je bila s mužem i troje djece na putu iz Milana u Lyon. Teško se razboljela, ali u bolnicama nije bilo mjesta. Zato se sv. Josip Benedikt odlučio za osnutak jedne dobrotvorne ustanove koju je prozvao „Mala kuća Božje providnosti”. Unajmio je najprije nekoliko soba za bolesnike. Namještaj i sve što je bilo potrebno isprosiio je od torinskih građana. Javili su mu se jedan liječnik i ljekarnik da mu pomognu u toj ustanovi. Josip se prihvatio dužnosti, da bude upravitelj, njegovatelj bolesnika i kućni kapelan te skromne bolnice. Živo se starao za siromašne, za bolesne i za ljude u potrebi. Nije ga pogađalo to što nije bilo novaca. Sve je svoje brige vjerom i pouzdanjem stavljao u ruke Božje providnosti. Tako je ostao miran i siguran. Vjerovao je da će se Bog starati za sve u njegovoj ustanovi. Josipa je resilo veliko pouzdanje u Božju Providnost. Tako je njegova „Mala kuća” vremenom postala pravi div dobrotvornih ustanova svake vrste. Svećenik i kanonik Josip Cottolengo sav se posvetio ljudima u potrebi. Dok se proširivala i nadograđivala „Mala kuća Božje providnosti”, Josip je miješao vapno ili tovario kamen. Radio je i u radionici i u staji. Krpao je cipele, igrao se s ljudima ometenima u razvoju. Kanonik Josip laćao se svakog posla i usluge. Bog je tako blagoslovio njegovo djelo da ono živi i danas te zbrinjava 10.000 bolesnika i nevoljnika svake vrste. Tu su bogalji, gluhoonijemi, slijepci, padavičari, ometeni u razvoju. Ima ih starih i mladih, takvih za koje se nitko više nije htio brinuti. Za njih se brine 1.000 sestara iz više kongregacija. Samo u praonici rublja radi preko 30 sestara, koje svaki dan operu 900 kilograma rublja. No prema želji osnivača, dok jedne sestre rade, druge mole pred Presvetim. On je znao da će njegovo djelo uspijevati jedino ako ga bude pratio Božji blagoslov.

Svetac uvjeren u Božju providnost

Cottolengova „Mala kuća Božje providnosti” nikada nije doživjela bankrot. Govorio je da je u toj kući svejedno treba li prehranjivati 5.000 ili samo 500 ljudi. Kad bi što nedostajalo, pripisivao je to samo nedostatku pouzdanja. Bog je na svečevo pouzdanje, doista, odgovarao pravim čudesima. Piemontski kralj Albert svetom Josipu ponudio

je stalne dohotke. To je svetac odbio jer je želio da se za njegovo djelo brine Kralj kraljeva. Zato je i običavao govoriti: „U Maloj se kući ide naprijed tako dugo dok se ništa ne posjeduje, a počinje se nazadovati kad nadodu dotacije.” Kralj ga je jednom upitao: „A što će biti s vašim djelom nakon vaše smrti?” Svetac je odgovorio: „Veličanstvo, sumnjate li u Božju providnost? Pogledajte na trg pred palačom! Baš se sada izmjenjuje straža: jedan vojnik šapće drugome nešto u uho, drugi vješa pušku na rame, a treći odlazi. Straža se pred palačom mijenja, iako se tome i ne posvećuje pozornost. Isto će tako biti i s Malom kućom. Ja sam jedno ništavilo, kad Providnost bude rekla samo jednu riječ, drugi će preuzeti moje mjesto i straža će dalje nastaviti sa svojim poslom”.

Svetac na kraju života

Kada je Cottolengo osjetio da mu se bliži kraj, želio se još malo odmoriti u rodnom kraju pa je predao upravu „Male kuće Božje providnosti” svome nasljedniku. Kada je čuo kako jedna sestra u suzama zapomaže: „Oče, što će biti s nama?”, odgovorio joj je: „Budite mirni, kada budem u nebu, pomagat ću vam još više nego dosada. Čvrsto ću se držati uz plašt Majke Božje, a svoje oči neću od vas odvrćati. Ne zaboravite što sam vam rekao, ja, siromašni čovjek!” Posljednje dane života Svetac je proveo na krevetu kod svoga brata Alojzija u Chieriu. Često je uzdisao: „Ružna zemljo, lijepo nebo!” Dana 30. travnja 1842., ne navršivši ni 56 godina života i ponavljajući molitvu: „Majko moja, Marijo!” i dodavši još riječi 122. psalma: „Obradovah se kad mi rekoše: Hajdemo u dom Gospodnji!”, sa smiješkom na usnama usnuo je u Gospodinu. Gospodin je zamijenio stražu nad „Malom kućom Božje providnosti”, ali ga duh koji je Cottolengo ulio u svoje djelo ne prestaje oživljavati.

Zaštitnik od zaraznih bolesti, bolesti jetra, gluhoonijemih

Josip je ostao radostan, nesebičan i požrtvovan, Božji pomagač. On je bio samo jedan, ali je tako djelovao na svoje suvremenike da su se oko njega sve više okupljali suradnici, koji će djelovati kao i on. Svoj veliki organizatorski dar želio je, Boga radi, iskoristiti u službi onih najpotrebnijih. Da bi mogao ostvariti zadaće karitativne ljubavi, osnovao je posebnu kongregaciju, koja će poslije ponijeti njegovo ime: Svećenička družba svetoga Josipa Benedikta Cottolenga. Družba je provodila zajednički apostolski život. Takav način apostolata prihvatili su i pustinjaci svetoga Romualda, kao i šest daljnjih kongregacija za žene s karitativnim ili kontemplativnim usmjerenjem. Jedna takva družba bila je družba pokornica, sestara svete Tais. Vremenom je od kuće Josipa Benedikta za siromahe u Torinu nastala bolnica s preko 2.000 postelja. Poslije njegove smrti osnivanje su nove družbe za djelovanje u njegovu duhu. Godine 1959. sve su te različite družbe ujedinjene u kongregaciju papinskog prava, koja danas ima oko 3.000 sestara i generalnu kuću u Torinu. Papa Benedikt XV. 1917. godine proglasio ga je blaženim, a Pio XI. svetim 1934. godine. Zaštitnik je od bolesti jetra, gluhoonijemih i od zaraznih bolesti.

Govori vam sluga Božji o. Gerard Tomo Stantić, karmelićanin

Sveto pismo u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, OCD (12)

Ja sam pastir dobri i poznajem svoje i mene poznaju moje, kao što mene poznaje Otac i ja poznajem Oca i život svoj dajem za ovce. (Iv 10,14–16)

Završavamo niz razmišljanja: Sveto pismo u duhovnosti sluge Božjega o. Gerarda Tome Stantića, karmelićanina, temom: Isus dobri pastir. Tema vrlo opširna u Ivanovu evanđelju (10,1–22), koju je naš sluga Božji o. Gerard u svojim meditacijama razmatrao i one glavne misli zapisivao. Evo tih misli: „Kada bi ovca znala misliti, odabrala bi onoga pastira koji je najbolji. A Isus je ne samo najbolji, nego jedino dobar, jer je Bog, od koga dolazi sve dobro. Gledajmo, slušajmo što uči, čime nas hrani, da mu omilimo i budemo njegovi bojari. Ostavio je svoju božansku slavu, postao čovjekom, služio, poučavao, navješćivao radosnu vijest, put u nebo. Služio je dobrim primjerom, sve dobro činio, za svoje ovce umro i sebe dao za hranu” (Theologia pastoralis, 003266).

„Kada bi jedan pastir imao medenu pašu gdje nema oluje, gdje zvjerad nema ulaz, šuga se nikada neće pojaviti, prima samo čiste jaganjce koji se vazda igraju. Kada narastu, postaviti će ih na mjesto gdje više neće rasti, ni jesti, ni piti, već vazda na pastira gledati, siti i blaženi biti. To je slaba slika, biti janje u stadu Isusa Dobroga Pastira” (Isto, 003267). Isus je Dobri Pastir, jer je umro za svoje ovce. On je Pastir tijela i duše, gluhima sluh, slijepima vid, siromasima navješćuje radosnu vijest i grijehe oduzima” (Isto, 003378). „Da sam janje i da znam govoriti, rekao bih: Pastiru čuvaj me, govori mi koju travu da pasem, kad da otpočinem, kamo da idem, čime da ti budem zahvalan? Naravno, kada odrastem dat ću ti vunu. Ti bi za me život dao da me očuvaš od vuka i opet bi oživio. Ja bih htio za te umrijeti. To trebamo učiniti prema svojem Pastiru

Isusu. Ja želim od tvoje hrane sv. Euharistije za život vječni i drugima koji zaloga dati, tj. plod sv. pričesti da drugi uvijek živi. Trpljenjem nam je pribavio kruh vječnoga života. Trpljenje je sjeme iz kojeg raste taj kruh bez kojega nema pravog života. U trpljenju reći: neću Te vrijeđati, a to znači da smo Njegovo milo janje!

Sretno bi bilo janje kada bi na dlanu Pastira vazda moglo naći dosta jela, trave. Pa što ne može janje, to može svako valjano čeljade. Isus nam pruža ne dlan, nego Sebe da Ga uživamo sada i svega vijeka. Sada u Presvetom oltarskom sakramentu, a poslije u nebu. Hrani nas, oblači nas, čuva nas, spašava nas po ovom jelu, jer tko ovo blaguje, život vječni posjeduje. Lijepo bi ostalo cvijeće kada bi ga tkogod sačuvao da ne uvene. Ali naša duša neće uvenuti, nego vazda cvjetati i ljepša postati, ako će se po želji svoga Pastira vladati. Pastiru čuvaj me da Te ne žalostim, da samo s Tvog dlana uživam jelo. Dobri Pastiru, čuvaj nas, našoj duši daj spas! Ta zato si došao, da spasiš što je izgubljeno. Umoran si bio, ipak si drage volje malenu dječicu primao, grlio ih i blagoslivljao. Svako naše mišljenje, govorenje, čitanje i djelovanje neka bude iz Tvog dlana darovanje. Nek’ smo mi ili Tvoji bojari ili tvoji jaganjci. Podajmo drugima suviše, ako pak treba i život po primjeru sv. Hermenegilda, koji je od svojega oca kralja bio progonjen, za nebeskog Pastira izgubio život i kraljevstvo. Onome je najbolje, tko se oslobodi svoje volje, jer s Isusom zajedno kraljuje. Njemu je i trnova kruna dobra, jer je od Isusa odobrena i uzvišena. Tko svoju volju slijedi, taj u sebe trnje sadi. Neću se protiviti, neću Vas žalostiti. Kada dobro mislim i trpim, iz Vaše glave trnje vadam. Svoja volja ima klice trnja, nju žrtvovati slijedimo Božjeg Sina, kojeg je jelo što je nebeskog Oca milo. Ta žrtva liječi živčanost koja sramoti današnju kulturu” (Isto, 003433–003435).

Papa Franjo je treću nedjelju tijekom godine proglasio Nedjeljom Božje riječi, koja ima svrhu pobuditi među vjernicima zanimanje za čitanje i meditaciju Svetoga pisma. Vratimo se korijenima svojega vjerničkog života, Svetome pismu. U svojim obiteljima svakog dana čitajmo po koji ulomak i o njemu razmišljajmo, da bismo svoj život i rad uskladili s onim što je volja Božja, a to je naše spasenje i naša svetost. Otac Gerard nam je u tome živi primjer kako se čita i gustira riječ Božja sadržana u Svetom pismu Staroga i Novoga zavjeta.

(svršetak)

PLODNOST – poziv svake ljubavi

Svaka obitelj ima svoje križeve, no jedan koji ostavlja tako vidljivi trag i izvana je neplodnost. Bračni parovi koji ga nose prolaze kroz razne etape, od poricanja, tjeskobe, osjećaja krivice i neispunjenosti te prihvaćanja. U svemu mogu još više učvrstiti svoju bračnu ljubav, no može se dogoditi da se ne znaju nositi s tom teškoćom zajedno pa naiđu na probleme u komunikaciji i zatvore se jedni prema drugome. Nekima se događa da se osjećaju izolirano od obitelji i prijatelja kojima se s djecom mijenjaju životne navike. Stoga je još važnije da u Crkvi pronađu svoje mjesto – mjesto utjehe, prihvaćanja i priliku za ostvarenje.

PLODNOST – DONOSITI KRISTA U SVIJET

Ponekad se o plodnosti bračne ljubavi govori kao o jednom od stupova koji je održavaju i čine da ona oslikava Božju ljubav. Da bismo odražavali Božju ljubav, naša ljubav treba biti slobodna, potpuna i vjerna. Što je s plodnosti? Ona proizlazi iz takve ljubavi. No za parove koji nisu postali roditelji to nipošto ne znači da njihova ljubav nije plodna. Plodnost moramo razumjeti na potpuniji način. Plodnost ljubavi odražava se u tome kada se u nama rađa nov Kristov život. Na takvu smo plodnost svi pozvani, koji god poziv izabrali. Roditelji je ostvaruju i rađanjem i odgajanjem djece, ali i na druge načine. Stariji parovi također su pozvani da njihova ljubav bude plodna, kao što treba biti slobodna, vjerna i potpuna. To mogu ostvariti radujući svoje vrijeme i ljubav unucima i djeci. Tako i parovi koji nemaju svoju djecu također mogu prepoznati na što ih Bog poziva i kako njihova ljubav može svjedočiti plodnost Božje

ljubavi – posvojenjem, misionarskim radom, posvećivanju nećacima ili starijim članovima obitelji? Božja je ljubav i plodna i kreativna, a svatko ima osobni put. Ponekad je taj bolni put prihvaćanja i prepoznavanja Božje volje dug, ali uvijek je lakši uz podršku i zajedništvo. Prepoznali smo da je i kod nas u Crkvi potrebno više govoriti o toj temi. Zato predstavljamo djelovanje zajednice „U srcu Marijinu” koja je počela djelovati u Hrvatskoj, ali joj se priključuju i bračni parovi koji žive u drugim zemljama.

ZAJEDNIŠTVO U NOŠENJU KRIŽA

„Kad se boriš s neplodnošću, nerijetko razmišljaš o svojim željama i Bogu. Misliš kako On nije pravedan, počneš propitivati i Njegovu dobrotu. Smatraš da si nešto zaslužio jer si *dobar katolik*, ideš u crkvu, ne činiš zlo – a onda se suočiš s križem. Odjednom su ti kroz taj križ pred oči bačena najdublja pitanja. Sjećam se kako sam na fakultetu raspravljala o umjetnoj oplodnji i branila kršćanski nauk, ali nikada nisam mislila da ću to pitanje morati *braniti* i svojim životom” – svjedoči Matea Jukić koja sa suprugom Antom vodi zajednicu „U srcu Marijinu”, gdje se okupljaju katolički supružnici koji mole za potomstvo (preuzeto s bitno.net).

**Cilj zajednice nije ostvariti trudnoću,
nego prihvatiti svoj križ i produbiti
svoj odnos s Gospodinom i supružnikom.
Naći gdje biti plodan, a ne samo grčevito se
držati želje za djetetom.**

Molitvena zajednica „U srcu Marijinu” organizira susrete za parove kojima Bog još nije podario djecu pod nazivom „Moj brak je plodan”. Susreti se održavaju jednom mjesečno u Župi sv. Leopolda Bogdana Mandića. Zbog pandemije, ti su se susreti počeli održavati mrežnim putem ZOOM aplikacijom. Zajednica je pod blagoslovom i duhovnim vodstvom patera Marka Glogovića.

Ideja za osnivanje zajednice nastala je kada su Matea i Anto tražili postoji li u Crkvi neka grupa potpore ili zajednica za katoličke supružnike koji se mole za potomstvo i nisu naišli na takvu vrstu pastoralu. Saznali su za „Vikende srca Marijina” na koje dolaze parovi bez djece, gdje djeluje poznati hrvatski *pro-life* svećenik, pater Marko Glogović koji će i postati duhovnik zajednice. Zajednica je nastala tako što je Matea na Facebook grupi „Tko će naći ženu vrsnu” (danas se zove „Kćeri kraljeve”) podijelila ideju o toj vrsti molitvene potpore i zajednice, na kojoj je otvorila adresu e-pošte na koju su se mogli javiti svi zainteresirani.

Osim redovitih susreta, postoji Facebook grupa i WhatsApp ženska i muška grupa. Ta grupa otvorena je za sve bračne parove diljem Hrvatske i izvan nje, koje ne mogu sudjelovati na susretima uživo.

„MOJ BRAK JE PLODAN”

Naziv susreta i grupe podrške „Moj brak je plodan” proistekao je iz činjenice da je brak plodonosan i svet i kada u njemu nema djece i da obitelj nastaje sakramentom braka u kojem supružnici jedno drugom pomažu doći u nebo. Grupa je napravljena da bi svi na jednom mjestu imali važne obavijesti o održavanju mjesečnih

susreta uživo ili mrežno. Teme o kojima se piše vezane su uz probleme bračne neplodnosti: savjeti, iskustva, molitve, tekstovi, videa, borbe i svjedočanstva.

Cilj zajednice nije ostvariti trudnoću, nego prihvatiti svoj križ i produbiti svoj odnos s Gospodinom i supružnikom. Naći gdje biti plodan, a ne se samo grčevito držati želje za djetetom. Razumjeti kako ne postoji pravo na dijete i da ako dijete i dođe, ono neće ispuniti najveću čežnju srca jer nju može ispuniti samo Bog. Grupa je tu da bi se pomoglo bračnim parovima da ne srljaju u grijeh umjetne oplodnje, da znaju za sve druge opcije, da imaju grupu gdje mogu napisati koliko im je taj križ težak bez

„On nas je zbližio, učinio da budemo zahvalni jedno na drugome, produbio našu ljubav jedno prema drugome, očistio nas krivih slika o Bogu, učinio da ne gledamo samo na svoje želje nego da tražimo Božju volju za svoj život”, svjedoči mladi bračni par.

da im netko kaže da nije, da dobiju duhovnu potporu, savjet, podijeljeno medicinsko iskustvo i sačuvaju svoje brakove u miru.

Plodovi grupe nebrojeni su. Tijekom dvije godine kroz nju je prošlo preko 70 parova, nastala su razna prijateljstva, nekoliko trudnoća i to nakon 12, 8, 6 godina braka. Neki parovi u toj grupi odlučili su posvojiti djecu. Priključili su se bračni parovi iz cijeloga svijeta.

Svi zainteresirani parovi mogu se javiti na e-poštu: mojbrakjeplodan@gmail.com ili u zatvorenu Facebook grupu „Moj brak je plodan”.

SVJEDOČANSTVO DARKA I JELENE TEMUNOVIĆ

„Darko i ja smo u toj grupi nepunih godinu dana. Također smo dio Molitvene zajednice *Proroci* u kojoj služimo svojem gradu u župi, a nju pretežno čine obitelji s djecom. Tu smo povezani prijateljskim i kumovskim vezama i uistinu nama je lijepo biti dio te zajednice. Ali istovremeno i veliki križ. Jer tu Gospodin oblikuje naša srca da ne budu zavidna prema drugima, nego u ljubavi prihvaćaju ljude s kojima žive. S druge strane, ta grupa *Moj brak je plodan* i sva svjedočanstva koja smo u njoj čuli, za nas su jedno veliko bogatstvo, utjeha i nada. Naša srca raduju se svaki put kad netko nešto postavi ili kada se čujemo preko ZOOM-a jer znamo da je ta grupa odgovor na naše molitve. Ti su ljudi naše Veronike i Šimuni Cirenci. Svatko od nas ima svoj križ, koji mu je Gospodin stavio za posvećenje i mi smo na njemu zahvalni. On nas je zbližio, učinio da budemo zahvalni jedno na drugome, produbio našu ljubav jedno prema drugome, očistio nas krivih slika o Bogu, učinio da ne gledamo samo na svoje želje, nego da tražimo Božju volju za svoj život”, svjedoče Darko i Jelena Temunović.

Radost zagrljaja

Iza nas je proslava Uskrsa, više vremena provodili smo u crkvi i nekako se vraćamo onom starom tempu, gdje su naši odlasci u crkvu svedeni samo na nedjelju. No i dalje smo pozvani da poput apostola nosimo vijest o Isusovu uskrsnuću. Tu radosnu vijest koja je spasila čovječanstvo, možemo raširiti i zagrljajima i dobrim djelima svjedočiti vjeru. Isto tako naša zadaća neće biti lagana, kao što nije bila ni apostolima. Ni oni nisu s početka bili previše uspješni, ali im je u tome pomogla sila Duha Svetoga. I mi smo dužni upotrijebiti sve svoje darove Duha Svetoga da bismo nekom donijeli radosni zagrljaj i vijest o Uskrsnom Kristu. Nekad ćemo naići na i živčane, nezadovoljne, usamljene, bijesne, razočarane ljude, ali tu smo da ih utješimo i da im pomognemo. Nekad ćemo biti i izvrijeđani i ismijani jer smo to što jesmo. U tim trenutcima možemo se

žarko pomoliti za njih. Teško je biti apostol u ovom svijetu. Pandemija i cjepivo nas ne trebaju sprječavati da širimo radosne zagrljaje. Budimo mi cjepivo koje će u svako ljudsko srce donijeti Isusa. I neka to cjepivo donese trajni imunitet vjere svim ljudima. Tijelo Kristovo koje primamo u svoja srca na svakoj misi bit će naša trajna zaštita u svim životnim poteškoćama. Budite radosni i s radošću grlite!

Larisa

Sedam savjeta sv. Leopolda Mandića o tome kako uvijek živjeti u Božjem duhu

1. Naš Gospodin čvrsto nam je obećao da će biti širokogrudan u svojoj providnosti kada se budemo trudili s Njegovom milošću vršiti svoje dužnosti. Potrudimo se, dakle, biti djelotvorni vjernici; potom će nadoći providnost.

2. Kada ljudska osoba koja ima vjeru živi prema evanđelju i usprkos krhkosti nastoji se pokoravati Gospodnjim zakonima, poput Krista jeca i pati u brigama i bolovima ljudskog života. Tada se prikazuje i žrtvuje Bogu Ocu kao prihvaćena i draga žrtva.

3. Pođite na pričest. Idite na pričest s vjerom... Nije otrov, nego lijek koji može izliječiti svaku bolest. Svjetlo je misli, snaga u slabostima, utjeha i ublaženje u svim mukama, zalog je buduće slave.

4. Tko traži na sve načine izbjegavanje patnja i neizbježnih kušnja života,

nema kršćanskog duha; to ne znači prihvaćanje vlastitog križa i ići za Isusom, nego izbjegavati Ga. Zato, ono što se trpi jer se nije moglo izbjeći, neće imati zasluga.

5. Uvijek se trudi biti vjernik, također kada budeš u društvu svojih kolega i uslijed svih zbivanja u životu.

6. Uvijek ostaje istina da se ni list ne miče bez Božje volje. Koliko su veća Njegova iskušenja, toliko je bliže Božje bodrenje. Dakle, blizu je utjeha koju želi vaše srce.

7. Što više radimo u životu na zemlji, više zasluga stječemo za nebo i više doprinosimo za spašenje duše. Mjesto na nebu nitko nam neće oduzeti.

Oaza mira

Nalazimo se u mjesecu svibnju, mjesecu posebno posvećenom štovanju Blažene Djevice Marije. Promišljajući o njoj uvijek osjetim radost, mir i sigurnost, jer skute njezine haljine vidim kao zaštitu i zagrljaj.

Ona mi pruža mir. Ona je naša Kraljica Mira. Rekavši svoje *da* životu, anđelu Gabrielu i Bogu, rekla je *da* čovječanstvu. U tom trenutku postala je i naša majka. A majka svojoj djeci pruža mir i sigurnost. Njezin duh bio je otvoren za život, prihvatila je sve s radošću.

Bila je tiha, nenametljiva, a ipak s toliko važnom ulogom. Malena i ponizna, pohranjivala je i prebiralala sve događaje u svome srcu. Pratila je Isusa tijekom života. Njezino prisustvo na Isusovu križnom putu daje nam do znanja da je uvijek i uz nas. U svim našim poteškoćama, ona nas bodri, pridržava, moli za nas.

Isus nam je dao Mariju da bude i naša majka. Da u našim životima ima istu ulogu koju je imala u Njegovom. Isto tako, ona je uzor i svim majkama. Otvorena životu, tiha i nenametljiva. Malena i ponizna. A ipak, stup svega i netko tko je igrao važnu ulogu u povijesti čovječanstva. Netko tko je rodio Sina Božjega. Majka bez koje jedan dom, kućanstvo, nije potpuno. Ona koja daje mir, sigurnost, toplinu, utjehu i blagost.

Utječimo joj se u ovom mjesecu i više nego inače, ljubimo je više, grlimo je snažnije, molimo je ustrajnije. Ona širi svoje ruke i prima nas u svoj zagrljaj, kao majka svoje dijete. Skuti njezine haljine naše su utočište, naša oaza mira.

Jelena Pinter

Zimski oratorij 2021.

Zimski oratorij 2021. održao se u malo drukčijem vremenu i datumu. Obično se zimski oratorij održava tijekom zimskoga raspusta u prvom mjesecu, no ove godine, zbog svima znane situacije, bio je pomaknut na drugi mjesec. Održao se u Župi sv. Roka u tri dijela: prvi dio bio je 12. i 13. veljače za učenike od prvog do trećeg razreda; drugi dio bio je 15. i 16. veljače za učenike od četvrtog do šestog razreda, a treći dio održan je 19. i 20. veljače za učenike sedmog i osmog razreda.

Zimski oratorij za prve dvije skupine bio je u vrijeme poklada pa je naglasak bio na igri i veselju. Tom prilikom održan je veseli maskenbal, a maske

su djeca sama izradila. Međutim, to je bila i prilika da se porazgovara o maskama koje navlačimo na sebe kad činimo grijeh pa je tako prvoj skupini predavanje održao **fra Zdenko Gruber**, a drugoj skupini **vlč. Nebojša Stipić**, a nakon toga animatori su s djecom porazgovarali u skupinama o toj temi.

U obje skupine, najbolje maske bile su nagrađene.

Za najstariju skupinu, oratorij se održao tijekom korizme te je tema bila malo ozbiljnija. Na temu „Glazba je moć” predavanje je održao **vlč. Dragan Muharem**. Objasnio je na koji način glazba djeluje na naš duh i na našu psihu. Nakon toga, animatori su u skupinama analizirali tekstove popularnih pjesama i komentirali kakav sve sadržaj unosimo bez da smo toga svjesni. Oratorij za sedmaše i osmaše završio se svetom misom u crkvi sv. Roka, a koju su animirali mladi i djeca s oratorija.

Zimski oratorij je u trima terminima okupio 90 djece i zahvalni smo Bogu na prilici da i dalje, sa stankama i u manjim skupinama, možemo raditi s djecom. Zahvalni smo i **vlč. Andriji Anišiću** na velikodušnosti i strpljenju te što nam uvijek omogućava prostor i duhovnu potporu za održavanje oratorija. Animatori i dalje mole i iščekuju vrijeme kada će neometano moći održavati oratorije.

Caritasove donacije zdravstvenim ustanovama u Srbiji vrijedne 125.000 eura

Tijekom proteklih godinu dana, cijelo čovječanstvo našlo se u ratu protiv Covid-19. Kako bismo iz borbe s tim podmuklim neprijateljem izašli kao pobjednici, svi moramo dati svoj doprinos. Zdravstveni djelatnici doista su heroji našega doba, ali potrebna im je pomoć. U duhu solidarnosti i svoje misije, Caritas Srbije osjetio je moralnu potrebu pružiti potporu zdravstvenom sustavu Republike Srbije i aktivno se uključiti u borbu protiv pandemije. Zahvaljujući pomoći svojih partnera, prije svega katoličkih organizacija iz Njemačke i Italije, Caritas Srbije osigurao je medicinsku i zaštitnu opremu, kao i sredstva za dezinfekciju u vrijednosti od približno 125.000 eura i donirao zdravstvenim ustanovama svih razina u Republici Srbiji.

Donacije su uključivale sterilizatore, EKG aparate, beskontaktno termometre, pulsne oksimetre, mjerачe krvnog tlaka i razine šećera u krvi, reagense za laboratorije, zaštitne skafandere, maske i rukavice, sredstva za dezinfekciju i održavanje higijene te drugu potrebnu opremu.

Tijekom proteklih tjedana, donacije su uručene domovima zdravlja na Voždovcu, Šidu i Staroj Pazovi, kao i ambulanti u Golubincima.

Nešto ranije, vrijedne donacije primili su:

Služba hitne pomoći Doma zdravlja „Požarevac“

KBC „Zvezdara“

Institut za mentalno zdravlje (Palmotićeva)

Specijalna psihijatrijska bolnica „Kovin“

Klinika za rehabilitaciju „Dr. Miroslav Zotović“ (Sokobanjska)

Opća bolnica Srijemska Mitrovica.

Sredstva su prikupljena zahvaljujući potpori organizacija njemačkih katolika *Misereor* i *Renovabis*, kao i njemačkog Saveznog ministarstva za ekonomsku suradnju i razvoj (BMZ), a realizacija je provedena u

koordinaciji njemačke kompanije *BEGECA Beratung – Beschaffung – Logistik gGmbH*, koja se bavi nabavama za crkvene, humanitarne i socijalne ustanove.

U ranijoj etapi ostvarivanja tog programa, zahvaljujući pomoći Talijanske biskupske konferencije (CEI), Caritas je mogao osigurati vrijedne donacije za:

KBC „Zemun“

KBC „Bežanijska kosa“

Opću bolnicu Vrbas.

Caritas u Srbiji nastavlja s ispunjavanjem svoje misije i poziva sve ljude na solidarnost, osobito u doba pandemije.

Čin ljubavi u župi Zemun

Na Čistu srijedu, na početku Korizme, u Župi Zemun vjernicima su podijeljene Caritasove kasice. Tijekom 40 dana korizme župljani su odvajali novac i na Veliki četvrtak pune kasice donijeli na liturgiju. Od priloga skupljenih tom prilikom, Caritasovi volonteri napravili su pakete s osnovnim živežnim namirnicama i potrepštinama i podijelili ih svojim najstarijim i najsirišmašnjim sugrađanima.

*Novac često trošimo na nepotrebne stvari. Tijekom korizme odricali smo se od nekih sitnih zadovoljstava i novac odvajali u kasice, kako bismo usrećili svoje susjede i omogućili im da uživaju u blagdanskoj trpezi, rekao je koordinator Caritasa Srijem **Petar Dujić**. Ali time usrećili smo i sebe! Činiti dobro čini sretnim! Pozivamo sve da solidarnost i ljubav prema svojim bližnjima pokazuju svakodnevno, baš kao tijekom blagdana, dodao je volonter **Marko**.*

U duhu Markovih riječi, Caritas poziva sve na solidarnost i ljubav prema svojim bližnjima! Malo vaše pozornosti nekome znači mnogo!

Moje suputnice

ili o knjizi *Povratak iskonu* s. Blaženke Rudić

(KD Ivan Antunović i Sestre dominikanke, Kongregacija svetih anđela
čuvara, Subotica, 2016., 62 strane)

Naša suputnica

Vjerujem da sestru Blaženku Rudić ne treba posebno predstavljati čitateljima *Zvonika*. Njezini korijeni, njezin pastoralni rad i književno djelo neraskidivi su dio kako naše kolektivne tako i naših osobnih povijesti. Ne morate sestru poznavati, dovoljno je da pročitate njezine pjesme da bi njezine pjesme postale vaše suputnice u svakodnevnom životnim burama i ravninama. Posljednja Blaženkina knjiga *Povratak iskonu* bila je predstavljena subotičkoj publici listopada 2016. godine. Među mnogima, i sama sam nazočila tom događaju te ponijela u sebi riječi časne majke Katarine Maglice koja je govorila o knjizi, kao i stihove s. Blaženke Rudić kojima se često i rado vraćam.

Dinamika kretanja

Zbirka stihova *Povratak iskonu* putovanje je prostom i vremenom mjereno i navođeno podrhtavanjima pjesnikinjinu srca. Ovih dana sve nijanse vlastita putovanja prepoznavamo u stihovima sestre Blaženke: izazove nestajanja naše krvi i jezika, izazove vječnih odlazaka najmilijih, izazove samoće koja se zrcali poput dubokog bunara sjećanja (u koji bi valjalo zahvatiti hladne vode da se razbistre misli), izazove da nam se sve ne pričinu kao besciljno ili uzaludno lutanje... Drugo lice jedinstvenosti i neponovljivosti svačijeg životnog putovanja lice je samoće i prolaznosti. Ta dva motiva, nimalo svijetla i lagana, među glavnim su pokretačima pjesničke misli koja izlaz nalazi u živo njegovanim i riječima uvjerljivo oslikanim sjećanjima, sjećanjima na svoj *iskon* u kojima se prožimaju privatno i opće, zemaljsko podrijetlo i

nebesko počelo. Nostalgичni veo satkan od tople bunjevačke ikavice i iskrenih, humanih osjećaja čini i nas, čitatelje, plemenitima – zaštićujući nas – sjećanjima koja znače život. Ako nemaš, ne stvaraš i ne čuvaš uspo-

mene, posumnjat ćeš u vlastito postojanje – izgubiti se na putu – nećeš stići iskonu.

Slušati onkraj riči

Pjesnikinja progovara o prirodi riječi riječima i *ričima* koje ne postavlja na pijedestal hraneći time ljudsku taštinu i uske ljudske interese. Pjesme su time jedan poseban pogled na život – potraga za time kako život *izgleda u Božjim očima*. Stoga tri velike cjeline zbirke *Zarobljena u kamenu* temeljena na pitanjima vezanim za ravnice koja je napuštena, *Tajne duše* o nutрини koja je u rastrzanostima između htijenja i mogućnosti i *Razgovori s mojim pokojnim* o precima koje je *smrt ukrala* odišu ljubavlju, vjerom i nadom. Možemo iz njih naučiti kako osluškivati, razaznavati i prihvaćati život. Dobre su životne suputnice pjesme sestre Blaženke Rudić, posegnite za njima.

S. Leopoldina Čović – bunjevački cvijetak nebeskog kraja (prilog o 120. obljetnici rođenja)

Velike odlike Božjih ugodnika i ljudi na glasu svetosti neprestana su žeđ za nebeskim izvorima, snaga duha koju iz tih izvora primaju te koraci ovozemaljskog života koji odzvanjaju poput anđeoskog uspinjanja i spuštanja stubama iz sna Jakovljeva. Te stuba i anđeli koji se uspinju i spuštaju po njima, dokaz su Božje prisutnosti u čovjekovu životu. On nije nedostižan i iluzoran, već pokazuje svojim glasnicima čist put čovjeku prema sebi. On je Bog stvaran i blizak. Ta poruka odjeknula je i u životu jedne ponizne kćeri reda Sestara milosrdnica sv. Vinka Paulskog, djeteta bačke ravnice i cvijetka bunjevačke grane, sestre Leopoldine Čović. Dana 18. svibnja navršit će se 120. obljetnica njezina rođenja, koju ovim člankom želim obilježiti, a vama, dragi čitatelji, njezin lik približiti.

Rođena je 1901. godine u Subotici, kao šesto dijete Ivana i Janje, koji joj daju ime Marija. Obitelj je bila blagoslovljena s još petnaestero djece. Obiteljski dom im se nalazio u neposrednoj blizini crkve Isusova Uskrsnuća u subotičkom kraju Mali Bajmok. Mnogi prijatelji i poznanici opisuju je kao marljivu, poslušnu, vedru, ali i povučenu, zaokupljenu dubokim mislima. Nadasve, bila je iznimno pobožno dijete, čije je srce još od malena čeznulo za Svevišnjim. Još kao dijete bila je blagoslovljena darom osjećanja Božje prisutnosti u sebi i oko sebe. Školu je pohađala kod sestara Naše Gospe u njihovom nekadašnjem samostanu kod subotičke Mliječne tržnice, a potom građansku i trgovačku školu. Značajno je spomenuti da je njezin duhovnik bio znameniti subotički župnik, mons. Blaško Rajić. On ju je svojim savjetima i brigom za zvanja uputio k sestrama milosrdnicama u Zagreb.

Godine 1919., Marija ulazi u samostan sestara milosrdnica, a redovničko odijelo prima već iduće godine, kada uzima redovničko ime Leopoldina. Svima oko sebe ostavljala je dojam uzorne i nepatvorene pobožnosti. Ako nije bila zauzeta samostanskim poslovima, uvijek

ju se moglo naći na koru ili oratoriju samostanske crkve sv. Vinka Paulskog. Sestre bi je često išle promatrati u vrijeme klanjanja ili osobne molitve, videći u njoj uzor molitve i pobožnosti koja prožima njihovu sestru na nadnaravni način. Jedna sestra svjedoči kako su se sama nebesa zrcalila u njezinu cijelu biću.

U kolovozu 1924. sestra Leopoldina polaže i svoje vječne zavjete te za vječnost biva združena s Nebeskim Zaručnikom. Međutim, već je drugu godinu teško bole-

sna, ali to prihvaća s neobjašnjivim žarom – njoj je trpljenje bilo najmilije, jer se mogla poistovjetiti s mučenim Kristom. Uz svoje ljubljene sestre, 11. listopada 1926., sa svijećom i krunicom u ruci sestra Leopoldina daje posljednje mladalačke uzdisaje te dušu predaje Ocu nebeskom.

Veliko čudo po sestri Leopoldini dogodilo se već u njezinoj trinaestoj godini, kada ozdravlja dječaka Stipu, kojemu do tada ni šest liječnika nije moglo pomoći. Zagrebačka nadbiskupija 1946. odobrava početak postupka za njezino proglašenje blaženom i svetom. Nisam prvi, a nadam se niti posljednji, koji će njezin lik približiti puku te isticati njezin život kao primjer vrijedan nasljedovanja, osobito usmjerenom prema mladim djevojkama. Najraniji promicatelj njezina lika bio je

Leopoldinin zagrebački duhovnik i isusovac p. Milan Pavelić, koji je nakon njezine smrti počeo bilježiti njezin život te promicati njezin kult, a napisao joj je i himan *Bunjevački cvijetak*. Osim p. Pavelića, veliki promicatelji njezina lika bili su i svećenici subotičke biskupije, osobito preč. Lazar Krmpotić i preč. Bela Stantić.

Često nismo ni svjesni duhovnoga bogatstva naše Subotičke biskupije koje nam je dano u baštinu. Uz već rašireno štovanje sluga Božjega o. Gerarda Tome Stantića, vjerujem da nam i lik sestre Leopoldine Čović može biti nadahnuće te ojačati želju da se naša Subotička biskupija proslavi tim časnim primjerima Bogu posvećenih života, koji su sigurno već proslavljeni u nebesima.

Štovanje svetog Josipa

Štovanje svetog Josipa, osobito oblicima pučke pobožnosti, širilo se tijekom srednjega vijeka. U ovom tekstu promatrat ćemo kako je sveti Josip ušao u određene pobožnosti i liturgijske tekstove te kako su nastale određene pobožnosti u čast svetog Josipa. O nekima će biti riječi u narednim brojevima.

Crkva se od starina, osobito od 7. stoljeća, u svojoj liturgiji osobito u onim svečanim činima posvećenja, koristi *Litanijama (svih) svetih*. Prvi put ime svetog Josipa u tim litanijama našlo se u Bologni u 14. stoljeću, a dva stoljeća poslije i redovi, poput dominikanaca i karmelićana, uvrstili su u svoje *Litanije*. Opća crkva svetog Josipa u *Litanije (svih) svetih* dodala je 1726. godine, a njegovo ime u litanijama nalazi se nakon Marije, svetih anđela i Ivana Krstitelja.

U 16. stoljeću počinje se razvijati posebna pobožnost svetom Josipu. Ta se pobožnost naziva *sedam žalosti i sedam radosti svetog Josipa*. Nastanak te pobožnosti pripisuje se talijanskom kapucinu Ivana iz Fana. Ta je pobožnost očito oblikovana prema odgovarajućoj pobožnosti Žalosnoj Gospi, poznatoj kao sedam žalosti Blažene Djevice Marije. U načelu ta pobožnost promatra sedam događaja iz života Svete Obitelji kroz žalosti (tuge) i radosti: utjelovljenje, rođenje, obrezanje, Šimunovo proroštvo, bijeg u Egipat, povratak iz Egipta te Isus izgubljen i pronađen u hramu.

U našim krajevima omiljene su *Litanije svetom Josipu*, a ponegdje se i vrlo lijepo pjevaju. Te su *Litanije* nastale krajem 16. stoljeća, a prvi ih je objavio karmelićanin fra Jeronim. Najprije su se *Litanije* pojavile na talijanskom i španjolskom jeziku, no raznih brojeva zaziva. Ubrzo su se te *Litanije* proširivale s novim zazivima. U raznim litanijama neki naslovi slave svetog Josipa prepoznajući njegovu ulogu u Kristovu djetinjstvu, njegovo sjedinjenje s Marijom i njegove privilegije kao glave Svete Obitelji. Neki zazivi sažimaju njegov život i veličinu, dok drugi navode načela milosti za koje smatra da će se dobiti Josipovim zagovorom. Neki od zaziva sadrže pobožna mišljenja koja Crkva nikada nije naučavala, ali ih Crkva nije osudila, jer su jednostavno odražavala teološke ideje određenog razdoblja. Tek su koncem 19. stoljeća *Litanije svetog Josipa* teološki pročišćene i polako dobile konačni oblik. Službeno su odobrene 18. ožujka 1909. godine.

Posebna pobožnost svetom Josipu devetnice su njemu u čast. Prva službena devetnica svetom Josipu održana je u Rimu 1713. godine u crkvi sv. Ignacija Lojolskog. U našim krajevima osobito je poznata i posjećena devetnica u subotičkoj Župi svetog Roka, za koju se smatra da je zaživjela prije devet desetljeća.

Od početka 19. stoljeća posebno se počelo svetog Josipa povezivati s mjesecom ožujkom kada je njegovo

Koncem 19. stoljeća *Litanije svetog Josipa* teološki su pročišćene i polako dobile konačni oblik. Službeno su odobrene 18. ožujka 1909. godine. /.../ Posebna pobožnost svetom Josipu su i devetnice njemu u čast. /.../ Zanimljiv je još jedan oblik pobožnosti prema svetom Josipu. Naime, u Crkvi postoji običaj krunjenja kipova i slika. Danas, službeno postoji samo *Red krunjenja slike Blažene Djevice Marije*, no nije preveden na hrvatski jezik.

glavno slavlje u liturgijskog godini. Malo poslije počelo se promatrati srijedu kao osobiti dan svetog Josipa. U drugoj polovici 19. stoljeća neke se redovničke zajednice sastavile posebne tekstove zavjetnih misa i brevijara (časoslova) u čast svetomu Josipu. Jedno suvremeno razmišljanje promatra srijedu svetog Josipa kao srednji dan u tjednu, dovodeći u odnos prvi dan, nedjelju kao dan Gospodnji, te posljednji dan, subotu, kao dan posvećen Blaženoj Djevici Mariji. Često je i devetnaesti dan u mjesecu posvećen svetom Josipu. U toj Godini sv. Josipa, kada to dopuštaju liturgijski propisi, može se toga dana uzeti zavjetna misa u čast svetom Josipu.

Zanimljiv je još jedan oblik pobožnosti prema svetom Josipu. Naime, u Crkvi postoji običaj krunjenja kipova i slika. Najranije poznato krunjenje slike svetog Josipa obavljeno je u kolumbijskom gradu Bogoti 1779. godine. Krunidbe lika svetog Josipa obavljaju se i danas, no vrlo rijetko. Krajem 19. stoljeća postojao je i određeni poluslužbeni obred za navedeno krunjenje, a 1920. godine odobren je tekst o obredu krunjenja slike svetog Josipa. No taj je tekst pripravljen za jedno određeno krunjenje Josipova lika u Francuskoj te nikada nije službeno ušao u uporabu u Rimu. Danas, službeno postoji samo *Red krunjenja slike Blažene Djevice Marije*, no nije preveden na hrvatski jezik.

Uskrsni običaj katolika – dio nematerijalnog nasljeđa Srbije

Nacionalno povjerenstvo za nematerijalno kulturno nasljeđe Srbije donijelo je 14. siječnja odluku o upisu novih elemenata u Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Srbije, koji vodi Etnografski muzej iz Beograda. Odlukom Povjerenstva, a na prijedlog Muzeja Vojvodine, u Nacionalni registar upisano je kulturno dobro „Uskrsni običaj – blagoslov paske/пошвецання паски (rusinski) / посвячення паски; посвячення великоднього кошика (ukrajinski)“.

Time je blagoslov uskrsne paske (posebne vrste peciva, koja se obiteljski peče i koju svećenik blagoslivlja na Uskrs u grkokatoličkim crkvama u uskrsnoj košari, u kojoj se nalaze i *šunka*, „*sirec*“, *kobasica*, *maslac*, *pisanice*, *očišćeno i presječeno jaje*, *hren* i *sol*), postalo „živo kulturno nematerijalno nasljeđe“ Srbije (popis se nalazi na www.nkns.rs). Dokumentacija o kandidiranom nematerijalnom kulturnom dobru trajno se čuva u Centru za nematerijalno kulturno nasljeđe pri Etnografskom muzeju, sukladno važećoj zakonskoj regulativi i sada je dio baze podataka o nematerijalnom kulturnom nasljeđu u Srbiji. Upisom na popis omogućuje se jača suradnja s Centrom u podizanju svijesti o značaju očuvanja toga elementa, njegovom prepoznavanju, prakticiranju i prenošenju na iduće generacije.

„Upis na listu znači da je taj običaj prepoznat kao dio kulturnog nasljeđa koji se čuva u Srbiji, koja će pomagati u njegovu očuvanju podrškom suradnji zajednica, pojedinaca i relevantnih organizacija koji čuvaju nematerijalno kulturno nasljeđe“, kaže **Tatjana Bugarski**, kustosica etnologinja i koordinatorka za nematerijalno nasljeđe u Vojvodini. „U pitanju je obveza države na temelju UNESCO-ve Konvencije o očuvanju nematerijalnog kulturnog nasljeđa koja je usvojena u Parizu 2003. godine. Nematerijalnim nasljeđem ne upravljaju profesionalci, pojedinci koji djeluju u okvirima tradicionalnih ustanova koje se bave zaštitom, nego nositelji nasljeđa. Oni imaju tradiciju, znanje i sposobnosti te običaj doživljavaju kao iznimno značajan za svoju kulturu. Temeljno je da se to nasljeđe prenosi generacijama, da bi ga skupina ljudi doživljavala kao iznimno važne za svoj identitet. Da bi običaj ušao na listu nematerijalnog nasljeđa mora da bude živ i danas (bez obzira koliko traje), da bude ukorijenjen u zajednici

i da se može održavati – da postoji posvećenost da on traje i nadalje“, kaže Bugarski.

U Centru „Blažena Jozafata“ proizvode se tkanine kojima se pokriva košara s jelom koja se nosi na blagoslov u crkvu na Uskrs. Predstojnica Centra **s. Augustina Iljuk**, članica družbe sestara Službenica Bezgrješne, kazala je za agenciju Ruthenpress da tkanina pokazuje „svijest naše žive Crkve da je Uskrs glavna svetkovina naše vjere te je potrebno o njoj produbiti svoje zna-

nje. Na tkanini se upisuje uskrsni pozdrav ‘Христос воскрес’ (‘Krist uskrsnu’), kojim slavimo Boga i priznajemo vjeru. U Centru pečemo i paske, prodajemo ih i darujemo. Naši su ljudi na Uskrs imali sluh za potrebite te o proslavi svetkovine i Boga pomaganjem ljudima“, kaže s. Augustina. „Pečenje paske, u koje su uključene sve generacije, važna je tradicija i mi je podupiremo. Ipak, Uskrs nije samo kulturni događaj. Običaj, kultura i tradicija objedinjuju ljude, no ne smije se ostati samo na toj razini. Čovjek je potpun i integriran kada se objedini i vjera, odnosno duhovnost, kultura, tradicija i jezik“, zaključuje s. Augustina.

Nacionalni registar nematerijalnog kulturnog nasljeđa Srbije osnovan je u lipnju 2012. godine. U ovom trenutku u Registar upisana su 53 elementa „živog nasljeđa“, koje su razne zajednice prepoznale kao obilježje vlastitoga identiteta i, prenoseći ga s generacije na generaciju, sačuvale do današnjih dana.

Blagoslov uskrsne paske do sada je prvi element nematerijalnog kulturnog nasljeđa u Srbiji koji je vezan uz liturgijsku praksu Katoličke Crkve i uz nju vezan običaj katoličkih vjernika.

Riječ bolesnicima, starima i nemoćnima...

„Ružni” – željan milovanja i ljubavi...

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Ne tako često, ali ipak dolazi nam na pomisao kako smo mi stari neuporabljiva kvarna roba, koju nitko ne gleda. Ako nas netko i pogleda, onda ima svoje komentare o „tonama pomade za pomlađivanje” na nama, o parfemu srednjeg vijeka ili predhistorijskom odijevanju. Ako se želite približiti nekom mlađem, nije sigurno da će pristati. Čak i upitati nešto velik je rizik. A mi želimo samo biti kao nekoć viđeni, da nas čuju, da s nama razgovaraju, da budemo voljeni.

Pogledajmo život, muke i završetak jednog divnog kućnog ljubimca...

„Taj mačak samo htio je biti voljen i da mu netko pokaže trunku suosjećanja. Srce se slama kada se zna kakvim je nedaćama prošao u životu, ali naučio me je važnu životnu lekciju. Svi koji su živjeli u mom nase-lju znali su tko je Ružni. Ružni je bio mačak lualica. Ružni je volio tri stvari u životu: – tući se, jesti smeće i *voljeti*. Te tri stvari u kombinaciji s uličnim životom, mnogo su utjecale na Ružnog. Za početak, imao je samo jedno oko, a na mjestu drugog bila je zjapeća rupa. S iste strane nije imao ni uho, lijevu nogu je nekada davno lomio, ali nikada nije zarasla kako treba pa se uvijek činilo

kao da će skrenuti na lijevu stranu. Rep je davno izgubio u nekoj tući, ostao je samo patrljak koji se uvijek trzao. Bio je sivi prugasti mačak, ali je to bilo teško vidjeti jer su mu glava i vrat bili prekriveni ranama. Čak mu je i tijelo bilo prepuno žutih okorjelih krasta. Svaki put kada bi ga ljudi vidjeli, reagirali bi na isti način. *Kakav grozan mačak*, govorili bi. Svoj djeci rekli su da ga ni slučajno ne diraju jer je tako grozan, odrasli i djeca gađali su ga kamenjem, polijevali vodom, izbacivali iz dvorišta i udarali štapom ako bi probao ući u njihov dom. Ružni je uvijek reagirao na isti način. Ako bi ga netko prskao vodom iz crijeva, on bi samo stajao i trpio vodu sve dok ne prestanu. Ako bi ga netko gađao nečim, pogurio bi se kao da je nešto skrivio. Najdirljivije je bilo kada bi promatrao djecu kako se igraju. Probao bi im prići, tiho mjaučući i gurkajući glavu u njihove ruke, moleći ih za malo nježnosti i ljubavi.

Jednoga dana Ružni je nježnost, izgleda, potražio i od susjedskih haskija. Njima se to nije svidjelo i oni su

ga gadno napali. U svom stanu čuo sam njegovu očajničko mjaukanje i požurio sam mu pomoći. Kada sam stigao, već je bilo kasno – bilo je jasno da je njegov tužni život bio gotovo okončan. Ružni je ležao u lokvi vlastite krvi, s nogama i stražnjim dijelom leđa iskrivljenim pod čudnim kutom, dok mu je na prednjoj strani tijela zjapila ogromna rupa. Kada sam ga podigao i probao ga odnijeti kući, čulo se kako šišti i ropće, borio se da ga ostavim. Sigurno je bio u stravičnim bolovima. A onda se dogodilo nešto nevjerovatno. Dok sam ga držao u rukama, osjetio sam njegovu njušku na svom uhu. Gurkao je njuškicu u mene i pokušavao se maziti i pored stravičnih bolova koje je osjećao. U svoj svojoj agoniji, taj ružni stari mačak želio je malo ljubavi i pažnje. U tom trenutku pomislio sam da je Ružni najljepši i najmazniji mačak kojeg sam vidio u životu. Nijedan put me nije pokušao

ogrebat i ugristi, niti pobjeći od mene. Ležao je u mojim rukama, potpuno vjerujući da ću uspjeti nekako olakšati mu muke. Ružni je ispuštao dah u mojim rukama prije nego što sam stigao do stana, ali ja sam ga još dugo držao u rukama razmišljajući o tome da je jedan običan izranjavani ulični mačak uspio potpuno promijeniti moje mišljenje o tome što to znači imati čistu dušu, voljeti iskreno i potpuno. Ružni me nau-

čio više o davanju i suosjećanju nego što su to mogle učiniti tisuće knjiga, stručnjaka, emisija. Zbog toga sam mu vječno zahvalan. On je imao ožiljke izvana, na tijelu, ali ja sam ih imao unutra i bilo je krajnje vrijeme da ih počnem liječiti te naučim voljeti duboko i iskreno. Da se bez rezerve dam onima do kojih mi je stalo. Mnogi ljudi žele biti bogatiji, uspješniji, popularniji... Što se mene tiče, uvijek ću se truditi biti Ružni. Zbog ljubavi trpjeti nepravde pa i u smrt, ako je potrebno.”

Dragi moji stari, bolesni i nemoćni prijatelji... Što reći na to? Je li se barem neki od nas našao u tome? Trudimo se, koliko možemo, iako „ružni”, biti jedni drugima makar na duhovnu ljubav i milovanje. Ali jedan koji je iskrvavljen i umro na Veliki petak a uskrsnuo u Nedjelju uskrsnuća, obilazi i okuplja svaki dan baš takve kao mi i dijeli milovanje i ljubav samo onima koji mu žele prići. Ne zaboravimo barem glavu postaviti uz prozor. Sritni vam bili uskrsni blagdani! Bog vas blagoslovio!

Uzašašće u stilu klasicizma – slika glavnog oltara crkve u Riđici

Na mjestu srednjovjekovnoga naselja Rég nalazi se današnje naselje Riđica. U 13. stoljeću već je postojala župa i crkva posvećena svetom Martinu. Nakon mnogih razaranja na području Bačke, počev od tatarske najezde pa do turskih razaranja, mnoge srednjovjekovne župe na tom području nestaju, a zajedno s njima i crkve iz tog razdoblja. Župa Riđica nanovo je utemeljena 1804. godine, kada počinje izgradnja i crkve koja je blagoslovljena 29. rujna 1816. godine, a potpuno dovršena 1817. godine. Crkvu je gradio mjesni vlastelin Imre Kovács. Sagrađena je u stilu klasicizma. Vlastelinska obitelj za crkvu naručuje tri oltarne slike velikog formata, ulje na platnu. Slike je izradio bečki majstor Johann Weller. Radio ih je od 1815. do 1817. godine. Crkva je posvećena Uzašašću Gospodina našega Isusa Krista. Slika glavnog oltara jako lijepo predstavlja

Crkva u Riđici posvećena je Uzašašću Gospodina našega Isusa Krista. Slika glavnog oltara jako lijepo predstavlja taj događaj. Kompozicija slika sastoji se od triju dijelova. Donji dio je ovozemaljska sfera s apostolima koji začuđeno gledaju Isusovo uznesenje. Srednja sfera su dva anđela koja pokazuju na veliki događaj, zauzimaju mjesto pred vratima u nebo. U gornjoj sferi i središnjem položaju je Isus Krist okružen oblacima, a oko njega žuto-zlatna pozadina kao simbol božanstva.

taj događaj. Kompozicija slika sastoji se od triju dijelova. Donji dio je ovozemaljska sfera s apostolima koji začuđeno gledaju Isusovo uznesenje. Srednja sfera su dva anđela koja pokazuju na veliki događaj, zauzimaju mjesto pred vratima u nebo. U gornjoj sferi i središnjem položaju je Isus Krist okružen oblacima, a oko njega žuto-zlatna pozadina kao simbol božanstva.

Prikazivanje Uzašašća počinje oko 400. godine u bizantskoj umjetnosti, koja je bila slična apoteozama stare antičke umjetnosti. Apoteoza je uzdizanje posebnih ljudi na božansku razinu. Prvi oblik ikonografije uzašašća je sjedeći ili stojeći Krist na tronu okružen mandorlom (mandorla talijanski badem, aureola oblikovana elipsoidno u obliku badema), anđeli ga podižu i nose k nebu. Na slikama je prikazana i Marija, Isusova majka. Taj način prikaza na zapadu je rjeđi, ali se ipak pojavio u 9. stoljeću. Drugi način prikazivanja, koji je

zastupljen na zapadu: Krist drži za ruku Oca koji ga vuče prema nebu. Prvi primjeri tog prikaza vezani su uz uskrснуće. Kompozicije slika smišljene su tako da se u donjem dijelu slike vidi prazan otvoren grob s čuvarima koji spavaju. U srednjem dijelu prikazani su učenici i tri Marije, u gornjem dijelu Krist koji se podiže k nebu. Taj način prikaza Uzašašća ostao je zastupljen dugo. U 11. stoljeću pojavljuju se novi tipovi prikaza s Kristom koji nestaje u oblacima, pokrivaju ga oblaci, samo se noge vide. Marija i apostoli klečeći gledaju prema Njemu. U 14. stoljeću pojavljuju se vrste slika koji Krista i ne prikazuju, samo se vide otisci stopala na zemlji. U većini slučajeva kompozicije su podijeljene na dva dijela, zemaljski i nebeski, pojavljuje se i međuprostor, gdje su smješteni anđeli.

Fotografija: **Ivan Horvat**

Crkvena glazba

Poštovani crkveni glazbenici, kantori, orguljaši, zborovođe, voditelji pjevanja i članovi župnih zborova!

Odlukom novoimenovanoga Liturgijskoga vijeća Subotičke biskupije i novoga subotičkoga biskupa mons. Slavka Večerina, odlučeno je da se od sada u *Zvoniku* objavljuje prijedlog rasporeda pjesama za hrvatsko govorno područje. Na taj način želimo pomoći crkvenim glazbenicima da se pri izboru pjesama za nedjeljna i blagdanska slavlja služe propisanim pjesmaricama i pjesmama. U ovom prilogu uzete su pjesmarice koje se najviše upotrebljavaju u Subotičkoj biskupiji. Riječ je o pjesmarici „Pjevajte Gospodu pjesmu novu“, koju je odobrila Hrvatska biskupska konferencija i Institut za crkvenu glazbu u Zagrebu te predstavlja službenu liturgijsku pjesmaricu hrvatskoga naroda. Ona sadrži i nove popijevke koje bi trebale polako ući i u naša liturgijska slavlja. Osim te, radi njegovanja pučke popijevke, uvrstili smo i pjesmaricu „Slava Božja“, koja sadrži neke pjesme iz Bačke koje trebamo njegovati i očuvati kao vlastitost. U prijedlozima se nalaze sve popijevke i otpjevni psalami koji se pjevaju određene nedjelje, svetkovine ili blagdane. U mjestima gdje osim pučkog pjevanja postoje i zborovi, orguljaš i zborovođa mogu modificirati taj raspored prema mogućnostima. U nadi buđenja, oživljavanja i proširenja repertoara pučkog i zorskog pjevanja u svakom ćemo broju *Zvonika* objaviti neku novu-staru popijevku iz Bačke, osvježenu novim harmonijskim ruhom. Te će skladbe obogatiti naše liturgijske susrete i proširiti naše prilično sužene repertoare crkvenih popijevki. Sa željom da naši liturgijski sastanci postanu mjesta njegovanja prave liturgijske glazbene baštine, želimo Vam uspjeh i radosno pripremanje i ostvarivanje tih glazbeno-liturgijskih ciljeva.

Mo. Miroslav Stantić

katedralni zborovođa i orguljaš, povjerenik za liturgijsku glazbu Subotičke biskupije

Prijedlozi za liturgijsko pjevanje

VI. Uskrsna nedjelja – 9. svibnja

Ulazna: Uskrsnu Isus doista (PPGN 554, SB 160)

Otpjevni psalam: Pred poganima objavi Gospodin (PPGN 115)

Prinosna: Gospodin slavno uskrsnu (PPGN 555, SB 164)

Pričest: Vječna je ljubav Njegova (PPGN 529, SB 15)

Uskrsnu Isus prislavni – popijevka iz Bačke (SB 161) – glazbeni prilog *Zvonika*

Izlazna: Kraljice neba, raduj se (PPGN 561, SB 165 a)

Uzašašće Gospodinovo – 13. svibnja

Ulazna: Galilejci, što stojite (PPGN 526 – 4,5,6. kitica) ili Uskrsnu Isus doista (PPGN 553, SB 160: 1,5 i 6. kitica)

Otpjevni psalam: Uzlaži Bog uz klicanje (PPGN 536)

Prinosna: Jedan kruh na svetom stolu (PPGN 231, SB 39)

Pričest: Ja sam s vama (PPGN 273, SB 56) ili melodija Milana Asića koja se pjeva u Bačkoj

Izlazna: Kako krasno svršuje se (PPGN 563 ili 564, SB 168)

VII. Uskrsna nedjelja – 16. svibnja

Ulazna: Danas Isus (PPGN 239) ili Gospodin slavno uskrsnu (PPGN 555, SB 164)

Otpjevni psalam: Anđelko Igrec: Gospodin u nebu postavi prijestolje svoje

(<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/02/Gospodin-u-nebu-A.-Igrec.pdf>)

Prinosna: Pjevaj hvale, Magdaleno (PPGN 557, SB 166)

Pričest: Na gozbu Kralja Jaganjca (PPGN 544, SB 159)

Izlazna: Nek mine, Majko (PPGN 559, SB 167)

Duhovi – 23. svibnja

Ulazna: Ljubav je Božja razlivena (PPGN 525-5) ili O, dođi, Stvorče (PPGN 552, SB 170)

Otpjevni psalam: Pošalji Duha svojega (PPGN 537)

Posljednica: Dođi, Duše Presveti (PPGN 541, SB 169)

Prinosna: Izvore vode žive (PPGN str. 634, VI)

Pričest: Svi se napuniše Duha Svetoga (PPGN 542-5)

Izlazna: Kraljice neba, raduj se (PPGN 561, SB 165 a)

Presveto Trojstvo – 30. svibnja

Ulazna: Blagoslovljen budi Bog Otac (PPGN 75 -2) ili Oče naš dobri (PPGN 224, SB 33)

Otpjevni psalam: fra Stipica Grgat: Blago narodu koji Gospodin odabra

(<https://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2018/02/Blago-narodu-koji-Gospodin-odabra-S.-Grgat.pdf>)

Prinosna: Darove prinesite (PPGN 230) ili Od sva se četiri vjetra (PPGN 226, SB 35)

Pričest: Dodite živomu vrelu (PPGN 153, SB 13), Ja sam s vama (PPGN 273, SB 56)

Izlazna: Ne ostavi nas nigdar (PPGN 263, SB 53)

USKRSNU ISUS PRISLAVNI

Hrasto, Božo Anđić

1. Uskrsnu Isus prislavni
2. Uskrsnu Isus prislavni
3. Uskrsnu Isus prislavni
4. Uskrsnu Isus prislavni
5. Uskrsnu Isus prislavni
6. Uskrsnu Isus prislavni
7. Uskrsnu Isus prislavni
8. Uskrsnu Isus prislavni
9. Uskrsnu Isus prislavni
10. Uskrsnu Isus prislavni
11. Uskrsnu Isus prislavni
12. Uskrsnu Isus prislavni

Tajni agent „Božjeg podzemlja” u Subotici

Kada govorimo o tajnim agentima, detektivima i pustolovima, u misli nam odmah dolaze scene filmova o Jamesu Bondu, Herculeu Poirotu ili Indiani Jonesu. Divimo se njihovoj (ponekad i previše maštovitoj) hrabrosti, inteligenciji, sposobnosti nošenja s naizgled nemogućim izazovima, a njihove nas dogodovštine zabavljaju. No što biste rekli kad biste saznali da je jedan takav tajni agent doista bio i u našim krajevima? Da je zadavao prave muke istovremeno nacističkom Gestapu i sovjetskim boljševicima? Kako se uspio infiltrirati među partizane u šumama i provući ispod „Željezne zavjese” sve do same Moskve? Kako ni sam njegov poglavar više nije znao gdje se točno nalazi, kojim jezikom govori i kojim se imenom naziva? Zvuči zanimljivo, zar ne? A kad bih vam rekao kako je ta osoba bila i katolički svećenik?

Stjepan Tomislav Pogljajen bio je hrvatski svećenik i isusovac, rodom iz mjesta Podgorač između Osijeka i Našica. U razdoblju između dvaju svjetskih ratova bio je poznat kao veliki i strastveni propovjednik, profesor, poliglot, pisac i pastoralac. Sredinom 40-ih izaziva bijes nacista zbog svojih članaka koje je objavljivao u Zagrebu, žestoko kritizirajući nacizam i fašizam. Uzimajući pseudonim pod djevojačkim prezimenom svoje majke, bježi u Slovačku gdje počinje neumorno okupljati katoličku mladež, šireći apostolat cijelom zemljom. Uspijeva se infiltrirati među sovjetske partizane kao liječnik, a to iskorištava za evangelizaciju

i širenje više od 200.000 svetih sličica s molitvama među vojnicima. Uspjelo mu je čak doći do Moskve, gdje je obratio i pokrstio nekoliko visokih funkcionera komunističke partije. Za petama mu je bilo nekoliko komunističkih tajnih služba, pa čak i ona kineska koja je mučila jednog belgijskog misionara da bi im otkrio gdje je „misteriozni svećenik Hrvat Pogljajen”, a p. Stjepan Pogljajen već je misionario u Vijetnamu, Indiji i Filipinima. Ruska tajna služba pokušala je nekoliko puta izvršiti njegovu likvidaciju, ali bi im svaki put umakao. Bio je u stalnom kontaktu s papom Pijom XII., koji ga je čak jednom prilikom na audijenciji upitao: „Čujem da ste postali Slovak?”, znajući za njegove aktivnosti evangelizacije ispod nosa komunizma. Umro je u Parizu 1990. godine, posvetivši cijeli život skrbi za „Božje podzemlje”.

Biskup Lajčo Budanović upravo je p. Pogljajena pozvao 1939. u Suboticu, da bi u tadašnjem sjemeništu Paulinum u Gupčevoj ulici održao duhovne vježbe svećenicima Bačke apostolske administrature. Iste godine održao je i duhovne vježbe katoličkim djevojkama u nekadašnjem samostanu Sestara naše Gospe, o čemu nam svjedoče i dvije fotografije iz našega biskupijskog arhiva.

Jedna somborska tristogodišnjica

Martin Parčetić

Prvi i najmlađi somborski gradonačelnik, Martin Parčetić, kršten u somborskoj župnoj crkvi Presvetoga Trojstva 26. listopada 1721. godine. Tako je ovo 300. obljetnica njegovoga rođenja. Matica krštenih svjedoči da je sin Ivana Parčetića i Marije rođene Bokerović. Na krštenju mu je kumovao graničar Bariša Beretić. Martinov otac je proveo neko vrijeme u turskom zarobljeništvu, a ratovao je Austrijsko-turskom ratu (1716. – 1718., Petrovaradin i Beograd). Martinov stric Nikola, također graničar, vremenom je postao trgovac. Bavio se stočnom veletrgovinom te se svrstao među najbogatije Somborce. I Parčetići i Bokerovići pripadaju najuglednijim hrvatskim obiteljima u Somboru. Evo još nekoliko hrvatskih prezimena iz toga doba: Bašić, Bogišić, Bošnjaković, Goretić, Lukić, Marković. Iz obitelji Marković bila su tri somborska kapetana: Dominik-Duje od 1687. do 1691., Đuro od 1691. do 1717. i Marko od 1734. do 1745. Među uglednim obiteljima valja spomenuti i Vidakoviće.

BRIBIR – ZAVIČAJ PARČETIĆA

Iz knjige Milana Stepanovića „Plemićke porodice u Somboru do kraja XVIII. stoljeća” doznajemo da su Parčetići u Bačku doseljeni iz Bribira (kod Skradina u Dalmaciji). Taj hrvatski grad spominje se već u 7. stoljeću kao sjedište Bribirske županije. Bribirska županija djelovala je sve do polovice 14. stoljeća. Bribir se nalazi u Dalmaciji, na rubu Ravnih kotara u današnjoj Šibensko-kninskoj županiji i udaljen je 14 km od Skradina, a 32 kilometra sjeverno od Šibenika. Uz Bribir je vezano postojanje hrvatskog velikaškog roda Bribirski, koje povijest bolje pamti pod imenom Šubići. Šubići se spominju još u 11. stoljeću za vremena hrvatskih kraljeva Petra Krešimira IV. (1058. – 1074.), Zvonimira (1075. – 1089.) i Stjepana II. (1089. – 1091.). Od 1251. godine Šubići su darovnicom kralja Bele IV. dobili bibirsko kneštvo u nasljedno leno. Vrhunac moći Bribira i roda Šubića bio je krajem 13. i početkom 14. stoljeća, za vrijeme moćnoga kneza Pavla I. Šubića († 1312.), Pavao Šubić spominje se kao „ban Hrvata i gospodar čitave Bosne”. Tada je Bribir bio snažni srednjovjekovni grad s utvrdama i crkvama, a o njegovoj raskoši svjedoče bogati arheološki ostaci. U 14. stoljeću obitelj Šubić raspala se i raselila. Grad Bribir su 1523. godine razorili

Turci. Prestankom turske opasnosti u drugoj polovici 17. stoljeća, na području slavnoga grada Bribira, nastanilo se pravoslavno stanovništvo iz Bosne. Godine 1908. započela su arheološka istraživanja pa je otkrivena jedna petina prostora među nekadašnjim zidinama. Godine 2005. istraživanja su se nastavila pod pokroviteljstvom Europske unije. Od 2014. započinje zajednički projekt iskopavanja Varvaria-Breberium-Bribir u kojem sudjeluju Muzej hrvatskih arheoloških spomenika (Split), Sveučilište Macquarie (Sydney) i Šibenski gradski muzej. Tako je to područje spomenik kulture najviše kategorije, arheološki lokalitet Bribirska glavica, jedan je od najvažnijih arheoloških lokaliteta u Hrvatskoj. Zbog svog ogromnog značaja naziva se i „Hrvatskom Trojom”.

IZ BRIBIRA I ĐURĐINA U SOMBOR

Parčetići su i u Bribiru pripadali visokim slojevima društva. Kao prvi Parčetić kojega pamti povijest u Bačkoj, zabilježen je Jakov Parčetić, koji je 1697. godine poginuo u Senčanskoj bitci. U Somboru Parčetići su se nastanili koncem 17. ili početkom 18. stoljeća. U Somboru su došli iz Đurđina. Prijepisi somborske matice vjenčanih spominju prve Parčetiće 1715. i 1716. godine.

Parčetiće spominju i matice krštenih, vjenčanih i umrlih 1719. i 1720. godine. Obitelj Parčetić vremenom je postala jedna od najvećih hrvatskih obitelji u Somboru.

Martinova plemićka povelja izdana je u Beču 3. prosinca 1753. godine i svjedoči da je njegov pradjed došao u Mađarsku iz Dalmacije. U Mađarskoj se dokazao kao dobar vojnik. Tom je poveljom plemstvo dobio Martin, njegova supruga Oliva Čuvarđić, kao i njihovi sinovi Antun i Josip. Vojnom pozivu posvetili su se i Martinov djed Ivan. Vojnici su bili i Martinov otac Ivan i stric Nikola. Svi oni sudjelovali su u ratovima protiv Turaka. Martin je ratovao u protiv

Francuske i Bavorske. Martin je kao devetnaestogodišnjak 1740. godine pozvan u vojsku. Službu je započeo kao obični vojnik te je od 1740. do 1748. godine ratovao u gornjoj Austriji i Bavarskoj i Elzasu. Više puta je teško ranjen.

U Somboru su se Parčetići nastanili koncem 17. ili početkom 18. stoljeća. U Somboru su došli iz Đurđina. Obitelj Parčetić vremenom je postala jedna od najvećih hrvatskih obitelji u Somboru.

Somborski franjevci od 1722. godine u Somboru držali su školu. U toj se školi vjerojatno školovao i Martin Parčetić. Tu je učio latinski jezik i algebru. Školovao se i izvan Sombora, što se vidi po tome kako se služio njemačkim i latinskim jezikom.

Grb Martina Parčetića

Marijo, svibnja kraljice

Draga djeco,
vjerujem da dobro poznajete našu nebesku majku, Ona se uvijek kao prava mama brine za sve nas, tako da joj u svibnju možemo uputiti posebne molitve jer je to Marijin mjesec. Kako što je i svibanj pun ljepote u prirodi kroz cvijeće kojeg u tom mjesecu ima najviše, tako i Mariju krase ljepota i dobrota, stoga je to njezin mjesec.

U znaku Marije i krunice, zabavite se i napravite svoju malu krunicu, od deset zrna i malog križića.

Potrebno:
plastične ili drvene perle u boji
kanap u boji ili plišana žica.

Postupak: Izmjeriti kanap koji možete dva puta omotati oko ruke, nanizati 10 perli i na kraju napraviti križić kao na slici. Sve to može se napraviti i s plišanom žicom, ali potrebna je manja duljina. Kada napravite krunicu, obvezno je isprobajte moleći u crkvi.

Sadržaj 317

5

Tema
Bog utjelovljen u bijedi

21

Tragovi kulture
Izložba Ružice Miković-Žigmanov u Novom Sadu

33

Psihologija
Javno i intimno „ja”

13

Događanja u Subotičkoj biskupiji
Uskrs u Subotici: „Otvorena su vrata čovječanstvu za preobražaj”

26

Intervju
S.M. Estera Radičević, arhivistica provincije Milosrdnih sestara sv. Križa u Đakovu

49

Povijesni kutak
Martin Parčetić

/ IMPRESUM

Katolički list (mjesečnik)
godište XXVII., broj 317
Travanj (april) 2021.

Izdaje:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg sv. Terezije 3
24000 Subotica
E-mail: drustvoia@gmail.com

Adresa i kontakt Uredništva:
Matije Gupca 10
24000 Subotica
E-mail: zvonik.subotica@gmail.com
Web: www.zvonik.rs

Uredništvo:
Vinko Cvijin, glavni i odgovorni urednik, Tel.: +381(0)21 775524
Marko Tucakov, novinar
Željka Zelić Nedeljković, redaktura i korektura
Mirjana Crnković, lektura
Dragan Muharem, član Uredništva
Nebojša Stipić, član Uredništva
Jelena Ademi, tehnička urednica
Petar Gaković, autor naslovne i zadnje stranice
Vedran Jegerić, fotograf

Tisak:
DOO MAGYAR SZÓ kft.
Štamparija „FORUM”
Vojvode Mišića 1
21000 Novi Sad
021/557-307

Izdavanje Zvonika podupiru
Hrvatska biskupska konferencija
Uprava za saradnju s crkvama i verskim zajednicama Republike Srbije.

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотеке Матице српске, Нови Сад

272

ZVONIK : katolički list / glavni i odgovorni urednik Vinko Cvijin. - God. 1, br. 1 (1994) - . - Subotica : Katoličko društvo „Ivan Antunović”, 1994- (Novi Sad : Magyar Szó). - Ilustr. ; 29 cm

Mesečno.

ISSN 1451-2149 = Zvonik
COBISS.SR-ID 128815111

Fotografije u ovom broju Zvonika:

- * Zvonik
- * NIU „Hrvatska riječ”
- * www.subotica.info
- * www.zupasvrokasubotica.com
- * www.pixabay.com

Dopunite riječi molitve *Zdravo Marijo*, koje nedostaju.

ZDRAVO _____, MILOSTI PUNA
GOSPODIN S _____
BLAŽENA TI MEĐU _____
I BLAGOSLOVLJEN _____ UTROBE TVOJE _____
_____ MARIJO, MAJKO BOŽIJA,
MOLI ZA NAS GREŠNIKE.
SADA I NA _____
SMRTI NAŠE, _____.

Prijatelji Zvonika

Godišnja pretplata na Zvonik

- * Izravnom dostavnom na župe: **1650 dinara**
- * Poštom: **2000 dinara**: tuzemstvo (popust za više primjeraka)
40 eura: Republika Hrvatska
50 eura: Europa
60 eura: USA, Kanada (prekoceanske zemlje)

Pretplatnici iz Srbije mogu uplaćivati na dinarski račun:
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Srbija
Broj dinarskog računa: 310-210508-62, s naznakom: „za Zvonik”.

Pretplatnici iz inozemstva mogu uplaćivati na devizni račun.
Katoličko društvo „Ivan Antunović”
Trg svete Terezije 3
24000 Subotica
Serbia
Broj deviznog računa: 00-708-0200533.2 NLB Banka A.D. Beograd
SWIFT: CONARS22
IBAN: RS35310007080200533294